

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

**ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ & ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ**

Διπλωματική Εργασία

**«Η υπεραξία από συνένωση επιχειρήσεων ως μέσο διαχείρισης των
αποτελεσμάτων: Μελέτη περίπτωσης εταιρειών εισηγμένων στο
Χρηματιστήριο Αθηνών»**

Φοιτητής: Βασίλης Κυρίτσης

A.M.: 7110M016

Επιβλέπων Καθηγητής: Ιωάννης Φίλος

Εξεταστική Επιτροπή: Αναστάσιος Τσάμης

Ιωάννης Φίλος

Μαρία-Ελένη Αγοράκη

Αθήνα

Οκτώβριος 2012

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Το παρόν είναι το τελικό κείμενο της εν θέματι διπλωματικής μου εργασίας.

Βασίλης Κυρίτσης

.....

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΜΕΡΟΣ Α	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ (ΔΠΧΑ) ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ (ΔΛΠ)	8
1.1. Ιστορική αναδρομή	8
1.2. Λογιστική Τυποποίηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση.....	9
1.3. Πλαίσιο Κατάρτισης και Παρουσίας των Οικονομικών Καταστάσεων (Framework).....	12
1.3.1. Ορισμός	12
1.3.2. Σκοπός	12
1.3.3. Πεδίο Εφαρμογής	13
1.3.4. Σκοπός και χρήστες των Οικονομικών Καταστάσεων	13
1.3.5. Βασικές παραδοχές.....	14
1.3.6. Ποιοτικά χαρακτηριστικά.....	15
1.3.7. Στοιχεία των Οικονομικών Καταστάσεων	15
1.3.8. Αναγνώριση των στοιχείων των Οικονομικών Καταστάσεων	16
1.4. Διαδικασία έκδοσης των ΔΠΧΑ από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB).....	16
1.5. Όργανα κατάρτισης των Δ.Λ.Π – Δ.Π.Χ.Α.....	18
1.5.1. Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (I.A.S.C.)	18
1.5.2. Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (I.A.S.B.).....	19
1.5.3. Επιτροπή Διεργειών των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (I.F.R.I.C.)	20
1.5.4. Συμβουλευτικό Συμβούλιο των Προτύπων (Standards Advisory Council -S.A.C.).....	20
1.6. Διαδικασία Υιοθέτησης των Δ.Π.Χ.Α. στην Ευρωπαϊκή Ένωση.....	21
1.6.1. EFRAG - European Financial Reporting Advisory Group.....	22
1.6.2. SARG – Standards Advice Review Group	24
1.6.3. ARC – Accounting Regulatory Committee	24
1.7. Τα ΔΠΧΑ στην Ελλάδα.....	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	27
ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ	27
2.1. Εισαγωγή	27
2.2. Μέτρηση της ποιότητας.....	27
2.3. Λογιστικό Πλαίσιο και ποιότητα πληροφόρησης.....	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	32
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	32
3.1. Γενικά	32
3.2. Τι είναι δημιουργική λογιστική	33
3.3. Κίνητρα διαχείρισης	34
3.3.1. Προσδοκίες χρηματοοικονομικών αναλυτών	34
3.3.2. Άντληση κεφαλαίων από την αγορά.....	35
3.3.3. Ανταγωνισμός.....	35
3.3.4. Δανεισμός.....	35

3.3.5. Συγχωνεύσεις και εξαγορές.....	36
3.3.6. Διαχρονική σταθερότητα των αποτελεσμάτων	36
3.3.7. Μερισματική πολιτική	36
3.3.8. Οι αμοιβές της διοίκησης.....	37
3.3.9. Διατήρηση διοικητικής θέσης / Προαγωγές	37
3.3.10. Φοροαποφυγή / Φοροδιαφυγή	38
3.3.11. Λοιπές ‘‘μεταβλητές’’	38
3.3.12. Μη ρεαλιστικοί προϋπολογισμοί και σχέδια δράσης	38
3.4. Μέθοδοι και τρόποι διαχείρισης αποτελεσμάτων.....	39
3.4.1. Ηθελμημένη παραβίαση λογιστικών αρχών.....	39
3.4.2. Θεωρητικά κενά και εναλλακτικές επιλογές στα λογιστικά πρότυπα	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	41
ΠΡΩΤΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ	
ΑΝΑΦΟΡΑΣ – ΔΠΧΑ 1.....	41
4.1. Εισαγωγή	41
4.2. Διαδικασία μετάβασης στα ΔΠΧΑ	41
4.3. Λογιστικές Πολιτικές ‘‘απογραφής έναρξης’’ των ΔΠΧΑ	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	46
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΞΙΑΣ.....	46
5.1. Γενικά περί υπεραξίας	46
5.2. ΔΠΧΑ 1 Πρώτη εφαρμογή των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς και Υπεραξία.....	49
5.3. Αρχική αναγνώριση	53
5.3.1. Εισαγωγή.....	53
5.3.2. Ορισμοί	54
5.3.3. Αναγνώριση μιας Συνένωσης.....	55
5.4. Μέθοδος της Απόκτησης	56
5.4.1. Αναγνώριση της αποκτώσας επιχείρησης.....	56
5.4.2. Ημερομηνία απόκτησης	57
5.4.3. Αναγνώριση και αποτίμηση της Υπεραξίας.....	58
5.4.4. Περίοδος επιμέτρησης.....	58
5.4.5. Ανάστροφες αποκτήσεις	60
5.4.6. Κέρδος από αγορά ευκαιρίας	61
5.4.7. Αντάλλαγμα	62
5.4.8. Αναγνώριση και αποτίμηση αποκτηθέντων αναγνωρίσιμων στοιχείων του Ενεργητικού, αναληφθέντων υποχρεώσεων και μη ελεγχουσών συμμετοχών.....	63
5.5. Πρακτικά παραδείγματα	66
5.5.1. Παράδειγμα 1 ⁰	66
5.5.2. Παράδειγμα 2 ⁰	67
5.5.3. Παράδειγμα 3 ⁰	68
5.5.4. Παράδειγμα 4 ⁰	69
5.5.5. Παράδειγμα 5 ⁰	70
5.5.6. Παράδειγμα 6 ⁰	72
5.6. Μεταγενέστερη επιμέτρηση (αποτίμηση).....	73
5.7. Γνωστοποιήσεις	77

ΜΕΡΟΣ Β	78
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	78
ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	78
6.1. Εισαγωγή	78
6.2. Μεθοδολογία	78
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7	80
ΕΡΕΥΝΑ ΜΕΣΩ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ	80
7.1. Μέγεθος δείγματος και μορφή ερωτηματολογίου	80
7.2. Παρουσίαση αποτελεσμάτων	81
7.2.1. Κατάταξη σημαντικών κονδυλίων των οικονομικών καταστάσεων	81
7.2.2. Κατάταξη, με βάση την σημαντικότητά τους, λογιστικών χειρισμών που εφαρμόζονται προκειμένου να διαχειρισθούν τα αποτελέσματά των επιχειρήσεων	81
7.2.3. Κατάταξη κινήτρων που έχει μια επιχείρηση και προβαίνει σε διαχείριση των αποτελεσμάτων της μέσω αύξησης των κερδών της	82
7.2.4. Κατάταξη κινήτρων που έχει μια επιχείρηση και προβαίνει σε διαχείριση των αποτελεσμάτων της μέσω μείωσης των κερδών της	82
7.2.5. Βαθμός που οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν την υπεραξία ως μέσο διαχείρισης των αποτελεσμάτων τους	83
7.2.6. Βαθμός που οι επιχειρήσεις διαχειρίζονται τα αποτελέσματά τους μέσω της υπεραξίας και ανάλογα με τον τρόπο που το επιτυγχάνουν	83
7.2.7. Βαθμός ευθύνης διαχείρισης των αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων μέσω της υπεραξίας	84
7.2.8. Λήψη κατάλληλων μέτρων προκειμένου να ελαττωθεί το φαινόμενο της διαχείρισης των αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων	85
7.2.9. Μέτρα για μείωση της διαχείρισης των αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων	85
7.2.10. Ενέργειες για την αντιμετώπιση του φαινομένου της διαχείρισης των αποτελεσμάτων	86
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8	87
ΕΡΕΥΝΑ ΜΕΣΩ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΟΣΟΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	87
8.1. Μέγεθος δείγματος και παραδοχές	87
8.2. Παρουσίαση ποσοτικών μεγεθών	88
8.3. Ανάλυση μεγεθών	88
8.3.1. Ενδείξεις και ζημιές απομείωσης	88
8.3.2. Απόδοση ενεργητικού	89
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9	91
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	91
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10	94
ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ	94
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	95
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	99
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	99
ΠΟΣΟΤΙΚΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΕΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	103

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η δημιουργική λογιστική παρόλο το ότι έχει τις ρίζες της πολλές δεκαετίες πριν και έχει ήδη απασχολήσει την διεθνή ακαδημαϊκή και επιστημονική κοινότητα καθώς και τους επαγγελματίες του λογιστικό - ελεγκτικού αλλά και χρηματοπιστωτικού κλάδου με την αποκάλυψη σημαντικών σκανδάλων, βρίσκεται πάλι στο προσκήνιο εξαιτίας της διεθνούς αλλά και εγχώριας χρηματοπιστωτικής κρίσης αποτελώντας σημαντική πρόκληση τόσο για τους ορκωτούς ελεγκτές και τις εποπτικές αρχές, όσο και για τους χρηματοοικονομικούς αναλυτές και τους λοιπούς χρήστες των οικονομικών καταστάσεων των εταιρειών.

Η διαχείριση των αποτελεσμάτων αποτελεί την σημαντικότερη ίσως έκφανση της δημιουργικής λογιστικής αν αναλογιστεί κανείς ότι τα κέρδη μιας επιχείρησης συνιστούν το βασικότερο μέτρο απόδοσης και θεωρούνται από τους περισσότερους ως ένα από τα σημαντικότερα μεγέθη των οικονομικών καταστάσεων.

Τα κίνητρα τα οποία κατεύθυναν, και συνεχίζουν να κατευθύνουν, τις διοικήσεις των επιχειρήσεων προς την ωραιοποίηση των οικονομικών τους καταστάσεων μέσω της διαχείρισης των αποτελεσμάτων, ενώ είναι συγκεκριμένα, εναλλάσσονται σύμφωνα με το εξωτερικό περιβάλλον των επιχειρήσεων και αναλόγως των εκάστοτε συνθηκών που επικρατούν. Στις δύσκολες λοιπόν σημερινές συνθήκες, με τις ραγδαίες αλλαγές των οικονομικών δομών και τις δυσμενείς επιπτώσεις της εγχώριας χρηματοπιστωτικής κρίσης οι ελληνικές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν πρωτόγνωρες για τα δεδομένα τους καταστάσεις οι οποίες έχουν οδηγήσει στην συμπίεση των δραστηριοτήτων τους και στην εμφάνιση ζημιών στις οικονομικές τους καταστάσεις καθώς και στην δυσκολία εξασφάλισης χρηματοδότησης, αφού οι ίδιοι χρηματικοί πόροι έχουν ήδη εξαντληθεί.

Οι συνθήκες αυτές σε συνδυασμό με τις συνεχείς μεταβολές του νομοθετικού πλαισίου, την αδυναμία άσκησης ουσιαστικού ελέγχου από τις εποπτικές αρχές αλλά και των δυνατοτήτων που παρέχονται μέσω της εφαρμογής των Λογιστικών Προτύπων, συνθέτουν τους βασικούς παράγοντες που οδηγούν τις ελληνικές επιχειρήσεις, στην διαχείριση των αποτελεσμάτων τους και την «βελτίωση» της οικονομικής τους κατάστασης μέσω της δημιουργικής λογιστικής.

Στόχος της παρούσας μελέτης είναι η συνδυαστική ανάλυση της χειραγώγησης των αποτελεσμάτων μέσα από την λογιστική της υπεραξίας σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά

Πρότυπα, με σκοπό την παρουσίαση μίας, προφανώς, λανθασμένης εικόνας της χρηματοοικονομικής επίδοσης των εταιρειών, αναλύοντας τόσο τα κίνητρα όσο και τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται.

Η ίδια εξάλλου η έννοια της υπεραξίας στη λογιστική θεωρία η οποία ορίζεται ως «Τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη που προκύπτουν από περιουσιακά στοιχεία που δεν μπορούν να προσδιοριστούν μεμονωμένα και να αναγνωριστούν ξεχωριστά», το εύρος της εμφάνισης και το ύψος των κονδυλίων της υπεραξίας στις οικονομικές καταστάσεις των εισηγμένων στο Χ.Α. εταιριών, σε συνδυασμό με την δυσκολία και πολυπλοκότητα τόσο του λογιστικού χειρισμού της αλλά και της εξειδικευμένης ελεγκτικής προσέγγισης που απαιτείται κατά τον έλεγχό της, καθιστούν την λογιστική της υπεραξίας ως μία από τις πιο ελκυστικές μεθόδους διαχείρισης των αποτελεσμάτων.

Η εργασία χωρίζεται σε δύο βασικές ενότητες – μέρη, το Α και το Β. Το Α' μέρος αποτελεί το θεωρητικό μέρος της εργασίας ενώ το Β' το ερευνητικό.

Στο πρώτο μέρος παρουσιάζεται συνοπτικά η θεωρητική προσέγγιση, το πλαίσιο που διέπει τη λογιστική θεωρία καθώς και αποτελέσματα μελετών σχετικά με το θέμα της παρούσας έρευνας. Αναλύονται οι αρχές που υιοθετούνται από τις εταιρείες κατά τη μετάβαση στα ΔΠΧΑ από τις επιχειρήσεις και γίνεται μια γενική εισαγωγή στα ΔΛΠ που σχετίζονται με την υπεραξία και τη γενικότερη κατηγορία των άυλων περιουσιακών στοιχείων. Επίσης, γίνεται ανάλυση των προτύπων που αναφέρονται στην λογιστική της υπεραξίας (ΔΠΧΑ 3, ΔΛΠ 36, ΔΛΠ 38) συνδυάζοντας την με τις διάφορες μεθόδους/τρόπους διαχείρισης των αποτελεσμάτων που ενδέχεται να προβαίνουν οι Διοικήσεις των επιχειρήσεων.

Η δεύτερη ενότητα της μελέτης αφορά στην έρευνα που διεξήχθη σχετικά με το φαινόμενο της διαχείρισης των αποτελεσμάτων (earnings management). Η έρευνα, με σκοπό την πληρέστερη προσέγγιση του θέματος, διεξήχθη μέσω ερωτηματολογίων καθώς και ανάλυσης ποσοτικών δεδομένων εξαχθέντων από δημοσιευμένα στοιχεία.

Τέλος, βάσει των θεωρητικών και πρακτικών αναλύσεων η μελέτη καταλήγει σε προφανή συμπεράσματα για το φαινόμενο της διαχείρισης μέσω του στοιχείου της υπεραξίας και των μέτρων που πρέπει να ληφθούν για την καταπολέμηση του φαινομένου.

ΜΕΡΟΣ Α

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ (ΔΠΧΑ) ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ (ΔΛΠ)

1.1. Ιστορική αναδρομή

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (ΔΛΠ) ξεκίνησαν την “ζωή” τους το 1975, όταν και εκδόθηκε το Πρώτο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο (ΔΛΠ) από την Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Committee - I.A.S.C.). Οι σημαντικότεροι σταθμοί των Δ.Λ.Π. από την ίδρυση της I.A.S.C. μέχρι την πλήρη υιοθέτηση τους από τις χώρες της Ευρωπαϊκή Ένωσης το 2005 αναλύονται συνοπτικά στην παρακάτω παράγραφο¹.

Το 1973 ιδρύεται η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Committee - I.A.S.C.) κατόπιν συμφωνίας των επαγγελματικών οργανισμών λογιστικής των χωρών της Αυστραλίας, της Γερμανίας, της Ιαπωνίας, της Γαλλίας, του Καναδά, του Μεξικού, της Ολλανδίας, της Ιρλανδίας, των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής και της Αγγλίας. Βασικός σκοπός της I.A.S.C. ήταν η έκδοση Λογιστικών Προτύπων και , όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, το 1975 έκδωσε το πρώτο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο (Δ.Λ.Π.). Από τον Μάρτιο του 2001, η I.A.S.C. αναδιάρθρωσε τον τρόπο λειτουργίας και πλέον λειτουργεί ως μη – κερδοσκοπικός οργανισμός με έδρα της ΗΠΑ (Πολιτεία Delaware).

Το 1989 η Ευρωπαϊκή Ένωση Λογιστικής υποστηρίζει τη διεθνή εναρμόνιση της λογιστικής και την μεγαλύτερη ανάμιξη στην I.A.S.C.

Το 1995 η συμφωνία μεταξύ του Διεθνούς Οργανισμού Επιτροπών Κεφαλαιαγοράς (ΔΟΕΚ) και της I.A.S.C. προέβλεπε την δημιουργία μιας σειράς βασικών λογιστικών προτύπων

Το 1997 το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (Δ.Ν.Τ.) και η «G7» ενθαρρύνουν την υποστήριξη των Δ.Λ.Π.

¹ Δρ. Χ. Βλάχος, Λ. Λουκά 2007

Το 1999 ιδρύεται η Μόνιμη Επιτροπή Διερμηνειών όπου μετέπειτα μετονομάστηκε σε Επιτροπή Διερμηνειών Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (International Financial Reporting Interpretations Committee – I.F.R.I.C.) για να επιλύει πρακτικά προβλήματα από την εφαρμογή των Δ.Λ.Π.

Το 2000 η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των Η.Π.Α. προτείνει την αποδοχή των Δ.Λ.Π. για εισαγωγές στις χρηματιστηριακές αγορές

Το 2001 η I.A.S.C. αναδιαρθρώνεται και την εκπόνηση των Δ.Λ.Π. την αναλαμβάνει το Σώμα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Board - I.A.S.B.). Τα Δ.Λ.Π. που είχαν εκδοθεί από την I.A.S.C. υιοθετούνται από τον I.A.S.B. και πλέον μετονομάζονται σε Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α.)

Το 2002 εκδίδεται ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1606/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όπου απαιτεί την υιοθέτηση των ΔΛΠ για τις εισηγμένες εταιρείες από το 2005

Το 2003 εκδίδεται το «Σχέδιο Βελτίωσης» των Δ.Λ.Π. όπου επιφέρει αλλαγές και βελτιώσεις σε υφιστάμενα Δ.Λ.Π. και εκδίδει το Πρώτο Διεθνή Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α.)

Το 2005 τα Δ.Λ.Π. υιοθετούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση

1.2. Λογιστική Τυποποίηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση²

Στην Ελλάδα η λογιστική τυποποίηση μπορούμε να πούμε ότι ξεκίνησε αποκλειστικά σχεδόν από φορολογικές διατάξεις και κυρίως από το έτος 1952 που θεσπίστηκε ο Κ.Φ.Σ.³. Έτσι, τα περισσότερα λογιστήρια των Ελληνικών διατάξεων, εκτός λίγων εξαιρέσεων, οργανώθηκαν και λειτούργησαν με βάση τις επιταγές του Κ.Φ.Σ. και της φορολογικής νομοθεσίας και με αποκλειστικό σχεδόν σκοπό την αντιμετώπιση των υποχρεώσεων που προέκυπταν από τις φορολογικές διατάξεις (Γρηγοράκος, 2004).

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα με την 4^η και 7^η οδηγία της Ε.Ε⁴. εισήχθησαν οι σύγχρονες λογιστικές αρχές της επιστήμης της ιδιωτικής οικονομίας και λογιστικής (Σακέλλης, 2003).

² Απόστολος Αποστόλου, Συγκρισιμότητα Λογιστικών Πληροφοριών κατά την μετάβαση στα ΔΠΧΠ 2004

³ Κώδικας Φορολογικών Στοιχείων, Β.Δ. της 7.7.1952 ΦΕΚ 181 τ. Α

⁴ Η τέταρτη οδηγία του Συμβουλίου της 25ης Ιουλίου 1978 (78/660/ΕΟΚ), Έβδομη οδηγία 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 1983

Η πρώτη σοβαρή προσπάθεια για λογιστική τυποποίηση έγινε με την σύνταξη του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου⁵ (Ε.Γ.Λ.Σ.) το 1980. Μέχρι και σήμερα τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ) όπως έχει επικρατήσει να λέγονται στην καθημερινότητα, δεν είναι ενσωματωμένα σε ένα ενιαίο κείμενο καθώς υφίστανται διαφορετικό πλαίσιο για τις ανώνυμες εταιρείες, για τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης και πλήθος κλαδικών λογιστικών σχεδίων για επιχειρήσεις ειδικού σκοπού (Ντζανάτος, 2008).

Μέχρι την υιοθέτηση των Δ.Λ.Π. το 2005 η Ευρωπαϊκή Ένωση έκδιδε Λογιστικές οδηγίες (Directives) που αποτελούσαν τα δικά της Λογιστικά Πρότυπα⁶ με τα οποία είχαν προσαρμόσει τα Κράτη – Μέλη τις λογιστικές διατάξεις της νομοθεσίας τους περί εταιρειών καθώς και τη νομοθετημένη λογιστική τυποποίηση.

Για την μετάβαση από τα «Προγενέστερα Πρότυπα» στα Δ.Λ.Π. προηγήθηκαν διάφορες ανακοινώσεις και αναφορές από διάφορα όργανα της Ε.Ε. στην αναγκαιότητα λογιστικής σύγκλισης των Κρατών – Μελών της.

Η πρώτη αναφορά γίνεται το 2000 στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας όπου διαπιστώνεται ότι για την ανταγωνιστικότητα των Ευρωπαϊκών Κεφαλαιαγορών πρέπει να υπάρχει σύγκλιση των κανόνων που διέπουν την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων και ότι οι σχετικές Κοινοτικές Οδηγίες (4η και 7η) δεν εξασφαλίζουν αυτήν την επιδίωξη.

Τον Ιούνιο του ίδιου έτους η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταποκρινόμενη στην ανάγκη λήψεως μέτρων για την βελτίωση της συγκρισιμότητας των Λογιστικών Καταστάσεων που καταρτίζουν οι εισηγμένες στις χρηματιστηριακές αγορές επιχειρήσεις, και για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των Ευρωπαϊκών Κεφαλαιαγορών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «EU Financial Reporting Strategy: The Way Forward (Στρατηγική Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης της Ε.Ε.: Η Μελλοντική Πορεία) στην οποία προτείνεται ότι το αργότερο μέχρι το 2005 η κατάρτιση των ενοποιημένων Λογιστικών Καταστάσεων των εισηγμένων κοινοτικών επιχειρήσεων υποχρεωτικά και προαιρετικά για τις λοιπές εταιρείες, θα πρέπει να γίνεται σύμφωνα με ένα ενιαίο σύνολο Λογιστικών Προτύπων. Η Επιτροπή εξέφρασε την προτίμησή της για τα Δ.Λ.Π. όσον αφορά το σύνολο των Προτύπων που θα πρέπει να εφαρμόζουν οι Κοινοτικές επιχειρήσεις

⁵ Π.Δ. 1123/1980 «Περί ορισμού του περιεχομένου και του χρόνου ενάρξεως της προαιρετικής εφαρμογής του Γενικού Λογιστικού Σχεδίου»

⁶ Θεόδωρος Γρηγοράκος, Ανάλυση Ερμηνεία Ε.Γ.Λ.Σ. 2004

Στις 13 Φεβρουαρίου 2001, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο «Πρόταση Κανονισμού» που ουσιαστικά περιλαμβάνει τα θέματα της «Ανακοίνωσης» του Ιουνίου. Επί πλέον, τα Κράτη - Μέλη θα μπορούν να απαιτήσουν την ταχύτερη εφαρμογή του Κανονισμού και να επιτρέπουν και σε μη εισηγμένες εταιρείες να εφαρμόζουν τα Δ.Λ.Π.. Τέλος, ο «Κανονισμός» καθορίζει και το μηχανισμό υιοθέτησης των Δ.Λ.Π.. Για την ταχύτερη έγκριση και αποδοχή των Δ.Λ.Π. η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε ένα ευέλικτο σχήμα με δύο όργανα το τεχνικό όργανο EFRAG (European Financial Reporting Advisory Group), και το πολιτικό όργανο ARC (Accounting Regulatory Committee)

Το 2002 δημοσιεύθηκε ο κανονισμός 1606/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων². Σύμφωνα με το άρθρο 4 του Κανονισμού “Για κάθε οικονομικό έτος που αρχίζει από την 1η Ιανουαρίου 2005 και εφεξής, οι εταιρείες που διέπονται από το δίκαιο ενός κράτους μέλους καταρτίζουν τους ενοποιημένους λογαριασμούς τους σύμφωνα με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα που υιοθετούνται βάσει της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 6 παράγραφος 2, εάν, κατά την ημερομηνία κλεισίματος του ισολογισμού τους, οι τίτλοι τους είναι δεκτοί προς διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά οιαδήποτε κράτους μέλους κατά την έννοια του άρθρου 1 σημείο 13 της οδηγίας 93/22/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 1993, σχετικά με τις επενδυτικές υπηρεσίες στον τομέα των κινητών αξιών”

Τώρα όσον αφορά το μέλλον των Δ.Λ.Π., ήδη από το 2006 το I.A.S.B. υπέγραψε Μνημόνιο Συνεννόησης με το αντίστοιχο Συμβούλιο Λογιστικών Προτύπων των ΗΠΑ (Financial Accounting Standards Board - F.A.S.B.) με απώτερο σκοπό τη σύγκλιση των προτύπων της Ένωσης (Δ.Λ.Π.-Δ.Π.Χ.Α.) με τα αντίστοιχα πρότυπα των ΗΠΑ (Generally Accepted Accounting Principles (United States) US – GAAP).

Λόγω των ατελειών στον αρχικό σχεδιασμό των προτύπων, λόγω των διαφορών που υπάρχουν με τις ΗΠΑ, αλλά κυρίως λόγω της ανάγκης αντιμετώπισης των προβλημάτων που η ίδια η εφαρμογή τους και η εξέλιξη των συναλλαγών δημιουργεί, τα πρότυπα συνεχώς θα μεταβάλλονται (Ντζανάτος, 2008).

1.3. Πλαίσιο Κατάρτισης και Παρουσίας των Οικονομικών Καταστάσεων (Framework)

1.3.1. Ορισμός

Το «Πλαίσιο Κατάρτισης και Παρουσίας των Οικονομικών Καταστάσεων⁷» (Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statement) (Πλαίσιο) των ΔΛΠ είναι ένα εισαγωγικό κείμενο, που αρχικά εκδόθηκε το 1989 από την I.A.S.C. και αναθεωρείται, το οποίο αφορά την κατάρτιση και παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων⁸. Το Πλαίσιο αναθεωρείται στις περιπτώσεις που υπάρχει διαφορά μεταξύ των απαιτήσεων του Πλαισίου και των ΔΛΠ.

1.3.2. Σκοπός

Σκοπός του Πλαισίου⁷ είναι:

- Να βοηθήσει την I.A.S.C. στην ανάπτυξη μελλοντικών Προτύπων και στην αναθεώρηση των υπαρχόντων
- Να βοηθήσει την I.A.S.C. στην εναρμόνιση Προτύπων, λογιστικών πρακτικών και διαδικασιών που σχετίζονται με την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων, παρέχοντας μια βάση για τη μείωση των εναλλακτικών λογιστικών χειρισμών που επιτρέπονται από κάποια Πρότυπα
- Να βοηθήσει τα αρμόδια εθνικά όργανα θεσμοθέτησης προτύπων στην ανάπτυξη εθνικών προτύπων
- Να βοηθήσει τους συντάκτες οικονομικών καταστάσεων στην εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και στην αντιμετώπιση θεμάτων τα οποία δεν αποτελούν ακόμη αντικείμενο ενός Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου
- Να βοηθήσει τους ελεγκτές στον σχηματισμό γνώμης για το εάν οι οικονομικές καταστάσεις έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με τις αρχές των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων
- Να βοηθήσει τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να καταλάβουν εάν οι πληροφορίες που δίνουν οι καταστάσεις αυτές, είναι σύμφωνες με τις αρχές των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων

⁷ Δεν υπάρχει επίσημη μετάφραση του Πλαισίου από την Ε.Ε., αλλά από την Νομική Βιβλιοθήκη, η οποία και αποτελεί την επίσημη μετάφραση στην ελληνική γλώσσα των προτύπων

⁸ Σημειώνουμε ότι τα ΔΛΠ/ΔΠΧΑ καθορίζουν τους κανονισμούς αναγνώρισης, επιμέτρησης, παρουσίασης και γνωστοποίησης που αφορούν σε συναλλαγές και γεγονότα που είναι σημαντικά στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις

- Να παρέχει πληροφορίες προς κάθε ενδιαφερόμενο σχετικά με την προσέγγιση της I.A.S.C. για την έκδοση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων

1.3.3. Πεδίο Εφαρμογής

Το Πλαίσιο εφαρμόζεται για τις οικονομικές καταστάσεις γενικής χρήσης και στις εταιρείες όλων των ειδών (Εμπορικές, Βιομηχανικές, Δημόσιες, Ιδιωτικές κλπ) και ασχολείται:

- Τον σκοπό των οικονομικών καταστάσεων
- Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που καθορίζουν τη χρησιμότητα της πληροφόρησης στις οικονομικές καταστάσεις
- Τον ορισμό, την αναγνώριση και την επιμέτρηση των στοιχείων από τα οποία συντάσσονται οι οικονομικές καταστάσεις και
- Τις έννοιες του κεφαλαίου και της διατήρησης κεφαλαίου

1.3.4. Σκοπός και χρήστες των Οικονομικών Καταστάσεων

Σύμφωνα με το «Πλαίσιο» σκοπός των οικονομικών καταστάσεων είναι η παροχή ικανών πληροφοριών στους χρήστες για τη χρηματοοικονομική κατάσταση μιας οντότητας, την αποδοτικότητα και τις μεταβολές στην οικονομική της θέση προκειμένου να λαμβάνουν οικονομικές αποφάσεις.

Το σύνολο των οικονομικών καταστάσεων⁹ περιλαμβάνει:

- Κατάσταση Οικονομικής Θέσης (Statement of Financial Position)
- Κατάσταση συνολικών εσόδων (Total Comprehensive Income Statement)
- Κατάσταση των ταμειακών ροών (Cash Flow Statement)
- Κατάσταση μεταβολών ιδίων κεφαλαίων (Statement of Changes in Equity) και
- Επεξηγηματικές σημειώσεις, άλλες καταστάσεις και λοιπό επεξηγηματικό υλικό που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των οικονομικών καταστάσεων (Notes)

Σύμφωνα με το «Πλαίσιο⁵» η διοίκηση της οικονομικής οντότητας έχει τη βασική ευθύνη για την κατάρτιση και παρουσίαση των οικονομικών της καταστάσεων.

Οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων περιλαμβάνουν παρόντες και δυνητικούς επενδυτές, εργαζόμενους, δανειστές, προμηθευτές και άλλους πιστωτές, πελάτες,

⁹ Οι εισηγμένες στο ΧΑ εταιρείες δημοσιοποιούν ετήσια και εξαμηνιαία οικονομική έκθεση οι οποίες, εκτός των ανωτέρω, περιλαμβάνουν την έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου και δηλώσεις του Διοικητικού Συμβουλίου κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο Ν. 3556/30.4.2007 (ΦΕΚ Α 91) Αρθρ. 4 & 5. Επίσης στην έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου η εταιρεία πρέπει να συμπεριλαμβάνει και δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης, Ν. 3873/6.9.2010 (ΦΕΚ Α 150) Αρθρ. 2

κυβερνήσεις και όργανά τους και το κοινό. Αν προσθέσουμε και την υπερεθνική διάσταση με το διεθνές εμπόριο, τις διεθνείς συναλλαγές, τις πολυεθνικές εταιρείες, τα Διεθνή Πιστωτικά Ιδρύματα, τις Οικονομικές Ενώσεις Κρατών (Ευρωπαϊκή Ένωση, ΟΟΣΑ κλπ), τότε ο κύκλος των χρηστών διευρύνεται περισσότερο¹⁰. Σημειώνουμε ότι είναι δεδομένη η πολυμορφία, η ετερογένεια και συχνά η αντιπαλότητα των διαφόρων ομάδων χρηστών τόσο στο εσωτερικό περιβάλλον της οικονομικής μονάδας (επιχειρηματικοί φορείς, εργαζόμενοι, στελέχη) όσο και στο εξωτερικό (ανταγωνιστές, κράτη, οργανισμοί). (Jensen and Smith 1985)

Κάθε χρήστης έχει διαφορετικές ανάγκες και διαφορετικό σκοπό μελέτης και λήψης της πληροφορίας. Οι ιδιοκτήτες και η διοίκηση εκτιμούν και εγκρίνουν την επίδοση της εταιρείας κατά τη διάρκεια της διαχειριστικής περιόδου. Χρησιμοποιούν τη πληροφόρηση για λήψη πρόσθετου δανεισμού και ως εργαλείο χρηματοοικονομικής διοίκησης, προϋπολογισμού και διαχείρισης του πλούτου. Οι πιστωτές και οι δανειστές τη χρησιμοποιούν για εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου και του κινδύνου ρευστότητας· οι πολίτες για το μάκρο και μικρο-οικονομικό σχεδιασμό οι φορολογικές αρχές για τον προσδιορισμό των φορολογητέων κερδών οι διάφοροι φορείς για την παροχή πληροφοριών ή/και μελέτη δεδομένων.

Με δεδομένη την πολυμορφία, ετερογένεια και αντιπαλότητα των χρηστών των οικονομικών καταστάσεων γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι είναι αδύνατο να ικανοποιηθούν όλες οι ανάγκες των χρηστών για πληροφόρηση μέσα από τις οικονομικές καταστάσεις παρά μόνο ικανοποιούνται οι κοινές ανάγκες τους για πληροφόρηση.

Σημειωτέον ότι αντίστοιχα, και στα ελεγκτικά πρότυπα, γίνεται αντίστοιχη αναφορά στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, η συμπεριφορά των οποίων καθορίζει μεταξύ άλλων τις ανάγκες τους για οικονομική πληροφόρηση και το επίπεδο σημαντικότητας των μεγεθών και της πληροφόρησης. (Φίλος 2010)

1.3.5. Βασικές παραδοχές

Οι Οικονομικές Καταστάσεις συντάσσονται υπό την προϋπόθεση ότι ισχύουν δύο βασικές λογιστικές παραδοχές (assumptions)¹¹:

- Η συνεχιζόμενη επιχειρηματική δραστηριότητα (going concern)

¹⁰ Απόστολος Αποστόλου, Συγκρισιμότητα Λογιστικών Πληροφοριών κατά την μετάβαση στα ΔΠΧΠ 2004

¹¹ Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statement, επίσημη μετάφραση στην Ελληνική Γλώσσα Νομική Βιβλιοθήκη

- Η αρχή των δεδουλευμένων εσόδων και εξόδων και η χρονική συσχέτιση τους (και όχι η ταμειακή βάση), εκτός από την κατάσταση ταμειακών ροών

1.3.6. Ποιοτικά χαρακτηριστικά

Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των Οικονομικών Καταστάσεων βοηθούν τους χρήστες προκειμένου να λαμβάνουν τις οικονομικές τους αποφάσεις και τα κυριότερα⁷ είναι:

- η κατανοητότητα (understandability),
- η συνάφεια (relevance),
- η αξιοπιστία (reliability),
- η συγκρισιμότητα (comparability)

Μία από τις σημαντικότερες αρχές που εισάγονται με τα Δ.Λ.Π. είναι αυτή της οικονομικής ουσίας πάνω από τον νομικό τύπο. Ένα από τα στοιχεία που διασφαλίζει την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων είναι και η αντανάκλαση της οικονομικής ουσίας των γεγονότων και συναλλαγών, και όχι απλώς και μόνο της νομικής υπόστασης (τύπου) αυτών. Η συγκεκριμένη αρχή διέπει όλα τα εν ισχύ Πρότυπα και Διερμηνείες, ενώ επιπλέον ακολουθείται κατά την ανάπτυξη κάθε νέου Προτύπου. Είναι σημαντικό να τονισθεί ότι η σωστή εφαρμογή και τήρηση αυτής της αρχής μειώνει σημαντικά τη χρήση και αποτελεσματικότητα της «δημιουργικής λογιστικής» (Δρ. Χ. Βλάχος, Λ. Λουκά 2007).

1.3.7. Στοιχεία των Οικονομικών Καταστάσεων

Σύμφωνα με το «Πλαίσιο» οι παρακάτω ορισμοί πρέπει να χρησιμοποιούνται (να αναλύονται και να χρησιμοποιούνται ως κριτήρια) από τις διοικήσεις των εταιρειών για το χαρακτηρισμό στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις που υπάρχουν αμφιβολίες

- Στοιχείο ενεργητικού είναι ένας οικονομικός πόρος, που ελέγχεται από την οντότητα, ως αποτέλεσμα γεγονότων του παρελθόντος, η χρήση του οποίου αναμένεται να οδηγήσει σε εισροή οικονομικού οφέλους στην οντότητα
- Υποχρέωση είναι μια παρούσα υποχρέωση, που προκύπτει από γεγονότα του παρελθόντος, ο διακανονισμός της οποίας θα προκαλέσει εκροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη
- Ίδια κεφάλαια είναι το εναπομένον υπόλοιπο του ενεργητικού μιας οντότητας μετά την αφαίρεση όλων των υποχρεώσεών της
- Έσοδο είναι μια αύξηση στα οικονομικά οφέλη κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, με τη μορφή εισροών ή αυξήσεων στα στοιχεία του ενεργητικού ή

μειώσεων στις υποχρεώσεις, που έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση των ιδίων κεφαλαίων, με εξαίρεση τις αυξήσεις που προέρχονται από συνεισφορές των μετόχων

- Έξοδο είναι μια μείωση στα οικονομικά οφέλη κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, με τη μορφή εκροών ή μειώσεων στα στοιχεία του ενεργητικού ή αυξήσεων στις υποχρεώσεις, που έχει σαν αποτέλεσμα τη μείωση των ιδίων κεφαλαίων, με εξαίρεση τις διαθέσεις στους μετόχους
- Αποδοτικότητα, η οποία μετράται συνήθως από τα κέρδη
- Προσαρμογές διατήρησης κεφαλαίου είναι οι αναπροσαρμογές των αξιών των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων οι οποίες δεν συμπεριλαμβάνονται στα κέρδη ή στις ζημιές της περιόδου αναφοράς, αλλά επηρεάζουν απευθείας τα ίδια κεφάλαια (αποθεματικά αναπροσαρμογής)

1.3.8. Αναγνώριση των στοιχείων των Οικονομικών Καταστάσεων

Αναγνώριση είναι η διαδικασία σύμφωνα με την οποία ένα στοιχείο ενσωματώνεται στις Οικονομικές Καταστάσεις της οντότητας.

Η αναγνώριση των στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων γίνεται με τις εξής δύο κύριες προϋποθέσεις:

- την πιθανότητα ότι θα υπάρξει εισροή ή εκροή προς ή από την οντότητα και
- τη δυνατότητα αξιόπιστης επιμέτρησης της αξίας τους (πχ στις περιπτώσεις αβεβαιοτήτων περί έκβασης υποθέσεων που βρίσκονται σε δικαστική διαδικασία ή στις περιπτώσεις αμφισβητούμενων διεκδικήσεων για ασφαλιστικές αποζημιώσεις κλπ).

1.4. Διαδικασία έκδοσης των ΔΠΧΑ από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB)

Σύμφωνα με εγχειρίδιο που εξέδωσε το I.A.S.B.¹² τον Οκτώβριο του 2008 και εγκρίθηκε από τους Θεματοφύλακες η «δέουσα διαδικασία», όπως αναφέρεται (due process), η διαδικασία θέσπισης προτύπων αποτελείται από έξι στάδια. Συνοπτικά αναφέρονται:

Στάδιο 1ο: Καθορισμός θεμάτων ημερήσιας διάταξης

Στάδιο 2ο: Σχεδιασμός έργου

Στάδιο 3ο: Ανάπτυξη και δημοσίευση εγγράφου προς διαβούλευση (discussion paper)

¹² www.ifrs.org

Στάδιο 4ο: Ανάπτυξη και δημοσίευση σχεδίου (exposure draft)

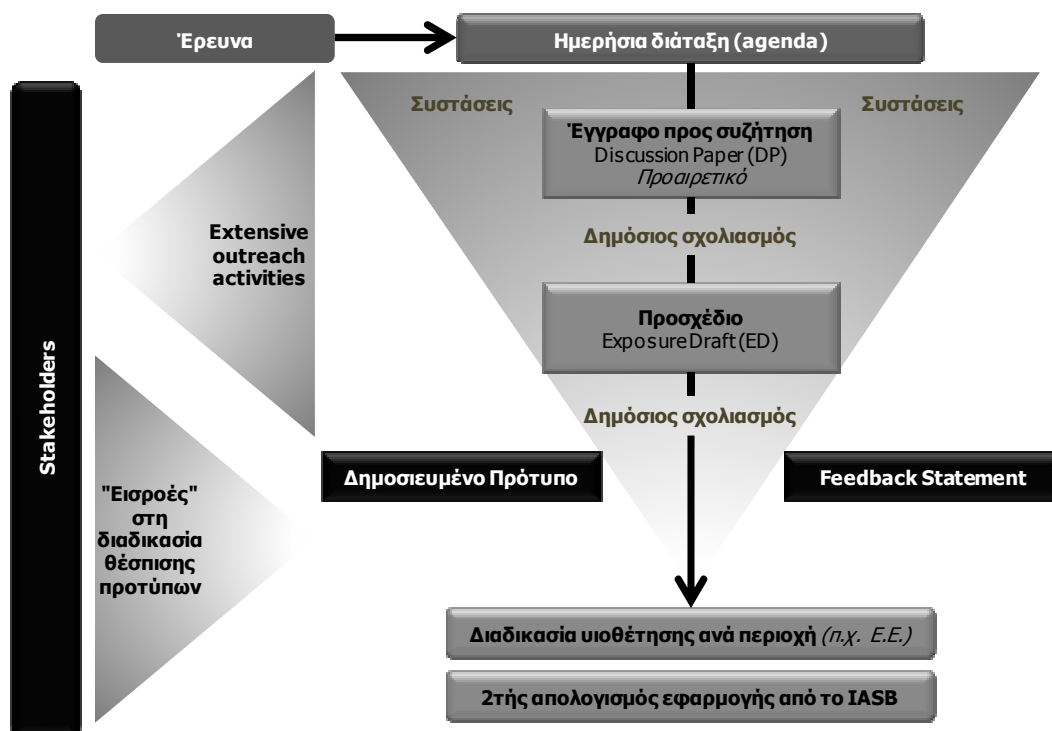
Στάδιο 5ο: Ανάπτυξη και έκδοση προτύπου

Στάδιο 6ο: Διαδικασίες μετά την έκδοση προτύπου

Συνοπτικά, η διαδικασία έκδοσης ενός Προτύπου έχει ως εξής:

- Ζητείται από το προσωπικό του IASB να αναγνωρίσει και να επισκοπήσει όλα τα θέματα που συνδέονται με το υπό εξέταση αντικείμενο καθώς και να εξετάσει την εφαρμογή του Πλαισίου στα θέματα,
- Γίνεται μελέτη των εθνικών λογιστικών απαιτήσεων και πρακτικών και ακολουθεί μια ανταλλαγή απόψεων γύρω από τα θέματα με θεσμοθέτες εθνικών προτύπων
- Ζητείται η συμβουλή του Συμβουλευτικού Συμβουλίου Προτύπων αναφορικά με τη σκοπιμότητα της προσθήκης του αντικειμένου στην ημερήσια διάταξη του IASB
- Δημιουργείται συμβουλευτική ομάδα που θα συμβουλεύει το IASB για την εργασία
- Δημοσίευση των εγγράφων προς συζήτηση για δημόσιο σχολιασμό
- Δημοσίευση για δημόσιο σχολιασμό προσχεδίων που έχουν λάβει τουλάχιστον εννέα ψήφους από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, μαζί με οποιεσδήποτε αντιγνώμεις των μελών του Συμβουλίου
- Δημοσίευση βάσης για συμπεράσματα εντός των προσχεδίων
- Εξέταση όλων των σχολίων επί των εγγράφων προς συζήτηση και προσχεδίων που ελήφθησαν εντός του καθορισμένου χρόνου
- Εξέταση της σκοπιμότητας πραγματοποίησης μιας δημόσιας ακρόασης και διεξαγωγής πρακτικών δοκιμών και, σε καταφατική περίπτωση, η πραγματοποίηση των ακροάσεων και η διεξαγωγή των δοκιμών
- Έγκριση κάθε προτύπου με τουλάχιστον εννέα ψήφους του IASB και προσθήκη οποιονδήποτε αντιγνώμιών στο δημοσιευμένο Πρότυπο
- Δημοσίευση βάσης για συμπεράσματα εντός κάθε προτύπου, που εξηγεί μεταξύ άλλων, τα βήματα που αποτελούν τη δέουσα διαδικασία του IASB και τον τρόπο που χειρίστηκε το δημόσιο σχολιασμό επί του προσχεδίου

Διαγραμματικά, τα ανωτέρω έχουν ως εξής:

1.5. Όργανα κατάρτισης των Δ.Λ.Π – Δ.Π.Χ.Α.

Τα βασικότερα όργανα κατάρτισης των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α.) είναι η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Committee – Ε.Δ.Λ.Π. I.A.S.C.), το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Board – Σ.Δ.Λ.Π. I.A.S.B.), η Συμβουλευτική Επιτροπή Προτύπων (Standards Advisory Council – S.A.C.) και η Επιτροπή Διερμηνειών Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (International Financial Reporting Interpretations Committee – Ε.Δ.Δ.Π.Χ. I.F.R.I.C.).

1.5.1. Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (I.A.S.C.)¹³

Είναι ανεξάρτητος μη κερδοσκοπικός ιδιωτικός οργανισμός. Διοικείται από 22 θεματοφύλακες. Πρόσωπα που προέρχονται τόσο από τον ιδιωτικό όσο και από το δημόσιο τομέα. Με σκοπό το Ίδρυμα να αποτελεί διεθνή οργανισμό οι θεματοφύλακες διορίζονται ως εξής:

- 6 θεματοφύλακες από τα Βόρειο Αμερική
- 6 θεματοφύλακες από την Ευρώπη
- 6 θεματοφύλακες από την Ασία και Ωκεανία
- 4 θεματοφύλακες από οποιαδήποτε άλλες περιοχές

¹³ www.ifrs.org

Η ομάδα των Θεματοφυλάκων αποτελείται από πρόσωπα που διασφαλίζουν την τήρηση της κατάλληλης ισορροπίας σε ότι αφορά το επαγγελματικό υπόβαθρο, και περιλαμβάνει ελεγκτές, λογιστές, ακαδημαϊκούς και λοιπούς αξιωματούχους που εξυπηρετούν το δημόσιο συμφέρον. Δύο από τους Θεματοφύλακες θα πρέπει να είναι κατά κύριο λόγο partners γνωστών διεθνών λογιστικών εταιριών.

Οι θεματοφύλακες πέρα από τα βασικά τους καθήκοντα:

- Διορίζουν τα μέλη του IASB και θέτουν τους όρους και τα κριτήρια εργασίας τους
- Διορίζουν τα μέλη της ΕΔΔΠΧΑ και του Συμβουλευτικού Συμβουλίου των Προτύπων
- Εγκρίνουν τον προϋπολογισμό του Ιδρύματος Ε.Δ.Λ.Π.

1.5.2. Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (I.A.S.B.)

Απαρτίζεται από 14 μέλη τα οποία διορίζονται από τους Θεματοφύλακες. Τα κύρια προσόντα για τη συμμετοχή στο IASB είναι η επαγγελματική ικανότητα και η πρακτική εμπειρία. Η επιλογή των μελών του IASB δεν βασίζεται σε γεωγραφικά κριτήρια. Οι Θεματοφύλακες έχουν το καθήκον να διασφαλίζουν ότι στο IASB δεν κυριαρχεί τοπικά, εθνικά συμφέροντα.

Το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων:

- Έχει την πλήρη ευθύνη για κάθε τεχνικό θέμα που αφορά την κατάρτιση και έκδοση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης και των Προσχεδίων
- Δημοσιεύει ένα Προσχέδιο για κάθε εργασία και κατά κανόνα ένα έγγραφο προς συζήτηση για δημόσιο σχολιασμό για τις μείζονες εργασίες
- Χειρίζεται την ανάπτυξη και συμπλήρωση της ημερήσιας διάταξης του Σ.Δ.Λ.Π. και την ανάθεση εργασιών που αφορούν σε τεχνικά θέματα κατά την απόλυτη κρίση του
- Συγκροτεί ομάδες εργασίας και άλλες ειδικευμένες συμβουλευτικές ομάδες για την παροχή συμβουλών επί μειζόνων εργασιών
- Συμβουλευέται το Συμβουλευτικό Συμβούλιο των Προτύπων σε θέματα που άπτονται των μειζόνων εργασιών, των αποφάσεων επί των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης (agenda) και των προτεραιοτήτων των εργασιών

1.5.3. Επιτροπή Διερμηνειών των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (I.F.R.I.C.)

Απαρτίζεται από δώδεκα μέλη με δικαίωμα ψήφου, που διορίζονται από τους Θεματοφύλακες. Στην Επιτροπή προεδρεύει ένα μέλος του IASB, ο Διευθυντής των Τεχνικών Δραστηριοτήτων ή άλλο ανώτερο στέλεχος του προσωπικού του IASB ή άλλο κατάλληλα καταρτισμένο άτομο το οποίο διορίζεται από τους Θεματοφύλακες.

Οι Θεματοφύλακες διορίζουν, κατά την κρίση τους, εκπροσώπους διοικητικών αρχών ως παρατηρητές άνευ δικαιώματος ψήφου, που θα έχουν το δικαίωμα να παρίστανται και να εκφέρουν γνώμη στις συναντήσεις.

Η Επιτροπή οφείλει:

- να ερμηνεύει την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΔΛΠ) και των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α.) και να παράσχει έγκαιρη καθοδήγηση σε θέματα χρηματοοικονομικής αναφοράς για τα οποία δεν υπάρχει συγκεκριμένη αντιμετώπιση στα ΔΛΠ και τα Δ.Π.Χ.Π.
- να δημοσιεύει Σχέδια Διερμηνειών μετά την άδεια του IASB για δημόσιο σχολιασμό και να εξετάζει τα σχόλια που λαμβάνονται σε εύλογο διάστημα προτού ολοκληρώσει μία Διερμηνεία
- να αναφέρεται στο IASB και να λαμβάνει την έγκρισή του για τις τελικές Διερμηνείες

1.5.4. Συμβουλευτικό Συμβούλιο των Προτύπων (Standards Advisory Council -S.A.C.)

Παρέχει ένα βήμα για τη συμμετοχή οργανισμών και ατόμων με ενδιαφέρον για τη διεθνή χρηματοοικονομική αναφορά που προέρχονται από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές και που έχουν διαφορετικό επαγγελματικό υπόβαθρο, με στόχο:

- την παροχή συμβουλών στο IASB σχετικά με αποφάσεις επί των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης και των προτεραιοτήτων των εργασιών του IASB
- την ενημέρωση του IASB για τις απόψεις των οργανισμών και των ατόμων του Συμβουλίου σχετικά με τις μείζονες εργασίες θεσμοθέτησης προτύπων και
- την παροχή άλλων συμβουλών στο IASB ή τους Θεματοφύλακες

1.6. Διαδικασία Υιοθέτησης των Δ.Π.Χ.Α. στην Ευρωπαϊκή Ένωση¹⁴

Παρακάτω παρουσιάζεται συνοπτικά η διαδικασία υιοθέτησης ενός Προτύπου, ή Διερμηνείας, στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Στην επόμενη παράγραφο αναλύεται ο ρόλος του κάθε οργάνου):

1. Το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Board) εκδίδει ένα Πρότυπο
2. Η EFRAG (European Financial Reporting Advisory Group) διαβουλεύεται με ενδιαφερόμενα μέρη
3. Η EFRAG εκφράζει τη συμβουλή της στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σχετικά με το αν το πρότυπο πληροί τα κριτήρια της έγκρισης
4. Η EFRAG προετοιμάζει σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μελέτη σχετικά με τις πιθανές οικονομικές επιπτώσεις από την υιοθέτηση του συγκεκριμένου Προτύπου
5. Η SARG (Standards Advice Review Group) τοποθετείται σχετικά με το κατά πόσο η γνώμη της EFRAG είναι ισόρροπη και αντικειμενική
6. Βάσει της συμβουλής της EFRAG και της γνώμης της SARG, η Επιτροπή συντάσσει σχέδιο κανονισμού.
7. Η Κανονιστική Επιτροπή Λογιστικών Θεμάτων (ARC – “Accounting Regulatory Committee”) ψηφίζει την έγκριση του σχεδίου. Ισχύει ο κανόνας της ειδικής πλειοψηφίας.
8. Εφόσον ψηφιστεί υπέρ της έγκρισης τότε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να αντιταθούν στην έγκριση του σχεδίου εντός 3 μηνών.
9. Εάν το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο γνωμοδοτήσει θετικά ή το χρονικό διάστημα των τριών μηνών λήξει χωρίς τα όργανα να προβάλλουν ένσταση, η Επιτροπή εγκρίνει το σχέδιο του κανονισμού.
10. Με την έγκριση, δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τίθεται σε ισχύ την ημερομηνία που αναφέρεται στον εγκριθέν Κανονισμό.

Ο εκτιμώμενος χρόνος για κάθε στάδιο έχει ως εξής:

¹⁴ *eur-lex.europa.eu*

1.6.1. EFRAG - European Financial Reporting Advisory Group¹⁵

Η επίσημη μετάφραση του οργάνου είναι «Συμβουλευτική Επιτροπή για τη Χρηματοοικονομική Αναφορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Ιδρύθηκε το 2001 με σκοπό την παροχή υποστήριξης (συμβουλών) στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά την υιοθέτηση των Δ.Π.Χ.Α. σχετικά με την ποιότητα αυτών των Προτύπων.

Είναι όργανο του ιδιωτικού τομέα που συστάθηκε από οργανισμούς που λειτουργούν στην Ευρωπαϊκή Κεφαλαιαγορά. Τα ιδρυτικά μέλη, “founding fathers”, ήταν τα εξής:

- European Business Federations
- Federation of European Accountants
- European Insurance and Reinsurance Federation
- European Banking Federation
- European Savings Banks Group
- European Association of Co-operative Banks
- European Federation of Accountants and Auditors

Σύμφωνα με τον κανονισμό EK 1606/2002 “IAS Regulation” «...Μια τεχνική επιτροπή λογιστικών θεμάτων θα πρέπει να παρέχει υποστήριξη και εμπειρογνωμοσύνη στην Επιτροπή κατά την αξιολόγηση των διεθνών λογιστικών προτύπων.» Το ρόλο αυτό της τεχνικής επιτροπής έρχεται να καλύψει η EFRAG.

Το Μάρτιο 2006 ο ρόλος της EFRAG επισημοποιήθηκε μέσω έγγραφου συνεργασίας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στο έγγραφο συνεργασίας αναφέρεται: «Η EFRAG θα συμβουλευεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για όλα τα θέματα που αφορούν την εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Α. στην Ε.Ε.».

Η EFRAG λειτουργεί μέσω ειδικής ομάδος (“TEG – Technical Expert Group”). Τα μέλη της TEG έχουν επιλεγεί από όλη την Ευρώπη με διαφορετικό επαγγελματικό υπόβαθρο.

¹⁵ www.efrag.org

Έχουν συγκροτηθεί ειδικές ομάδες εργασίας που παρέχουν υποστήριξη στους ακόλουθους τομείς:

- Λογιστική ασφαλιστικών φορέων
- Χρηματοοικονομικά μέσα
- Λογιστική κοινοπραξιών
- Μικρομεσαίες επιχειρήσεις
- Διακανονισμοί για παροχή δημόσιας υπηρεσίας
- Επενδύσεις venture capital

Ο ρόλος της EFRAG είναι τόσο προληπτικός όσο και κατασταλτικός. Συνοπτικά αναφέρουμε:

- Συμβουλεύει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά την υιοθέτηση νέων ή τροποποιημένων ΔΠΧΑ ή Διερμηνειών
- Σχολιάζει σε προτεινόμενα ΔΠΧΑ και Διερμηνείες, κείμενα διαβούλευσης του IASB
- Συμμετέχει ως παρατηρητής στις ομάδες εργασίες του IASB
- Διατηρεί τακτικές επαφές με τον πρόεδρο του IASB
- Συνεργάζεται στενά με τις εθνικές αρχές λογιστικής τυποποίησης (π.χ. ΕΛΤΕ) των ευρωπαϊκών χωρών

Επιπλέον η EFRAG συμμετέχει ως παρατηρητής στις ομάδες εργασίας του IASB για θέματα που αφορούν σε:

- Χρηματοοικονομικά μέσα
- Λογιστική ασφαλιστικών φορέων
- Λογιστική μικρομεσαίων επιχειρήσεων
- Μισθώσεις
- Παροχές εργαζομένων

Η EFRAG διατυπώνει γνώμη ως προς το κατά πόσον το προς έγκριση Πρότυπο ή Διερμηνεία συνάδει με την κοινοτική νομοθεσία και ειδικότερα με τις απαιτήσεις του κανονισμού ΕΚ 1606/2002 “IAS Regulation”. Τα θέματα που ερευνώνται αφορούν στην κατανοησιμότητα, τη συνάφεια, την αξιοπιστία και τη συγκρισιμότητα, καθώς και με την αρχή απόδοσης της πραγματικής εικόνας.

1.6.2. SARG – Standards Advice Review Group¹⁶

Καθώς η EFRAG είναι ιδιωτικός οργανισμός, είναι ουσιώδες, για την υψηλή ποιότητα, τη διαφάνεια και την αξιοπιστία της διαδικασίας, να καθιερωθεί η θεσμική υποδομή με την οποία θα διασφαλίζεται ο αντικειμενικός και ισόρροπος χαρακτήρας των γνώμων της σε θέματα έγκρισης Προτύπων.

Έτσι συστάθηκε η ομάδα εξέτασης γνώμων επί των λογιστικών προτύπων με την απόφαση της Επιτροπής 2006/505/EK¹⁷. Ρόλος της ομάδος είναι να παρέχει συμβουλές στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, πριν λάβει αποφάσεις σε θέματα έγκρισης προτύπων. Οι συμβουλές δεν αφορούν τα συγκεκριμένα Πρότυπα αλλά τις συμβουλές και τη γνώμη της EFRAG.

Παρέχει συμβουλές σχετικά με τον ισόρροπο και αντικειμενικό χαρακτήρα των απόψεων που διατυπώνει η EFRAG. Η ομάδα διατυπώνει τη συμβουλή της προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μόλις λάβει την γνώμη της EFRAG σχετικά με έγκριση ενός Προτύπου. Θα πρέπει να διατυπώνει τη γνώμη της σε σύντομο χρονικό διάστημα, η οποία δεν μπορεί να ξεπερνά τις τρεις εβδομάδες .

Όταν η SARG επισημαίνει συγκεκριμένο πρόβλημα, ο Πρόεδρος της κινεί διαδικασία διαλόγου με την EFRAG προς επίλυση του προβλήματος.

1.6.3. ARC – Accounting Regulatory Committee¹⁸

Βάσει του άρθρου 6 του Κανονισμού 1606/2002¹⁹ (“IAS Regulation”) η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επικουρείται από Κανονιστική Επιτροπή Λογιστικών Θεμάτων (“ARC”).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διατηρεί τακτικές επαφές και ενημερώνεται από την Κανονιστική Επιτροπή Λογιστικών Θεμάτων σχετικά με τα project που έχουν δρομολογηθεί από το IASB.

Σύμφωνα με τον κανονισμό διαδικασιών της ARC, κάθε κράτος, μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμμετέχει με έναν εκπρόσωπο. Την Ελλάδα εκπροσωπεί η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχου.

¹⁶ <http://ec.europa.eu>

¹⁷ Απόφαση της Επιτροπής 2006/505/EK, της 14ης Ιουλίου 2006

¹⁸ <http://ec.europa.eu>

¹⁹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1606/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 19^{ης} Ιουλίου 2002

1.7. Τα ΔΠΧΑ στην Ελλάδα

Με την έγκριση του Κανονισμού 1606/2002 (“IAS Regulation”), κάθε κράτος μέλος έπρεπε να εναρμονίσει την εθνική του νομοθεσία βάσει του κανονισμού.

Στην Ελλάδα, αρχικά εκδόθηκε ο νόμος 2992/200220 «Μέτρα για την ενίσχυση της κεφαλαιαγοράς και την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας». Το άρθρο 1 με τίτλο «Καθιέρωση Διεθνών Λογιστικών Προτύπων» αναφέρει συνοπτικά:

Άρθρο	Παρ.	Σύνοψη
1	1	Τα ΔΛΠ εφαρμόζονται για την κατάρτιση των δημοσιευμένων Οικονομικών Καταστάσεων Οι οικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνουν: - Ισολογισμό - Κατάσταση αποτελεσμάτων - Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων - Κατάσταση Ταμειακών Ροών - Σημειώσεις επί των Οικονομικών Καταστάσεων
1	1	Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα εφαρμόζονται: - Υποχρεωτικά από τις εταιρείες με μετοχές εισηγμένες στο ΧΑ - Προαιρετικά από τις λοιπές επιχειρήσεις που έχουν τη μορφή της Ανώνυμης Εταιρείας και ελέγχονται από Ορκωτούς Ελεγκτές
1	2	Η εφαρμογή των ΔΛΠ αφορά τόσο στις Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις, όσο και στις Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις
1	3	Η εφαρμογή των ΔΛΠ αφορά τόσο στις οικονομικές καταστάσεις (ετήσιες ή ενδιάμεσες) που αφορούν περιόδους μετά την 1/1/2003.
1	4	Οι εταιρείες που εφαρμόζουν τα ΔΛΠ κατά την υποβολή των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος θα αναμορφώνουν το λογιστικό αποτέλεσμα βάσει των διατάξεων της ισχύουσας φορολογικής νομοθεσίας. Η συμφωνία φορολογικού και λογιστικού αποτελέσματος θα παρουσιάζεται σε σημείωση στις οικονομικές καταστάσεις.
1	5	Οι επιχειρήσεις που εφαρμόζουν υποχρεωτικά ή προαιρετικά τα ΔΛΠ, κατά την πρώτη εφαρμογή, μπορούν να σχηματίζουν αφορολόγητο αποθεματικό για το "κόστος" προσαρμογής στα ΔΛΠ.
1	6	Με κοινή υπουργική απόφαση θα καθοριστούν λεπτομέρειες της εφαρμογής των ΔΛΠ

Ο νόμος 3229/2004²¹ τροποποίησε τον Κ.Ν. 2190/1920 και προστέθηκε το κεφάλαιο 15 «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα».

Η ανάλυση του κεφαλαίου δεν αποτελεί αντικείμενο της παρούσας έρευνας, αλλά θα πρέπει να εστιάσουμε το ενδιαφέρον μας στην παρ. 1 του άρθρου 134 του ΚΝ 2190/1920 όπου:

«1. Οι ανώνυμες εταιρείες, των οποίων μετοχές ή άλλες κινητές αξίες είναι εισηγμένες σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά, συντάσσουν Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις και Τριμηνιαίες Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις, σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα που υιοθετούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως προβλέπεται από τον

²⁰ Ν. 2992/20.3.2002 (ΦΕΚ Α' 54)

²¹ Ν. 3229/10.2.2004 (ΦΕΚ 38 τ'Α)

Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1606/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 19^{ης} Ιουλίου 2002, που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (L 243) και των Κανονισμών που εκδίδονται από την Επιτροπή (Commission), κατ' εξουσιοδότηση των άρθρων 3 και 6 του Κανονισμού αυτού.»

Επομένως σύμφωνα με τις διατάξεις της εθνικής μας νομοθεσίας, η υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, περιλαμβανομένου τροποποιήσεων, αναθεωρήσεων και κατάργησης, δεν αποτελεί αντικείμενο των εθνικών Νομοθετών. (Ντζανάτος, 2008)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

2.1. Εισαγωγή

Τα ερωτήματα που τίθενται και πρέπει να απαντηθούν μέσω των Οικονομικών Καταστάσεων ανεξάρτητα από το πλαίσιο λογιστικής αναφοράς (Εγχώρια Λογιστικά Πρότυπα ή Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα) είναι:

- Ποιοι ενδιαφέρονται για τη λογιστική ποιότητα (Χρήστες²² των Οικονομικών Καταστάσεων)
- Τρόποι μέτρησης της ποιότητας
- Ποια η σημασία του λογιστικού πλαισίου που ακολουθείται για την ποιότητα της πληροφόρησης

2.2. Μέτρηση της ποιότητας

Ακολουθώντας τους θεμελιώδεις κανόνες των φυσικών επιστημών για κάθε μετρήσιμο μέσο πρέπει να ορίζεται και η μονάδα μέτρησής του. Ωστόσο, αναφερόμενοι στην ποιότητα θα πρέπει να οριστούν οι μονάδες μέτρησης αυτής, οι οποίες σαφέστατα είναι πιο σύνθετες και υποκειμενικές.

Στη διεθνή βιβλιογραφία υπάρχει πλήθος παραμέτρων που αποτελεί την ένδειξη της λογιστικής ποιότητας. Η εύλογη παραδοχή για τους σκοπούς της παρούσας ανάλυσης είναι ότι βασιζόμαστε σε «ένδειξη» λογιστικής και όχι σε «απόλυτο» μέγεθος.

Η βασική παράμετρος περιλαμβάνει την ακρίβεια προβλέψεων των οικονομικών μεγεθών (Horton, και συν., 2008).

Ωστόσο υπάρχουν και λοιποί προσδιοριστικοί παράγοντες, που ενδεχομένως λειτουργούν προς αντίρροπες κατευθύνσεις, όπως είναι η εμμογή της διοίκησης για παρουσίαση κερδών, η μεταβλητότητα των αποτελεσμάτων και η συσχέτιση μεταξύ ταμειακής βάσης, αρχής δεδουλευμένου και ιστορικού κόστους.

²² Βλ. ανωτέρω παράγραφο 1.3.4

2.3. Λογιστικό Πλαίσιο και ποιότητα πληροφόρησης

Αν και δεν υφίσταται συγκεκριμένη έννοια για τη «λογιστική ποιότητα», οι αναλυτές και θεωρητικοί την προσδιορίζουν βάσει της χρησιμότητας των πληροφοριών και συνδέεται στενά με τη συντηρητική²³ επιλογή λογιστικών αρχών και την αναλυτική γνωστοποίηση χρηματοοικονομικών πληροφοριών (Imhoff, 1992).

Πολύ πετυχημένα ο καθηγητής Ray Ball θεωρεί ότι η «χρηματοοικονομική πληροφόρηση» (ως έννοια) θα πρέπει να εξεταστεί ως μία οικονομική δραστηριότητα (Ball, 2008). Η συγκεκριμένη «βιομηχανία» επηρεάζεται από τις δυνάμεις της αγοράς. Δηλαδή, οι δυνάμεις εξαρτώνται τόσο από τις ιδιότητες της ζήτησης για χρηματοοικονομική πληροφόρηση (π.χ. ο τρόπος που χρησιμοποιείται από τις αγορές και την πολιτεία), όσο και από τις ιδιότητες της προσφοράς (π.χ. τα σχετικά κόστη, το μορφωτικό επίπεδο των συντακτών).

Οι δυνάμεις ζήτησης αλληλεπιδρούν με τις δυνάμεις προσφοράς. Όταν οι δυνάμεις ζήτησης απαιτούν ποιοτική πληροφόρηση, τη λαμβάνουν. Όταν οι δυνάμεις ζήτησης δημιουργούν ένα χαλαρό πλαίσιο εποπτείας και ελέγχου τότε και οι δυνάμεις προσφοράς παρέχουν χαμηλής ποιότητας χρηματοοικονομική πληροφόρηση.

Η ποιότητα είναι το ζητούμενο των επενδυτών και ο παράγοντας εκείνος που λειτουργεί αντιφατικά στις αντιδράσεις των Διοικήσεων που συντάσσουν τις Οικονομικές Καταστάσεις. Από την μια επιδιώκουν και ενθαρρύνουν την ποιότητα των Οικονομικών Καταστάσεων, ενώ από την άλλη εμφανίζουν μια εγγενής τάση για παρουσίαση όσο το δυνατόν λιγότερων πληροφοριών. Έμμεσοι παράγοντες για την εξέλιξη της ποιότητας είναι και ο συντονισμός ανάμεσα στους κρατικούς, τους ακαδημαϊκούς και τους ιδιωτικούς φορείς (Φίλος, 2010).

Υπάρχουν όμως αντικειμενικοί και γενικά αποδεκτοί τρόποι μέτρησης της ποιότητας; Πολυάριθμες μελέτες με αντικείμενο τη λογιστική ποιότητα εξετάζουν δύο βασικές πτυχές· τα κέρδη και τη συντηρητικότητα. Υψηλότερη λογιστική ποιότητα συνδέεται με υψηλότερη συντηρητικότητα και λιγότερη ασύμμετρη πληροφόρηση.

Σύμφωνα με τους κανόνες της αγοράς, ασύμμετρη πληροφόρηση προκύπτει όταν δύο πλευρές της αγοράς έχουν διαφορετική πληροφόρηση σχετικά με αγαθά που

²³ Για την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων βάσει των ΕΛΠ ακολουθείται η αρχή της συντηρητικότητας (Κ.Ν. 2190/20, Αρθρ. 43), ενώ βάσει των ΔΛΠ ακολουθείται η αρχή της ακριβοδικαίας εικόνας ή εύλογης αξίας (Framework for the Preparation and Presentation of Financial Statement, Παρ. 46). Στα ΔΛΠ δεν υπάρχει καμία αναφορά για την αρχή της συντηρητικότητας

ανταλλάσσονται. Η χρηματοοικονομική θεωρία αντικαθιστά τον όρο «αγαθά» με τον όρο «χρηματοοικονομική πληροφόρηση». Δηλαδή, αφορά στο γεγονός ότι υπάρχουν δύο πλευρές (π.χ. χρήστες και συντάκτες οικονομικών καταστάσεων, μέτοχοι και διοικητικό συμβούλιο, εταιρεία και πιστωτικά ιδρύματα) οι οποίες δεν έχουν τον ίδιο βαθμό πρόσβασης σε χρηματοοικονομικές αναφορές και η χρηματοοικονομική πληροφόρηση επηρεάζεται (π.χ. καταρτίζεται) από τη μία μόνο πλευρά.

Πολλές φορές η ποιότητα έχει να κάνει και με άλλα στοιχεία, όπου παλαιότερη έρευνα έδειξε ότι οι εισηγμένες εταιρείες οι οποίες παρέχουν επαρκή χρηματοοικονομική πληροφόρηση είναι ενδεχόμενα μεγάλες σε μέγεθος, έχουν υψηλή μεταβολή στην αποδοτικότητά τους, είναι ‘παλαιές’ όσον αφορά την είσοδό τους στο Χρηματιστήριο Αθηνών, και έχουν υψηλή εμπορευσιμότητα στις κοινές μετοχές τους (Αποστόλου, 1993)

Οι εταιρείες με υψηλή λογιστική ποιότητα αναμένεται να παρέχουν στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων μεγαλύτερης αξιοπιστίας πληροφόρηση σχετικά με ζημίες, επιχειρηματικές αποτυχίες και δυσμενή χρηματοοικονομικά γεγονότα. Αντίστοιχα, η λιγότερο αξιόπιστη χρηματοοικονομική πληροφόρηση, προφανώς, δεν είναι τόσο χρήσιμη στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων και λήπτες αποφάσεων μειώνοντας με αυτό τον τρόπο τις ωφέλειες τόσο της διοίκησης όσο και των μετόχων (Ιατρίδης, 2011).

Έρευνα που διενεργήθηκε στις εταιρείες που εφαρμόζουν ΔΠΧΑ απέδειξε ότι οι εταιρείες αυτές φέρουν μεγαλύτερη λογιστική ποιότητα από τις εταιρείες που δεν τα εφαρμόζουν καθώς και το γεγονός ότι η λογιστική ποιότητα βελτιώνεται με την υιοθέτηση των ΔΠΧΑ (Barth, et al., 2008).

Αντίλογος υφίσταται, βέβαια, σχετικά με τα εθνικά λογιστικά πρότυπα. Με βεβαιότητα κανείς δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι τα εθνικά λογιστικά πρότυπα δεν αντικατοπτρίζουν εύλογα τη χρηματοοικονομική κατάσταση μίας οντότητας. Συνεπώς, στην υιοθέτηση ενός διεθνούς πλαισίου θα υπάρξουν συμβιβασμοί περισσότερο πολιτικής φύσης παρά λογιστικής ποιότητας και διαφάνειας. (Ντζανάτος, 2008)

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και το στοιχείο της συγκρισιμότητας και της ομοιομορφίας των οικονομικών καταστάσεων που δημοσιεύονται βάσει των ΔΛΠ, ως προς τις γνωστοποιήσεις που απαιτούνται, γιατί τα ΔΛΠ δεν προβλέπουν πάντα ακριβείς ρυθμίσεις ως προς τα που θα παρέχονται οι διάφορες γνωστοποιήσεις, τόσο για λόγους μη σύγκρουσης με τυχόν υπάρχουσες σχετικές Εθνικές Διατάξεις, όσο και για λόγους ουσίας και όχι τύπου, διότι κατά τα ΔΛΠ προέχει η γνωστοποίηση των χρηματοοικονομικών

πληροφοριών και όχι το που αυτές παρέχονται. Στο πλαίσιο αυτό, οι προβλεπόμενες γνωστοποιήσεις, μπορεί να είναι διάσπαρτες στις επί μέρους οικονομικές καταστάσεις και να απαιτείται προσεκτική εξέταση, από τον χρήστη, του συνόλου των οικονομικών καταστάσεων για τον εντοπισμό τους²⁴.

Έτσι, ενώ επιβλήθηκε ένα σύστημα πολύ αναλυτικότερης πληροφόρησης, αν αυτή η πληροφόρηση δεν παρέχεται με οργανωμένο, κατανοητό και συγκρίσιμο τρόπο, αφορά μόνο τους ειδικούς και όχι τον απλό χρήστη, που τελικά μπορεί να βρεθεί σε σύγχυση. Δηλαδή αν ο χρήστης πάρει τις συνολικές οικονομικές καταστάσεις διάφορων εταιριών, δεν θα ξέρει που να ψάξει για πολλές πληροφορίες. (Ντζανάτος, 2008)

Σε αντίθεση με τα παραπάνω είναι τα εγχώρια λογιστικά πρότυπα (ΕΛΠ) όπου τα θεσμικά όργανα, έχουν επιβάλλει στις επιχειρήσεις να δημοσιεύουν συγκεκριμένες πληροφορίες. Ανεξάρτητα από το γεγονός ότι είναι αποσπασματικές και καλύπτουν ένα μικρό μέρος των συνολικών γνωστοποιήσεων, έχουν ένα πολύ σημαντικό θετικό χαρακτηριστικό. Είναι ομοιόμορφες. Ο χρήστης ξέρει που θα κοιτάξει να βρει μία πληροφορία και την ίδια πληροφορία μπορεί να τη βρει για όλες τις εταιρίες που θα εξετάσει. (Ντζανάτος, 2008)

Θεωρητικά η μελέτη της λογιστικής ποιότητας θα μπορούσε να παρομοιαστεί με τον έλεγχο εφαρμογής των ποιοτικών χαρακτηριστικών που αναφέρει ο I.A.S.B. (κατανοητότητα, συνάφεια, αξιοπιστία και συγκρισιμότητα).

Γεγονός όμως είναι ότι τα Δ.Π.Χ.Α. βασίζονται σε γενικές αρχές και όχι κανόνες. Χαρακτηριστικό των Προτύπων είναι οι εναλλακτικοί λογιστικοί χειρισμοί²⁵ που αυτά επιτρέπουν. Σύμφωνα με το I.A.S.B. γίνεται προσπάθεια για εξάλειψη των εναλλακτικών χειρισμών. Μακροπρόθεσμα ίσως συμβεί. Βραχυπρόθεσμα όμως ο διεθνής χαρακτήρας των Προτύπων προσκρούει σε συμφέροντα δικαιοδοσιών καθιστώντας δύσκολη μία τέτοια διεθνής συμφωνία. (Ντζανάτος 2008)

Η αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων βασίζεται εν πολλοίς στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου (controls) της εταιρείας σχετικά με τη συγκέντρωση και την επεξεργασία των δεδομένων προκειμένου να καταρτιστούν οι οικονομικές καταστάσεις. Επιπλέον λόγω του ότι ο αναγνώστης των οικονομικών καταστάσεων δεν έχει ο ίδιος πρόσβαση στην εξέταση της αξιοπιστίας, βασίζεται σημαντικά στη γνώμη του ελεγκτή των οικονομικών καταστάσεων. (Φίλος 2010)

²⁴ Βλ. απόφαση Συμβούλιο Λογιστικής Τυποποίησης (ΣΛΟΤ) Αριθμ. Πρωτ. 642 ΕΞ/4.10.2010

²⁵ Allowable accounting alternatives

Επίσης και τα κοινά πρότυπα ελέγχου²⁶ με τη μορφή «αποσαφηνισμένων ISA²⁷» και των ISQC²⁸ θα συμβάλλουν στην εναρμόνιση των ελέγχων και στη βελτίωση της ποιότητάς τους και αυτό θα βελτιώσει την ποιότητα και την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων²⁹.

Άλλη διάσταση της εφαρμογής των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς είναι η μέθοδος υιοθέτησής τους. Σύμφωνα με τον Κανονισμό 1606/2002, οι οντότητες των οποίων οι μετοχές διαπραγματεύονται σε οργανωμένη αγορά εφαρμόζουν υποχρεωτικά τα Δ.Π.Χ.Α., ενώ λοιπές οντότητες μπορούν να τα εφαρμόσουν προαιρετικά. Οι εταιρείες που εφαρμόζουν προαιρετικά τα ΔΠΧΑ έχουν διάφορα κίνητρα να το κάνουν, τα οποία δεν σχετίζονται πάντα με τη λογιστική ποιότητα. Τέτοιες περιπτώσεις μπορούν να περιλαμβάνουν φορολογικά κίνητρα, αλλαγή στο λογιστικό περιβάλλον, πρόληψη στο γεγονός ότι τα Πρότυπα μελλοντικά θα καταστούν υποχρεωτικά ή ακόμα και το γεγονός ότι το εθνικό πλαίσιο δεν τους επιτρέπει να παρουσιάσουν την εύλογη εικόνα της επιχείρησης-οντότητας.

Ωστόσο, είναι κοινώς αποδεκτό ότι ένα διεθνές πλαίσιο αυξάνει τη συγκρισιμότητα των οικονομικών καταστάσεων³⁰. Γίνεται προσπάθεια ένα τέτοιο πλαίσιο να πληροί τα κριτήρια της κατανοησιμότητας, της συνέπειας, της αξιοπιστίας και της συγκρισιμότητας, τα οποία στοιχεία είναι αναγκαία για τη λήψη οικονομικών αποφάσεων και για την αξιολόγηση της διαχειριστικής ικανότητας της διοίκησης μίας οντότητας.

Υπάρχουν όμως υποστηρικτές ότι οι προσπάθειες για διεθνή εναρμόνιση των λογιστικών και ελεγκτικών κανόνων και αρχών πλήττεται από το γεγονός ότι μία διεθνής λύση δεν αποτελεί πάντα και εθνική λύση (Aggestam-Pontoppidan, 2008). Ως «εναρμόνιση» θα μπορούσε να οριστεί η διαδικασία αύξησης της συγκρισιμότητας των λογιστικών πρακτικών θέτοντας όρια στο βαθμό των διαφορών τους (Nobes, et al., 2008).

²⁶ Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ΔΠΕ), όπως έχουν μεταφραστεί από το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (ΣΟΕΛ) κατ' εξουσιοδότηση της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (ΕΛΤΕ), 2010

²⁷ Clarified International Standards on Auditing (ISA)

²⁸ International Standards on Quality Control (Διεθνή Πρότυπα Ποιοτικού Ελέγχου)

²⁹ Περίληψη των παρατηρήσεων της διαβούλευσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Μάρτιος 2010 http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2009/isa_en.htm

³⁰ Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων Νοέμβριος 2003: Σχόλια για ορισμένα άρθρα του κανονισμού (ΕΚ) αριθ.1606/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Ιουλίου 2002 σχετικά με την εφαρμογή των ΔΛΠ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

3.1. Γενικά

Το φαινόμενο της διαχείρισης των αποτελεσμάτων (ΔΑ) απασχολεί έντονα τις ρυθμιστικές αρχές, τους επενδυτές και γενικά όλους τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, ιδιαίτερα λόγω των οικονομικών σκανδάλων που έχουν αποκαλυφθεί (βλ. Enron, WorldCom), και των αρνητικών συνεπειών³¹ που συνεπάγεται για το κοινωνικό σύνολο.

Σύμφωνα με αποτελέσματα διαφόρων μελετών, οι εταιρείες ακολουθούν μεθόδους δημιουργικής λογιστικής «βελτιώνοντας» την οικονομική κατάστασή, ιδιαίτερα λόγω συγκεκριμένων κινήτρων. Αξίζει να σημειώσουμε ότι πεδίο εφαρμογής της δημιουργικής λογιστικής (Κουμανάκος, 2007) δεν είναι μόνο «η διαχείριση των αποτελεσμάτων» αλλά οποιοδήποτε στοιχείο των οικονομικών καταστάσεων.

Τα κίνητρα των επιχειρήσεων για υιοθέτηση μεθόδων δημιουργικής λογιστικής συνεχώς μεταβάλλονται και είναι σε άμεση συνάρτηση με εσωτερικούς και εξωτερικούς παράγοντες. Παράδειγμα, μία επιχείρηση σε μια περίοδο άνθησης της οικονομίας μπορεί να προβεί σε διαχείριση των αποτελεσμάτων της (αύξηση κερδών) με σκοπό την διανομή περισσότερων μερισμάτων και bonus στα στελέχη της, την αύξηση της χρηματιστηριακής αξίας της μετοχής της κλπ (εσωτερικός παράγοντας), ενώ σε μια περίοδο ύφεσης της οικονομίας (εξωτερικός παράγοντας) μπορεί να προβεί σε διαχείριση των αποτελεσμάτων της με σκοπό την εξασφάλιση χρηματοδότησης³².

Αδιαμφισβήτητα, η διαχείριση των αποτελεσμάτων (earnings management) είναι η σπουδαιότερη έκφανση της δημιουργικής λογιστικής, αφού τα αποτελέσματα οποιασδήποτε κερδοσκοπικής οντότητας είναι το μέτρο της απόδοσης. (Κουμανάκος, 2007) Καταδεικνύουν το βαθμό στον οποίο μια επιχείρηση, ή συγκεκριμένα η διοίκησή της, διαχειρίζεται τον πλούτο των μετόχων με σκοπό τη μεγιστοποίησή του. Εξάλλου, χρηματοοικονομικά, η αξία της μετοχής μιας εταιρίας είναι η παρούσα αξία των μελλοντικών της κερδών.

³¹ World Com Πτώχευση, Enron Πτώχευση

³² Τα παραπάνω αποτελούν προσωπική άποψη του συντάκτη της παρούσας εργασίας

Υφίσταται πλήθος ορισμών περί της διαχείρισης των αποτελεσμάτων (earnings management). Ένας εκ των οποίων αναφέρει «η επί σκοπού παρέμβαση στην διαδικασία γνωστοποίησης των λογιστικών καταστάσεων μιας επιχείρησης για την αποκόμιση ιδιωτικού οφέλους». (Φίλιος, 2003)

Ένας άλλος ορισμός ορίζει την διαχείριση των αποτελεσμάτων ως «η υπό την κρίση της διοίκησης παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης με τέτοιο τρόπο ώστε, χωρίς να παραβιάζονται οι λογιστικοί κανόνες και πρότυπα να παραπλανούνται οι ενδιαφερόμενοι για την πραγματική αποτελεσματικότητα της επιχείρησης». (Healy and Wahlen, 1999)

Η εμπειρική διερεύνηση του βαθμού «διαχείρισης» των κερδών (earnings management) στην Ελλάδα αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον αν λάβει κανείς υπόψη τα συμπεράσματα διεθνών μελετών (Leuz et. al. 2003, Bhattacharya et. al. 2003), σύμφωνα με τα οποία, η βελτίωση των αποτελεσμάτων είναι συχνότερο φαινόμενο σε χώρες με χαμηλή προστασία των επενδυτών και ασθενή εφαρμογή των νόμων.

Μια άλλη διάσταση της διαχείρισης των αποτελεσμάτων είναι η σύνδεση τους με τις «ώρες ελέγχου» των ορκωτών ελεγκτών όπου σε σχετική έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε ελληνικές επιχειρήσεις παρατηρήθηκε ότι οι επιχειρήσεις με χαμηλές ώρες ελέγχου τείνουν να παρουσιάζουν μεγαλύτερα ποσά δεδουλευμένων. (Caramanis and Lennox, 2008)

Το βασικό στην θεωρητική προσέγγιση της «διαχείρισης των αποτελεσμάτων» είναι να αναλυθούν οι δύο βασικοί πυλώνες. Ο πρώτος αφορά στα κίνητρα των εταιρειών και των διοικήσεών τους και ο δεύτερος να αναλυθεί ο τρόπος με τον οποίο πραγματοποιείται η διαχείριση των αποτελεσμάτων και η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των εταιρειών.

3.2. Τι είναι δημιουργική λογιστική

Δεν υπάρχει ένας και μοναδικός ορισμός που να ορίζει τι είναι δημιουργική λογιστική. Ένας εκ των ορισμών αναφέρει ότι δημιουργική λογιστική είναι η σκόπιμη αποφυγή υφιστάμενων κανονισμών ή τη σκόπιμη εκμετάλλευση της έλλειψης κανονισμών για την επίτευξη συγκεκριμένου αποτελέσματος ή την παρουσίαση συγκεκριμένης εικόνας στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. (Δρ. Χ. Βλάχος, Λ. Λουκά 2007)

Ωστόσο θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι η εφαρμογή της δημιουργικής λογιστικής δεν αποτελεί κατ' ανάγκη και «παρανομία». Η δημιουργική λογιστική μπορεί να

επικεντρώνεται στην εκμετάλλευση της απουσίας κάποιου κανονισμού ή την επιλογή επιτρεπτών λογιστικών μεθόδων, που ίσως να μην είναι οι κατάλληλες στη συγκεκριμένη περίπτωση, για να δείξουν μία συγκεκριμένη επιθυμητή εικόνα των χρηματοοικονομικών αποτελεσμάτων και της χρηματοοικονομικής θέσης μίας οντότητας. (Δρ. Χ. Βλάχος, Λ. Λουκά 2007)

Ο καθένας μας έχει κατά νου ότι με την δημιουργική λογιστική ‘‘ασχολούνται’’ μόνο οι επιχειρήσεις αλλά αξιοσημείωτο είναι πως όχι μόνο οι επιχειρήσεις αλλά και οι κυβερνήσεις αρκετών Κρατών επιδίδονται σε άσκηση δημιουργικής λογιστικής προκειμένου να ωραιοποιήσουν τα μακροοικονομικά μεγέθη των οικονομιών τους. (Κουμανάκος, 2007)

3.3. Κίνητρα διαχείρισης

Τα κίνητρα και οι λόγοι που οδηγούν στη διαχείριση των αποτελεσμάτων είναι πολυπληθείς. Συνοπτικά, αναφέρονται παρακάτω οι σημαντικότεροι λόγοι.

3.3.1. Προσδοκίες χρηματοοικονομικών αναλυτών

Αποτελεί ισχυρό κίνητρο για τις διοικήσεις των εταιρειών. Απώτερος σκοπός είναι η επίτευξη των προβλέψεων των χρηματοοικονομικών αναλυτών³³, ομάδων επενδυτών και μετόχων.

Οι αναλυτές επηρεάζουν σαφώς τις αποφάσεις θεσμικών επενδυτών, οι οποίοι με τη σειρά τους βασίζονται περισσότερο στην πληροφόρηση των αναλυτών παρά στις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις.

Οι αναλυτές μέσω προϋπολογιστικών καταστάσεων και εκτιμήσεων προσδοκούν τα ίδια απολογιστικά αποτελέσματα και πιέζουν τις διοικήσεις των επιχειρήσεων έτσι ώστε οι απολογιστικές καταστάσεις της επιχείρησης να προσεγγίζουν τις εκτιμήσεις τους.

Είναι αυτονόητο ότι η διοίκηση μιας οντότητας έχει κίνητρο ώστε να φαίνεται η επίτευξη των προβλεπόμενων αποτελεσμάτων από τους αναλυτές, αφού διαφορετικά θα υπάρξει αντίδραση από τους χρήστες που στηρίζονται στην εργασία των αναλυτών.

³³ <http://www.sec.gov/news/speech/speecharchive/1998/spch220.txt>

3.3.2. Άντληση κεφαλαίων από την αγορά

Κατά την άντληση κεφαλαίων σκοπός κάθε επιχείρησης είναι οι ευνοϊκότεροι όροι. Για να επιτευχθεί αυτό, θα πρέπει να παρουσιάζονται διαχρονικά κέρδη και ανοδική τάση των βασικών της μεγεθών.

Έτσι, κατά τη δημόσια εγγραφή, οι διοικήσεις έχουν κίνητρο να επηρεάσουν την οικονομική κατάσταση της εταιρείας, αποκομίζοντας σημαντικά οφέλη, τόσο για τους ιδίους όσο και για την εταιρεία.

3.3.3. Ανταγωνισμός

Πολλές επιχειρήσεις, στην προσπάθεια τους να εμφανιστούν ισχυρές στη αγορά, οδηγούνται στην εφαρμογή πρακτικών διαχείρισης, ώστε να παρουσιάσουν όσο το δυνατόν ισχυρότερη την οικονομική κατάστασή τους. (Bagnoli and Watt, 2000)

Βέβαια, υπάρχουν περιπτώσεις όπου οντότητες, στην προσπάθεια αποθάρρυνσης νεοεισερχομένων στον κλάδο δραστηριοποίησής τους, οδηγούνται σε πρακτικές διαχείρισης υποβαθμίζονται την κερδοφορία τους.

3.3.4. Δανεισμός

Το κίνητρο της εξασφάλισης χρηματοδότησης μέσω τραπεζικού δανεισμού αποκτάει μεγαλύτερη αξία για τις Ελληνικές³⁴ επιχειρήσεις λόγω της παρατεταμένης οικονομικής ύφεσης που πλήττει την χώρα και την αδυναμία χρησιμοποίησης εναλλακτικών μορφών χρηματοδότησης (πχ μέσω χρηματιστηρίου).

Οι εταιρείες, με σκοπό την άντληση κεφαλαίου κίνησης ή μακροπρόθεσμου δανεισμού γνωρίζουν ότι αξιολογούνται³⁵ βάσει των λογιστικών τους μεγεθών.

Ως αποτέλεσμα, εταιρείες με δυσμενή στοιχεία έχουν κίνητρο να παραποιήσουν την οικονομική τους κατάσταση και να εμφανίσουν βελτιωμένα αποτελέσματα, που θα οδηγήσουν σε καλύτερη πιστοληπτική ικανότητα.

Σημαντικό είναι ότι η χρηματοοικονομική μόχλευση της κάθε εταιρείας επιδρά στο κίνητρο της εκάστοτε διοίκησης.

³⁴ Το γεγονός αυτό επιβεβαιώθηκε και στην σχετική έρευνα που πραγματοποιήθηκε μέσω ερωτηματολογίου Βλ. παρ. 7.2.3.

³⁵ Η πιστοληπτική αξιολόγηση γίνεται από τους «οίκους αξιολόγησης» με σκοπό να αντιμετωπίσουν οι δανειστές το μειονέκτημα της ασύμμετρης πληροφόρησης που αντιμετωπίζουν κατά τον δανεισμό. Αξίζει να σημειωθεί την έντονη κριτική που έχουν δεχθεί οι «οίκοι αξιολόγησης» από Κυβερνήσεις χωρών που έχουν πληγεί από την οικονομική κρίση και όχι μόνο, για τον λόγο ότι πρόκειται για μια ολιγοπωλιακή αγορά χωρίς ουσιαστικό έλεγχο αξιοπιστίας και οι οποίοι «οίκοι» με τις συνεχείς υποβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητας χωρών βοήθησαν στην επιδείνωση της οικονομικής κρίσης.

Σχετικά με το δανεισμό των εταιρειών, θα πρέπει να αναφερθούν οι περιπτώσεις όπου δανειακές συμβάσεις περιέχουν όρους και περιορισμούς για την επίτευξη συγκεκριμένων οικονομικών δεικτών³⁶ καθ' όλη τη διάρκεια των αυτών των δανείων. Σε περίπτωση που οι όροι αθετηθούν³⁷, το γεγονός αποτελεί λόγο καταγγελίας του δανείου με δυσάρεστες επιπτώσεις για την εταιρεία.

3.3.5. Συγχωνεύσεις και εξαγορές

Στις περιπτώσεις των συγχωνεύσεων ή και των εξαγορών διαφόρων επιχειρήσεων, η εφαρμογή πρακτικών παραποίησης των οικονομικών αποτελεσμάτων αποβλέπει κυρίως στην αύξηση των αποτελεσμάτων των εμπλεκόμενων οικονομικών μονάδων, με σκοπό την απόκτηση περισσότερων μετοχών από την συγχώνευση ή την εξαγορά αντίστοιχα (Gaver, et. al., 1995). Ωστόσο, και οι εταιρείες που δέχονται επιθετική εξαγορά προβαίνουν σε διαχείριση των αποτελεσμάτων τους (Erickson, et. al., 1999). Σχετική έρευνα απέδειξε ότι και οι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών εταιρείες προβαίνουν σε διαχείριση των αποτελεσμάτων τους πριν από την πραγματοποίηση συγχώνευσης ή εξαγοράς³⁸.

3.3.6. Διαχρονική σταθερότητα των αποτελεσμάτων

Οι εταιρείες προσπαθούν να μειώσουν την αστάθεια των αποτελεσμάτων τους με στόχο αυξηθεί την τιμή των μετοχών τους και αυτό γιατί οι επενδυτές εκτιμούν την μεταβλητότητα στα κέρδη υπολογίζοντας την τυπική απόκλιση βάση των ιστορικών τιμών. (Κουμανάκος, 2007)

Επειδή τα ιδιαίτερα ασταθή και ευμετάβλητα αποτελέσματα δημιουργούν δυσμενή εικόνα για την επιχείρηση που πιθανόν να υποκρύπτει κίνδυνο.

Ως αποτέλεσμα, μία εταιρεία έχει κίνητρο να βελτιώσει τα οικονομικά της αποτελέσματα ώστε να εμφανίζει μια ομαλοποιημένη εικόνα της οικονομικής της κατάστασης.

3.3.7. Μερισματική πολιτική

Σκοπός των κερδοσκοπικών νομικών προσώπων είναι η σταθερά αυξανόμενη μερισματική πολιτική.

³⁶ Στις περισσότερες δημοσιευμένες Οικονομικές Καταστάσεις των εισηγμένων στο ΧΑ εταιρειών γίνεται αναφορά για τους παραπάνω δείκτες και αφορούν κυρίως Ομολογιακά Δάνεια

³⁷ Σύμφωνα με το ΔΛΠ 1 παρ. 74 τα Μακροπρόθεσμα δάνεια κατατάσσονται ως Βραχυπρόθεσμα. Το γεγονός αυτό αναφέρεται στα Πιστοποιητικά Ελέγχου των Ορκωτών Ελεγκτών, σε σημαντικό αριθμό εταιρειών την 30/6/2012

³⁸ Koumanakos, et. al., (2005) « Firm acquisitions and earnings management: evidence from Greece»

Είναι συνήθης πρακτική να καταβάλλεται προσπάθεια τυχόν κέρδη να εμφανίζονται μειωμένα σε περιόδους που εταιρεία δημιουργεί υψηλά κέρδη, με στόχο να διανέμεται σχετικά σταθερό μέρος.

Αντιθέτως, όταν τα κέρδη είναι χαμηλά, η διοίκηση προσπαθεί να τα «βελτιώνει». Επιδίωξη είναι η ομαλοποίηση των αποτελεσμάτων ώστε να διατηρηθεί σταθερό το ποσοστό των κερδών που διατίθεται στους μετόχους. (Lara, et. al, 2005)

Θα πρέπει να αναφερθεί και η επίδραση της φορολογίας στην μερισματική πολιτική, έτσι μια αυξημένη φορολογία δημιουργεί κίνητρο για χαμηλότερο μέρος και οδηγεί τις επιχειρήσεις σε εναλλακτικούς τρόπους πληρωμής των μετόχων³⁹ (επιστροφή κεφαλαίου κλπ)

3.3.8. Οι αμοιβές της διοίκησης

Οι επιχειρήσεις συχνά συνδέουν την αμοιβή της διοίκησης με την οικονομική επίδοση της επιχείρησης. Η πρακτική αυτή δημιουργεί κίνητρα από την πλευρά της διοίκησης που οδηγούν στον επηρεασμό των οικονομικών αποτελεσμάτων με απώτερο στόχο μεγαλύτερες αμοιβές. Οι εταιρείες συνήθως χρησιμοποιούν δημοσιευμένα λογιστικά μεγέθη για την μέτρηση της αποδοτικότητας της επιχείρησης και κατά συνέπεια των αμοιβών της διοίκησης. (Κουμανάκος, 2007) Σχετική έρευνα απέδειξε ότι οι διοικήσεις των εταιρειών μετατόπιζαν τα έξοδα σε επόμενες χρήσεις όταν ανέμεναν κέρδη τα οποία κάλυπταν το ελάχιστο ποσό που είχε τεθεί ως όριο για την καταβολή του bonus και το αντίθετο δηλαδή όταν ανέμεναν κέρδη κάτω από το όριο για την καταβολή των bonus μετέφεραν τα κέρδη σε επόμενες χρήσεις, περιορίζοντας τα κέρδη ακόμη περισσότερο. (Healy, 1985)

3.3.9. Διατήρηση διοικητικής θέσης / Προαγωγές

Κάθε μέλος της ανώτατης διοίκησης μιας επιχείρησης, όπως είναι φυσικό, ενεργεί με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίσει τη διατήρηση της θέσης του στην ανώτατη διοίκηση της επιχείρησης.

Η διατήρηση της θέσης μπορεί να αποτελέσει για αυτόν σημαντικό κίνητρο διαχείρισης των αποτελεσμάτων.

³⁹ Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση εταιρειών εισηγμένων στο ΧΑ, όπου αρκετές προτίμησαν να πραγματοποιήσουν επιστροφή μετοχικού κεφαλαίου στους μετόχους τους παρά διανομή μερισμάτων, λόγω της επιβολής παρακράτησης φόρου στα διανεμόμενα μερίσματα (βλ. ΓΕΚΕ, ΚΡΙ-ΚΡΙ, ΕΛΒΕ κλπ)

Περαιτέρω, μέλη της ανώτατης διοίκησης πιθανόν να καταφεύγουν σε πρακτικές διαχείρισης αποτελεσμάτων, όχι για τη διατήρηση της υφιστάμενης θέσης τους, αλλά με στόχο να προαχθούν σε κάποια υψηλότερη θέση.

3.3.10. Φοροαποφυγή / Φοροδιαφυγή

Το κίνητρο αυτό απαντάται συνήθως σε μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις και συνίσταται στην προσπάθειά μείωσης της φορολογική επιβάρυνσης⁴⁰, μέσω μείωσης των κερδών.

3.3.11. Λοιπές ‘‘μεταβλητές’’⁴¹

Όπως προέκυψε σε σχετική μελέτη, τα κίνητρα των επιχειρήσεων που προβαίνουν σε διαχείριση των αποτελεσμάτων πολλές φορές σχετίζονται με τους πελάτες, τους προμηθευτές, τους εργαζόμενους κλπ.

Τα αυξημένα κέρδη προσδίδουν μεγαλύτερη αξιοπιστία στην επιχείρηση και οι πελάτες προθυμοποιούνται να πληρώσουν υψηλότερο τίμημα για να αποκτήσουν τα προϊόντα των εταιρειών αυτών. Από την άλλη πλευρά, οι προμηθευτές των επιχειρήσεων με υψηλά κέρδη μπορεί να χορηγήσουν καλύτερες τιμές και πιστωτικούς όρους διότι προσβλέπουν σε υψηλότερες μελλοντικές πωλήσεις προς τις εν λόγω επιχειρήσεις και αντιμετωπίζουν μικρότερο πιστωτικό ρίσκο. Και οι εργαζόμενοι από την πλευρά τους επιθυμούν επιχειρήσεις με υψηλή κερδοφορία δεδομένου ότι μειώνεται ο κίνδυνος απόλυσης και επιπλέον μπορούν να διεκδικήσουν μεγαλύτερες αυξήσεις μισθών.

3.3.12. Μη ρεαλιστικοί προϋπολογισμοί και σχέδια δράσης

Οι επιχειρήσεις καταρτίζουν ενίοτε μη ρεαλιστικούς ετήσιους προϋπολογισμούς και σχέδια δράσης με μοναδικό κίνητρο να δώσουν ώθηση στους μάνατζερ να πετύχουν πολύ υψηλούς στόχους. Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελούν οι επιχειρήσεις που κάθε χρόνο αυξάνουν τα αναμενόμενα αποτελέσματά τους κατά ένα σταθερό ποσοστό, ανεξάρτητα από τις οικονομικές και επιχειρηματικές συνθήκες που επικρατούν. Στις περιπτώσεις αυτές, υπάρχει ο κίνδυνος οι διοικούντες να καταφύγουν σε πρακτικές επηρεασμού των οικονομικών αποτελεσμάτων στην προσπάθειά τους να πετύχουν αυτούς τους στόχους.

⁴⁰ Το γεγονός αυτό επιβεβαιώθηκε και στην σχετική έρευνα που πραγματοποιήθηκε μέσω ερωτηματολογίου Βλ. παρ. 7.2.4.

⁴¹ Bowen, et. al., (1995) «Stakeholders' implicit claims and accountings method choice»

3.4. Μέθοδοι και τρόποι διαχείρισης αποτελεσμάτων

Γενικότερα, θα μπορούσαμε να κατατάξουμε σε δύο βασικές κατηγορίες τους τρόπους με τους οποίους οι διοικήσεις των επιχειρήσεων μπορούν να επηρεάσουν την αξιοπιστία των οικονομικών τους καταστάσεων και πιο συγκεκριμένα την ακρίβεια των οικονομικών τους αποτελεσμάτων.

Η πρώτη αφορά στην ηθελημένη παραβίαση λογιστικών προτύπων και η δεύτερη αφορά στα «τεχνάσματα» (Δρ. Χ. Βλάχος, Λ. Λουκά 2007) δημιουργικής λογιστικής είτε μέσω της αξιοποίησης ασαφειών στα λογιστικά πρότυπα είτε με την αξιοποίηση διαφορετικών επιλογών⁴².

3.4.1. Ηθελημένη παραβίαση λογιστικών αρχών

Η πρώτη περίπτωση, όπως αναφέραμε και παραπάνω, αφορά την ηθελημένη παραβίαση ενός ή περισσότερων λογιστικών προτύπων. Ενώ, δηλαδή, έχει θεσπιστεί ένα πρότυπο που καθορίζει τον τρόπο αντιμετώπισης ενός λογιστικού θέματος, η Διοίκηση⁴³ το παραβλέπει και εφαρμόζει τους δικούς της κανόνες έτσι ώστε να παρουσιάσει την εικόνα που αυτή επιθυμεί. Η αντιμετώπιση αυτή, αγγίζει τα όρια της ‘‘απάτης’’ και δεν τιμωρείται⁴⁴ μόνο από τους συμμετέχοντες στην αγορά αλλά και από τα όργανα της Πολιτείας.

Ο ορισμός της απάτης δίνεται και στα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου⁴⁵, σύμφωνα με τα οποία απάτη είναι μια εκ προθέσεως πράξη από ένα ή περισσότερα πρόσωπα από τη διοίκηση, από εκείνους που είναι επιφορτισμένοι με τη διακυβέρνηση, από εργαζόμενους ή από τρίτα μέρη, η οποία ενέχει παραπλάνηση για την απόκτηση ενός μη δίκαιου ή παράνομου πλεονεκτήματος. Το στοιχείο που διακρίνει την απάτη από το λάθος είναι το εάν η υποκείμενη ενέργεια που καταλήγει στο σφάλμα των οικονομικών καταστάσεων είναι εκούσια ή ακούσια.

Είναι προφανές, ότι οι μεγαλύτεροι κίνδυνοι για απάτες απορρέουν από τη διοίκηση μιας εταιρείας. Αυτή έχει την εξουσία και τις δυνατότητες να υλοποιήσει μια απάτη και να τη συγκαλύψει για μεγάλο χρονικό διάστημα. (Ντζανάτος, 2009)

⁴² Allowable accounting alternatives

⁴³ Η Διοίκηση είναι υπεύθυνη για την κατάρτιση και παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων

⁴⁴ Βλ. «Public Company Accounting Reform and Investor Protection Act» July 29, 2002 (γνωστός ως Sarbanes–Oxley) στις ΗΠΑ όπου καθιστά προσωπικά υπεύθυνους τους ‘‘Διοικητικούς Συμβούλους’’ για οποιαδήποτε σημαντικά λάθη, παραλήψεις, απάτες κλπ στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και Αρθρ. 63β του ΚΝ 2190/1920 για ποινική ευθύνη των προσώπων που κατάρτισαν τον ισολογισμό σε αντίθεση με τις διατάξεις του νόμου αυτού και του καταστατικού

⁴⁵ Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου (ΔΠΕ) 240 ‘‘Ευθύνες του ελεγκτή σχετικά με απάτη σε έναν έλεγχο Οικονομικών Καταστάσεων’’ όπως έχουν μεταφραστεί από το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (ΣΟΕΛ) κατ’ εξουσιοδότηση της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (ΕΛΤΕ), 2010. Τα ΔΠΕ αναφέρουν και άλλα πρόσωπα που μπορούν να διαπράξουν απάτη εκτός από τη Διοίκηση

3.4.2. Θεωρητικά κενά και εναλλακτικές επιλογές στα λογιστικά πρότυπα

Η δεύτερη περίπτωση αφορά τα κενά που το ίδιο το πλαίσιο των λογιστικών προτύπων αφήνει σε πολλά ζητήματα. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται από το IASB⁴⁶, τα Πρότυπα, σε ορισμένες περιπτώσεις επιτρέπουν διαφορετικούς χειρισμούς για δεδομένες συναλλαγές και γεγονότα. Συνήθως, ο ένας χειρισμός αποκαλείται «συγκριτικός χειρισμός» και ο άλλος «επιτρεπόμενος εναλλακτικός χειρισμός»⁴⁷. Το κενό δημιουργείται καθώς το IASB αναφέρει ότι οι οικονομικές καταστάσεις μιας οντότητας θεωρούνται ότι καταρτίστηκαν σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Π. είτε χρησιμοποιούν τον συγκριτικό χειρισμό είτε τον επιτρεπόμενο εναλλακτικό χειρισμό.

Ωστόσο, ο στόχος του IASB είναι οι παρόμοιες συναλλαγές και τα παρόμοια γεγονότα να λογιστικοποιούνται με παρόμοιο τρόπο και η ανόμοιες συναλλαγές και τα ανόμοια γεγονότα να λογιστικοποιούνται και να παρουσιάζονται με διαφορετικό τρόπο, τόσο εντός της ίδιας οντότητας σε βάθος χρόνου όσο και ανάμεσα σε οντότητες. Στόχος είναι, τα Πρότυπα, στο μέλλον, να μην επιτρέπουν την ύπαρξη επιλογών αναφορικά με τους λογιστικούς χειρισμούς. Επίσης, το IASB έχει αναθεωρήσει και θα συνεχίσει να αναθεωρεί εκείνες τις συναλλαγές και εκείνα τα γεγονότα για τα οποία τα ΔΛΠ επιτρέπουν την επιλογή του λογιστικού χειρισμού, με σκοπό να μειωθεί ο αριθμός αυτών των επιλογών.

⁴⁶ Εισαγωγή των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, παρ. 12, Έκδοση Νομικής Βιβλιοθήκης

⁴⁷ Χαρακτηριστική περίπτωση αποτελεί η διάταξη του ΔΛΠ 16 σχετικά τη μέθοδο παρακολούθησης των ενσώματων ακινητοποιήσεων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΠΡΩΤΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ – ΔΠΧΑ 1

4.1. Εισαγωγή

Η εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στην Ελλάδα έγινε υποχρεωτική για τις εισηγμένες εταιρείες και τις συνδεδεμένες με αυτές εταιρείες για χρήσεις ή περιόδους που αρχίζουν μετά την 31/12/2004⁴⁸.

Οι λοιπές ανώνυμες εταιρείες και εταιρείες περιορισμένης ευθύνης μπορούν να συντάσσουν τις Οικονομικές τους Καταστάσεις σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. μετά από έγκριση της Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων τους και με την προϋπόθεση την συνεχή εφαρμογή τους για 5 συνεχόμενες χρήσεις.

Σύμφωνα λοιπόν με το ΔΠΧΑ 1⁴⁹ οι πρώτες οικονομικές καταστάσεις μιας οικονομικής οντότητας καταρτισμένες σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ είναι οι πρώτες ετήσιες οικονομικές καταστάσεις στις οποίες η οικονομική οντότητα υιοθετεί τα ΔΠΧΑ με ρητή και χωρίς επιφυλάξεις δήλωσή της σε αυτές για τη συμμόρφωσή της με αυτά.

Επομένως σκοπός του ΔΠΧΑ 1 είναι να εξασφαλίσει ότι οι πρώτες οικονομικές καταστάσεις καταρτισμένες σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ και οι ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις μιας οικονομικής οντότητας για μέρος της περιόδου που αφορά τις προαναφερόμενες οικονομικές καταστάσεις, περιέχουν υψηλής ποιότητας πληροφόρηση που:

- Παρέχει διαφάνεια στους χρήστες και είναι συγκρίσιμη για όλες τις περιόδους που παρουσιάζονται
- Παρέχει ένα κατάλληλο σημείο εκκίνησης για τη λογιστική σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ
- Μπορεί να παραχθεί με κόστος το οποίο δεν υπερβαίνει τα οφέλη για τους χρήστες

4.2. Διαδικασία μετάβασης στα ΔΠΧΑ

Για την διαδικασία μετάβασης⁵⁰ από τα προηγούμενα λογιστικά πρότυπα-αρχές⁵¹ στα ΔΠΧΑ οι οικονομικές οντότητες θα πρέπει να ακολουθήσουν τα κατωτέρω βήματα:

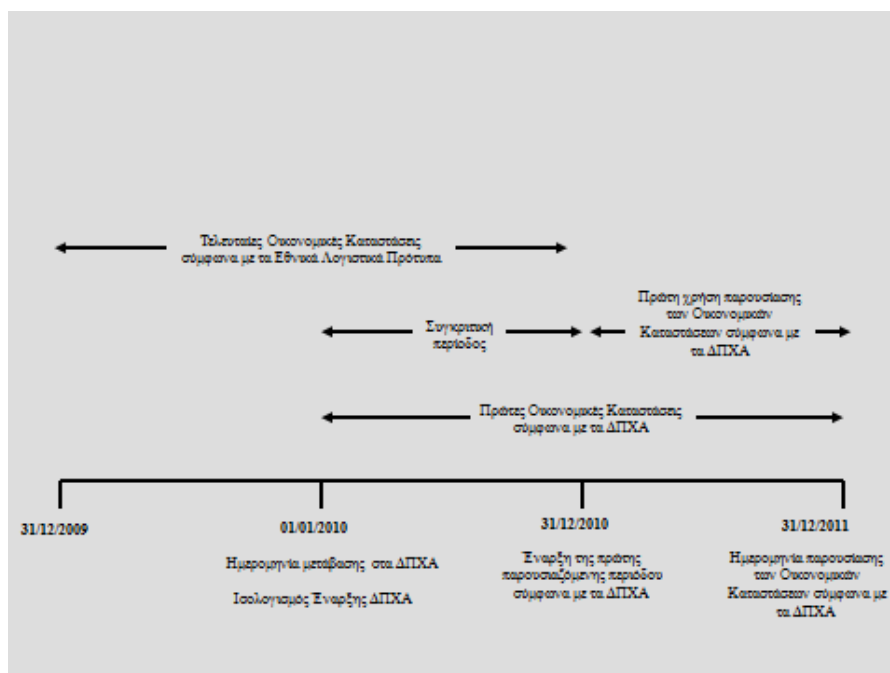
⁴⁸ Βλ. Ν. 3229/10.2.2004 (ΦΕΚ 38 τ'Α)

⁴⁹ ΔΠΧΑ 1 Επίσημη εφημερίδα της Ε.Ε. EL

⁵⁰ Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, Grant Thornton 2009

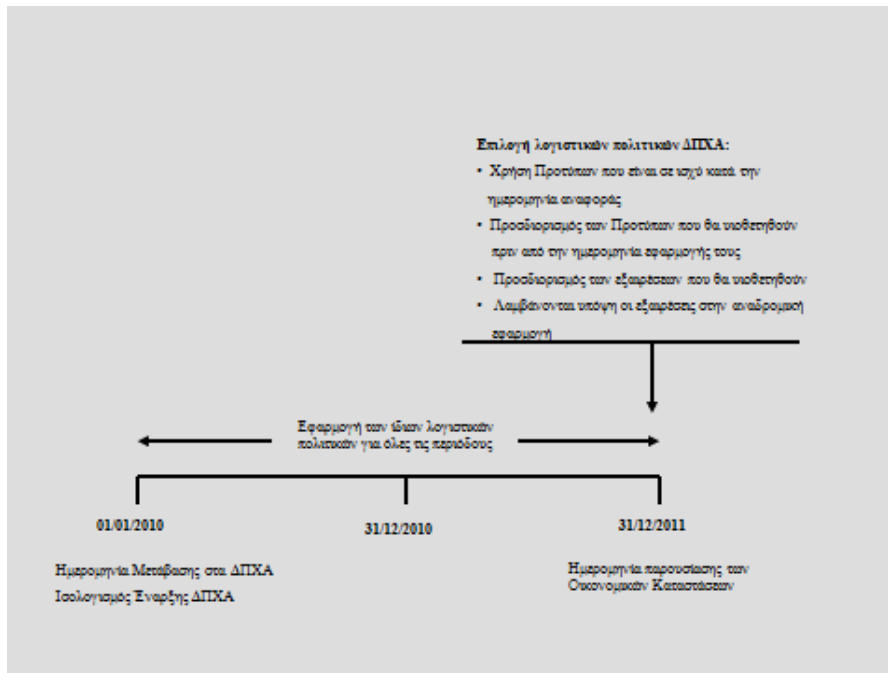
- Καθορισμός ημερομηνίας μετάβασης στα ΔΠΧΑ
- Καθορισμός ημερομηνίας μετάβασης στα ΔΠΧΑ
- Επιλογή λογιστικών πολιτικών
- Απαλλαγές και εξαιρέσεις από την πλήρη συμμόρφωση με κάθε πρότυπο
- Κατάρτιση οικονομικής θέσης έναρξης με βάση τα ΔΠΧΑ
- Κατάρτιση των πρώτων οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ (με συγκριτική πληροφόρηση)

Η διαδικασία μετάβασης από τα προηγούμενα λογιστικά πρότυπα-αρχές στα ΔΠΧΑ παρουσιάζεται συνοπτικά στα παρακάτω διαγράμματα⁵²:

⁵¹ Η λογιστική βάση που ο υιοθετών για πρώτη φορά χρησιμοποιούσε αμέσως πριν υιοθετήσει τα ΔΠΧΑ, ΔΠΧΑ 1 Προσ. Α

⁵² Δ.Π.Χ.Α. Εξειδικευμένα θέματα, Grant Thornton 2008

Το αναθεωρημένο ΔΛΠ 1 (2008), σε αντίθεση με το προηγούμενο, υποχρεώνει μια οικονομική οντότητα που θα συντάξει την Κατάσταση Οικονομικής θέσης έναρξης-μετάβασης στα ΔΠΧΑ, να την παρουσιάσει στις πρώτες οικονομικές καταστάσεις που θα συντάξει σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ. Πρακτικά, στις πρώτες οικονομικές καταστάσεις που θα συνταχθούν σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ η Κατάσταση Οικονομικής Θέσης θα είναι “τρίστηλη” αφού θα συμπεριλαμβάνει και την “απογραφή έναρξης⁵³” δηλαδή το σημείο εκκίνησης των ΔΠΧΑ.

4.3. Λογιστικές Πολιτικές “απογραφής έναρξης” των ΔΠΧΑ

Σύμφωνα λοιπόν με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 1⁵⁴ μια οικονομική οντότητα θα εφαρμόζει τις ίδιες λογιστικές πολιτικές στον ισολογισμό έναρξης σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ και για όλες τις περιόδους που παρουσιάζονται στις πρώτες οικονομικές καταστάσεις της καταρτισμένες σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ. Οι λογιστικές πολιτικές αυτές θα συμμορφώνονται με κάθε ΔΠΧΑ που ισχύει κατά την ημερομηνία αναφοράς για τις πρώτες οικονομικές καταστάσεις καταρτισμένες σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ.

⁵³ Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, Grant Thornton 2009

⁵⁴ ΔΠΧΑ 1 Επίσημη εφημερίδα της Ε.Ε. EL

Πρακτικά το παραπάνω σημαίνει ότι μια οικονομική οντότητα που παρουσιάζει για πρώτη φορά τις οικονομικές της καταστάσεις σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ, δεν επιτρέπεται να εφαρμόζει τα Πρότυπα που ίσχυαν πριν την ημερομηνία αναφοράς⁵⁵.

Αντίθετα, επιτρέπεται σε μια οικονομική οντότητα να εφαρμόσει ένα νέο Πρότυπο η εφαρμογή του οποίου δεν είναι ακόμη υποχρεωτική, εάν το Πρότυπο αυτό επιτρέπει την νεότερη εφαρμογή του.

Σε κάθε περίπτωση για την προαιρετική⁵⁶ εφαρμογή κάποιου προτύπου θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και τα σχόλια που έχει εκδοθεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Νοέμβριο του 2003 εξέδωσε σχόλια σχετικά με την εφαρμογή της 4ης και 7ης κοινοτικής οδηγίας, καθώς και για τις ευρωπαϊκές οδηγίες για την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Στα παραπάνω γίνεται αναφορά ότι σε περίπτωση έκδοσης λογιστικού πρότυπου που δεν έχει υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι ενδιαφερόμενοι φορείς δύναται να το εφαρμόσουν μόνο στη περίπτωση που δεν βρίσκεται σε ασυμφωνία με υφιστάμενο πρότυπο που έχει υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Για να γίνει πιο κατανοητό το παραπάνω έστω ότι μια Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.) θα παρουσιάσει τις πρώτες οικονομικές της καταστάσεις σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ την 31/12/2012. Για τις χρήσεις μέχρι 31/12/2011 η Α.Ε. παρουσίαζε τις οικονομικές της καταστάσεις σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (Ε.Λ.Π.). Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 1:

- Η ημερομηνία μετάβασης στα ΔΠΧΑ είναι η 01/01/2011 και θα πρέπει να καταρτίσει απογραφή έναρξης στα ΔΠΧΑ με ημερομηνία 01/01/2011
- Κατά την κατάρτιση της Κατάστασης Οικονομικής Θέσης με ημερομηνίες 01/01/2011, 31/12/2011 και 31/12/2012 (τρίστηλο) θα χρησιμοποιήσει τις ίδιες λογιστικές πολιτικές για όλες τις παραπάνω περιόδους
- Αυτές οι λογιστικές πολιτικές θα πρέπει να είναι σύμφωνες με κάθε Πρότυπο το οποίο βρίσκεται σε ισχύ κατά την ημερομηνία λήξης της πρώτης, σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ, περιόδου αναφοράς δηλ. σύμφωνες με κάθε πρότυπο το οποίο είναι σε ισχύ την 31/12/2012
- Η Α.Ε. θα παρουσιάσει “τρίστηλη” Κατάσταση Οικονομικής Θέσης με ημερομηνίες 01/01/2011, 31/12/2011 και 31/12/2012 και

⁵⁵ Η πρώτη περίοδος αναφοράς σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ είναι η καλυπτόμενη περίοδος αναφοράς που λήγει κατά την ημερομηνία αναφοράς των πρώτων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ Οικονομικών Καταστάσεων, Grant Thornton 2009

⁵⁶ Βλ. ανακοίνωση ΕΛΤΕ 0001/10 Οδηγίες για την προαιρετική εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 “Χρηματοοικονομικά μέσα”

- Κατάσταση Συνολικών Εσόδων (Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης), Κατάσταση Μεταβολής Ιδίων Κεφαλαίων, Κατάσταση Ταμειακών Ροών και Επεξηγηματικές Σημειώσεις (Notes), μόνο για τις περιόδους 01/01/2011-31/12/2011 και 01/01/2012 – 31/12/2012

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΞΙΑΣ

5.1. Γενικά περί υπεραξίας

Η πρώτη λογιστική αναφορά στην έννοια της ‘‘υπεραξίας’’ εντοπίζεται στα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Από τότε μέχρι και σήμερα η λογιστική της υπεραξίας έχει απασχολήσει έντονα την ακαδημαϊκή κοινότητα και όχι μόνο. (Seetharaman, et. al., 2004)

Οι απόψεις που επικράτησαν ιστορικά για την λογιστική⁵⁷ αντιμετώπιση της υπεραξίας θα μπορούσαν να ταξινομηθούν σε δύο γενικές κατηγορίες, αυτή της υπερπροσόδου και του επιπλέον καταβαλλόμενου ποσού από τα αναγνωρίσιμα περιουσιακά στοιχεία μιας επιχείρησης. Το άυλο στοιχείο της υπεραξίας της επιχειρήσεως (goodwill), θεωρείται ότι υπάρχει όταν η επιχείρηση έχει την ικανότητα να πραγματοποιεί κέρδη σε ποσοστό μεγαλύτερο από εκείνο που θεωρείται «κανονικό κέρδος» (υπερπρόσοδος). Το επιπλέον του κανονικού κέρδους ή υπερπρόσοδος είναι αποτέλεσμα πολλών παραγόντων, όπως ενδεικτικά η υπεροχή στην ποιότητα των προϊόντων, στις πελατειακές σχέσεις, στην τεχνογνωσία κλπ. Και η δεύτερη άποψη θα μπορούσαμε να πούμε ότι ταυτίζεται με την πρώτη μιας και η καταβολή επιπλέον τιμήματος αντανακλά τα προσδοκώμενα μελλοντικά οικονομικά οφέλη από περιουσιακά στοιχεία της αποκτώμενης επιχείρησης. Βασική και ουσιώδης διαφορά μεταξύ των δύο απόψεων αποτελεί το γεγονός της αρχικής αναγνώρισης και αποτίμησης της υπεραξίας μέσω μιας συνένωσης επιχειρήσεων μιας και στην πρώτη περίπτωση αναγνωρίζεται ως υπεραξία τα επιπλέον των κανονικών αναμενόμενα μελλοντικά κέρδη, ενώ στην δεύτερη περίπτωση η καταβαλλόμενη διαφορά επιπλέον των αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων.

Οι φάσεις⁵⁸ που έχει διανύσει η λογιστική της υπεραξίας από την πρώτη αναφορά της μέχρι και σήμερα ταξινομούνται ως εξής (Ding, et. al., 2008):

- Στατική φάση (static), όπου η υπεραξία δεν αναγνωρίζεται στις οικονομικές καταστάσεις αλλά εξοδοποιείται άμεσα
- Ασθενής στατική (weakened static), εξακολουθεί η μη αναγνώριση της υπεραξίας αλλά όχι σε βάρος των αποτελεσμάτων αλλά αφαιρετικά από τα ίδια κεφάλαια των επιχειρήσεων έτσι ώστε να μην επιβαρύνονται υπέρμετρα τα αποτελέσματά τους

⁵⁷ Με την φράση λογιστική αντιμετώπιση εννοείται η αρχική αναγνώριση και η μεταγενέστερη αποτίμηση

⁵⁸ Η μελέτη πραγματοποιήθηκε σε τέσσερις χώρες, Ηνωμένο Βασίλειο, Η.Π.Α., Γερμανία και Γαλλία ξεκινώντας από το έτος 1880 μέχρι και το έτος 2005. Σύμφωνα με τη μελέτη οι παραπάνω φάσεις δεν συμπίπτουν χρονικά σε όλες τις χώρες αλλά παρουσιάζουν κοινά χαρακτηριστικά

- Δυναμική (dynamic), η υπεραξία αναγνωρίζεται στις οικονομικές καταστάσεις και αποσβένεται με τη σταθερή μέθοδο και με καθορισμένο συντελεστή
- Αναλογιστική (actuarial)⁵⁹, όπου η υπεραξία αναγνωρίζεται ως περιουσιακό στοιχείο και δεν αποσβένεται, αλλά ελέγχεται για απομείωση λαμβάνοντας υπόψη ενδείξεις τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού περιβάλλοντος της επιχείρησης

Η τελευταία φάση (actuarial) θεωρείται η ορθότερη δεδομένου ότι δεν μειώνει υπέρμετρα τα κέρδη και τα ίδια κεφάλαια στην αρχή της επένδυσης και δεν μειώνει με σταθερό ποσό την επένδυση καθ' όλη την διάρκεια της.

Στα πλαίσια της παρούσας μελέτης, και βάσει των όσων προαναφέρθηκαν, θα αναλυθεί ο λογιστικός χειρισμός της προκύπτουσας κατά τη συνένωση επιχειρήσεων υπεραξίας, ως τρόπος διαχείρισης των αποτελεσμάτων μίας εταιρείας.

Καταρχήν, κρίνεται σκόπιμο να οριστεί η έννοια της υπεραξίας στη λογιστική θεωρία. Σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 3 «Συνενώσεις επιχειρήσεων» ορίζεται ως υπεραξία «Τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη που προκύπτουν από περιουσιακά στοιχεία που δεν μπορούν να προσδιοριστούν μεμονωμένα και να αναγνωριστούν ξεχωριστά».

Λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις των σχετικών προτύπων, καθώς και την ανάλυση που ακολουθεί σε επόμενο κεφάλαιο, η διαχείριση των αποτελεσμάτων μέσω της αναγνώρισης και του λογιστικού χειρισμού της υπεραξίας εμπίπτει σε όλες τις μεθόδους earnings management που αναλύθηκαν (ηθελημένη παραβίαση λογιστικών αρχών, αξιοποίηση θεωρητικών κενών στα λογιστικά πρότυπα, αξιοποίηση διαφορετικών επιλογών στα λογιστικά πρότυπα).

Βάσει των ΔΛΠ υπάρχουν τα εξής στάδια ανάλυσης οποιασδήποτε συναλλαγής:

- Αρχική αναγνώριση
- Μεταγενέστερη επιμέτρηση (αποτίμηση)
- Αποκάλυψη πληροφοριών στις οικονομικές καταστάσεις (γνωστοποιήσεις)

Στα πλαίσια της παρούσας έρευνας, και ανά στάδιο ανάλυσης μίας συναλλαγής, προκύπτουν οι εξής ερωτήσεις, οι οποίες δύναται να απαντηθούν στα επιμέρους κεφάλαια:

⁵⁹ Επί της ουσίας πρόκειται για το ΔΠΧΑ 3 Συνενώσεις Επιχειρήσεων

Αρχική αναγνώριση

Αφορά στο χρόνο που προκύπτει η υπεραξία απόκτησης και συμπίπτει με το χρόνο εξαγοράς⁶⁰ μίας οντότητας. Παράγοντες που επηρεάζουν σημαντικά την οικονομική κατάσταση της οντότητας (αποκτών) είναι:

- Το μέγεθος του αποκτώντος και αποκτώμενου
- Το συμφωνηθέν αντάλλαγμα
- Ο χρόνος ολοκλήρωσης της συναλλαγής
- Ο τρόπος διακανονισμού του ανταλλάγματος
- Ο επιμερισμός του τιμήματος εξαγοράς

Τα ερωτήματα που τίθενται και συνδέονται με τη μορφή «διαχείρισης των αποτελεσμάτων» είναι:

- Με ποιον τρόπο μπορεί να επηρεασθεί το μέγεθος του αποκτώντος και αποκτώμενου κατά το χρόνο εξαγοράς;
- Πως το συμφωνηθέν αντάλλαγμα επηρεάζει το ποσό της υπεραξίας που θα αναγνωριστεί και με ποιον τρόπο επιδρά αυτό στην οικονομική κατάσταση της αναφερόμενης οντότητας;
- Υπάρχουν «κενά» στις διατάξεις των προτύπων σχετικά με το χρόνο αναγνώρισης της υπεραξίας; Πως δύναται μία εταιρεία να επηρεάσει την οικονομική της κατάσταση σε σχέση με το χρόνο αναγνώρισης της υπεραξίας;
- Ο τρόπος με τον οποίο θα διακανονιστεί το αντάλλαγμα σε μία συνένωση επιχειρήσεων επηρεάζει το ύψος της υπεραξίας και ακολούθως την οικονομική κατάσταση της εταιρείας;
- Ο μη διαχωρισμός του τιμήματος της εξαγοράς τι συνέπειες μπορεί να έχει στις οικονομικές καταστάσεις του αποκτώντος;

Μεταγενέστερη επιμέτρηση

Αφορά στην αποτίμηση της υπεραξίας σε κάθε ημερομηνία αναφοράς καθώς και τον υποχρεωτικό έλεγχο απομείωσης.

Παράγοντες που επηρεάζουν την οικονομική κατάσταση της οντότητας είναι:

- Ενδείξεις του εξωτερικού περιβάλλοντος της εταιρείας

⁶⁰ Με την φράση εξαγορά εννοείται ο επιχειρηματικός ορισμός της έννοιας και όχι ο ορισμός του ΔΠΧΑ 3

- Προβλέψεις της διοίκησης της εταιρείας και προσδοκίες σχετικά με το μέλλον της μονάδος δημιουργίας ταμειακών ροών

Στα πλαίσια της παρούσας μελέτης θα ερευνηθούν οι παράγοντες που επηρεάζουν την οικονομική κατάσταση της εταιρείας κατά την μεταγενέστερη επιμέτρηση της υπεραξίας και πως μπορεί μία εταιρεία να επηρεάσει τους παράγοντες αυτούς.

Γνωστοποιήσεις

Η διαχείριση των αποτελεσμάτων δεν έχει μόνο εμφάσεις στην επίδοση της εταιρείας κατά τη διάρκεια μίας περιόδου. Αφορούν στη δημοσίευση των οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας ως σύνολο. Ως γνωστόν, η υιοθέτηση των διεθνών λογιστικών προτύπων δεν επέφερε μόνο μεταβολές στο λογιστικό χειρισμό καταστάσεων και συναλλαγών αλλά και στο πλήθος των γνωστοποιήσεων που πρέπει να αποκαλύπτει η αναφερόμενη οντότητα.

Σχετικά με την υπεραξία απαιτείται η γνωστοποίηση πλήθους στοιχείων στις οικονομικές καταστάσεις με σκοπό την πληρέστερη ενημέρωση των χρηστών της οικονομικής πληροφόρησης. Η μερική ή ελάχιστη αποκάλυψη πληροφοριών πιθανόν να οδηγήσει στην παραπλάνηση των ενδιαφερομένων μερών, γεγονός το οποίο αποτελεί στην ουσία «διαχείριση αποτελεσμάτων».

5.2. ΔΠΧΑ 1 Πρώτη εφαρμογή των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς και Υπεραξία

Το ΔΠΧΑ 1⁶¹ επιτρέπει στις οικονομικές οντότητες που θέλουν να εφαρμόσουν για πρώτη φορά τα ΔΠΧΑ να επιλέξουν μία ή περισσότερες εξαιρέσεις που επιτρέπονται από το εν λόγω Πρότυπο. Από τις εξαιρέσεις που απαριθμούνται στο ΔΠΧΑ 1, στο παρόν κεφάλαιο θα αναλυθεί η εξαίρεση από τις ‘‘συνενώσεις επιχειρήσεων’’.

Ένας από τους σκοπούς του ΔΠΧΑ 1⁶² είναι να εξασφαλίσει ότι το κόστος για την εφαρμογή των πρώτων Οικονομικών Καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ δεν θα υπερβεί τα σχετικά οφέλη. Επομένως το ΔΠΧΑ 1 αναγνωρίζοντας τις πρακτικές δυσκολίες που υπάρχουν στην εφαρμογή των διατάξεων που ορίζουν τα Πρότυπα σχετικά με την συνένωση επιχειρήσεων (ΔΠΧΑ 3⁶³) και ενδεχομένως το υψηλό κόστος που θα προέκυπτε για τις επιχειρήσεις, παρέχει την δυνατότητα να μην εφαρμοστεί αναδρομικά το ΔΠΧΑ 3 (Grant Thornton, 2009)

⁶¹ ΔΠΧΑ 1 Παρ. 13

⁶² Βλ. παρ. 1.9

⁶³ ΔΠΧΑ 3 Συνενώσεις Επιχειρήσεων

Όπως αναφέραμε και παραπάνω μια επιχείρηση μπορεί να μην εφαρμόσει το ΔΠΧΑ 3 για συνενώσεις που πραγματοποιήθηκαν πριν από την ημερομηνία μετάβασης στα ΔΠΧΑ. Σε περίπτωση όμως που δεν εφαρμόσει την εξαίρεση του ΔΠΧΑ 1 και αναπροσαρμόσει μια επιχειρηματική συνένωση, τότε θα πρέπει για όλες τις επιχειρηματικές συνενώσεις που συνέβησαν μεταγενέστερα από την ημερομηνία αυτή να προβεί σε αναπροσαρμογές όλων των επιχειρηματικών της συνενώσεων. Δηλαδή αν μια επιχείρηση που εφαρμόζει για πρώτη φορά τα ΔΠΧΑ αποφασίσει να αναπροσαρμόσει μια επιχειρηματική συνένωση που συνέβη την 31/12/2006, θα πρέπει να αναπροσαρμόσει και όλες τις επιχειρηματικές συνενώσεις που συνέβησαν μεταξύ της 31/12/2006 και της ημερομηνίας μετάβασης στα ΔΠΧΑ.

Εάν μια επιχείρηση που υιοθετεί για πρώτη φορά τα ΔΠΧΑ δεν εφαρμόσει το ΔΠΧΑ 3 αναδρομικά σε παρελθούσες συνενώσεις, αυτό θα έχει τις παρακάτω συνέπειες στις Οικονομικές της Καταστάσεις⁶⁴:

- Η επιχείρηση θα χαρακτηρίζει τη συνένωση με τον ίδιο τρόπο όπως στις Οικονομικές Καταστάσεις που συνέταξε με τις προηγούμενες αποδεκτές λογιστικές αρχές
- Κατά την ημερομηνία μετάβασης στα ΔΠΧΑ η επιχείρηση θα αναγνωρίζει όλα τα στοιχεία του ενεργητικού που αποκτήθηκαν και τις υποχρεώσεις που αναλήφθηκαν σε μια παρελθούσα συνένωση, εκτός από α) μερικά χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού και χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που δεν αναγνωρίζονταν σύμφωνα με τις προηγούμενες αποδεκτές λογιστικές αρχές και β) στοιχεία του ενεργητικού, συμπεριλαμβανομένης και της υπεραξίας, και των υποχρεώσεων που δεν είχαν αναγνωριστεί στην ενοποιημένη Οικονομική Θέση της αποκτώσας σύμφωνα με τις προηγούμενες αποδεκτές λογιστικές αρχές και επίσης, δεν θα ικανοποιούν τα κριτήρια αναγνώρισης σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ στην ατομική Κατάσταση Οικονομικής Θέσης της αποκτώσας
- Η επιχείρηση θα αναγνωρίζει κάθε μεταβολή που προκύπτει, προσαρμόζοντας τα κέρδη εις νέον ή άλλο στοιχείο της καθαρής θέσης, εκτός και αν η μεταβολή είναι αποτέλεσμα της αναγνώρισης ενός άυλου στοιχείου του ενεργητικού που είχε πριν συμπεριληφθεί στην υπεραξία
- Η επιχείρηση θα αφαιρέσει από την Κατάσταση Οικονομικής Θέσης “Έναρξης” κάθε στοιχείο που είχε αναγνωριστεί σύμφωνα με τις προηγούμενες αποδεκτές

⁶⁴ ΔΠΧΑ 3, Συνενώσεις επιχειρήσεων, Παρ. Β69

λογιστικές αρχές, το οποίο δεν πληροί τις προϋποθέσεις αναγνώρισης ως στοιχείο ενεργητικού ή ως υποχρέωση σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ. Επομένως η επιχείρηση θα αντιμετωπίζει λογιστικά τις συνακόλουθες αλλαγές ως εξής α) αν έχει ταξινομήσει μια παρελθούσα συνένωση ως απόκτηση και έχει αναγνωρίσει ως άυλο στοιχείο του ενεργητικού ένα στοιχείο που δεν πληροί τις προϋποθέσεις αναγνώρισης σύμφωνα με το ΔΛΠ 38⁶⁵ τότε θα αναταξινομεί αυτά τα στοιχεία και τα συνδεδόμενα με αυτά (αναβαλλόμενους φόρους κλπ) ως μέρος της υπεραξίας, εκτός και εάν η υπεραξία έχει αφαιρεθεί απευθείας από τα ίδια κεφάλαια σύμφωνα με τις προηγούμενα αποδεκτές λογιστικές αρχές

- Η επιχείρηση θα αποτιμήσει κάποια στοιχεία του ενεργητικού και υποχρεώσεων όχι στο αρχικό κόστος, αλλά σε άλλη βάση (πχ εύλογη αξία⁶⁶) στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης έναρξης ακόμη και αν αποκτήθηκαν ή αναλήφθηκαν σε μία παρελθούσα συνένωση. Επίσης θα αναγνωρίσει κάθε συνακόλουθη μεταβολή στην λογιστική αξία, προσαρμόζοντας τα κέρδη εις νέο ή άλλο κατάλληλο στοιχείο των Ιδίων Κεφαλαίων και όχι την Υπεραξία
- Αμέσως μετά την συνένωση επιχειρήσεων, η λογιστική αξία σύμφωνα με τις προηγούμενα αποδεκτές λογιστικές αρχές των στοιχείων του ενεργητικού που αποκτήθηκαν και των υποχρεώσεων που αναλήφθηκαν σε αυτήν την συνένωση, θα είναι το τεκμαιρόμενο⁶⁷ κόστος τους, σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ, σε εκείνη την ημερομηνία. Εάν τα ΔΠΧΑ απαιτούν σε μια μεταγενέστερη ημερομηνία την αποτίμηση αυτών των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων στη βάση του κόστους, το τεκμαιρόμενο αυτό κόστος θα είναι η βάση για τον υπολογισμό οποιασδήποτε απόσβεσης βασισμένης στο κόστος, από την ημερομηνία της συνένωσης των επιχειρήσεων
- Εάν ένα στοιχείο του ενεργητικού που αποκτήθηκε ή μια υποχρέωση που αναλήφθηκε σε μια παρελθούσα συνένωση, δεν αναγνωριζόταν σύμφωνα με τις προηγούμενες λογιστικές αρχές, δεν σημαίνει ότι έχει μηδενικό τεκμαιρόμενο κόστος στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης έναρξης. Αντίθετα, η αποκτώσα θα τα αναγνωρίζει

⁶⁵ ΔΛΠ 38 Άυλα περιουσιακά στοιχεία

⁶⁶ Είναι το ποσό με το οποίο ένα περιουσιακό στοιχείο θα μπορούσε να ανταλλαγεί ή μια υποχρέωση να διακανονιστεί μεταξύ δύο μερών που ενεργούν με τη θέλησή τους και με πλήρη γνώση των συνθηκών της αγοράς, στα πλαίσια μιας συναλλαγής που διεξάγεται σε καθαρά εμπορική βάση, ΔΠΧΑ 3 Πρωτ. Α

⁶⁷ Ένα ποσό που χρησιμοποιείται ως υποκατάστατο του κόστους ή του αποσβεσμένου κόστους σε μια δεδομένη ημερομηνία. Η μεταγενέστερη απόσβεση υποθέτει ότι η οικονομική οντότητα είχε αρχικά αναγνωρίσει το περιουσιακό στοιχείο ή την υποχρέωση κατά τη δεδομένη ημερομηνία και ότι το κόστος της ήταν ίσο με το τεκμαρτό κόστος, ΔΠΧΑ 1 Πρωτ. Α

και θα τα αποτιμά στην ενοποιημένη Κατάσταση Οικονομικής της Θέσης στη βάση που τα ΔΠΧΑ θα το απαιτούσαν

- Εάν ένα στοιχείο του ενεργητικού ή μια υποχρέωση συμπεριλήφθηκε στην υπεραξία σύμφωνα με τις προηγούμενα αποδεκτές λογιστικές αρχές, αλλά σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 3 θα αναγνωριζόνταν ξεχωριστά, αυτό το στοιχείο θα παραμείνει στην υπεραξία, εκτός και να τα ΔΠΧΑ θα απαιτούσαν την αναγνώρισή του στις Οικονομικές Καταστάσεις της αποκτώμενης
- Η λογιστική αξία της υπεραξίας στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης έναρξης θα είναι η λογιστική αξία σύμφωνα με τις προηγούμενα αποδεκτές λογιστικές αρχές κατά την ημερομηνία μετάβασης στα ΔΠΧΑ αφού γίνουν οι εξής δυο αναμορφώσεις εάν απαιτείται α) η λογιστική αξία της υπεραξίας θα αυξηθεί όταν αναταξινομεί ένα άυλο στοιχείο του ενεργητικού που είχε αναγνωρίσει με τις προηγούμενες λογιστικές αρχές και η λογιστική αξία της υπεραξίας θα μειωθεί εάν αναγνωρισθεί ένα άυλο στοιχείο του ενεργητικού που είχε συμπεριληφθεί στην υπεραξία και β) Κατά την ημερομηνία μετάβασης στα ΔΠΧΑ η επιχείρηση θα εφαρμόσει το ΔΛΠ 36⁶⁸ για τον έλεγχο απομείωσης της υπεραξίας και ανεξάρτητα εάν υπάρχει ένδειξη μείωσης της αξίας της. Η οποιαδήποτε μείωση την ημερομηνία της μετάβασης στα ΔΠΧΑ θα αναγνωρισθεί στα αποτελέσματα εις νέο ή αν απαιτείται από τα ΔΠΧΑ σε αποθεματικό αναπροσαρμογής. Σημειώνουμε ότι ο έλεγχος μείωσης της αξίας θα βασίζεται σε συνθήκες που υπήρχαν κατά την ημερομηνία της μετάβασης στα ΔΠΧΑ. Εκτός των ανωτέρω καμία άλλη προσαρμογή δεν θα γίνει στην λογιστική αξία της υπεραξίας κατά την ημερομηνία μετάβασης στα ΔΠΧΑ.
- Εάν η επιχείρηση, σύμφωνα με τις προηγούμενα αποδεκτές λογιστικές αρχές, αναγνώρισε την υπεραξία μειωτικά των ιδίων κεφαλαίων τότε δεν θα αναγνωρίσει αυτή την υπεραξία στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης έναρξης και επίσης δεν θα αναταξινομήσει την υπεραξία στα αποτελέσματα σε περίπτωση διάθεσης ή απαξίωσης της εν λόγω θυγατρικής⁶⁹
- Σε περίπτωση μη ενοποίησης της θυγατρικής που αποκτήθηκε σε μια παρελθούσα συνένωση τότε η επιχείρηση θα αναπροσαρμόζει την λογιστική αξία των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων της θυγατρικής, στα ποσά που τα ΔΠΧΑ θα

⁶⁸ ΔΛΠ 36 Απομείωση αξίας περιουσιακών στοιχείων

⁶⁹ Θυγατρική είναι μια οικονομική οντότητα, συμπεριλαμβανομένης μιας οικονομικής οντότητας χωρίς εταιρική μορφή όπως είναι ένας συνεταιρισμός, που ελέγχεται από μία άλλη οικονομική οντότητα (γνωστή ως μητρική εταιρεία), ΔΛΠ 27 Ενοποιημένες και Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις

απαιτούσαν, στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης της θυγατρικής. Το Τεκμαιρόμενο κόστος της υπεραξίας, κατά την ημερομηνία μετάβασης στα ΔΠΧΑ, είναι ίσο με τη διαφορά μεταξύ: του ποσοστού της μητρικής σε αυτές της προσαρμοσμένες λογιστικές αξίες και του κόστους της επένδυσης στη θυγατρική στις Οικονομικές Καταστάσεις της μητρική⁷⁰

- Η αποτίμηση των μη ελεγχουσών⁷¹ συμμετοχών και του αναβαλλόμενου⁷² φόρου ακολουθεί την αποτίμηση των λοιπών στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων, επομένως οι προσαρμογές στα εν λόγω στοιχεία επηρεάζουν της μη ελέγχουσες συμμετοχές και τον αναβαλλόμενο φόρο

5.3. Αρχική αναγνώριση

5.3.1. Εισαγωγή⁷³

Στο παρόν κεφάλαιο θα εξετασθεί η συναλλαγή της συνένωσης επιχειρήσεων ως προς την αρχική αναγνώριση και αποτίμηση και τον επιμερισμό⁷⁴ του τιμήματος εξαγοράς (ΔΠΧΑ 3).

Το αναθεωρημένο ΔΠΧΑ 3⁷⁵, αποτελεί μέρος της κοινής προσπάθειας του I.A.S.B. και του F.A.S.B. για την βελτίωση της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης με την ταυτόχρονη σύγκλιση⁷⁶ των λογιστικών προτύπων. Το I.A.S.B. και το F.A.S.B. αποφάσισαν να αντιμετωπίσουν τον λογιστικό χειρισμό της συνένωσης επιχειρήσεων σε δύο φάσεις. Κατά την πρώτη φάση δούλεψαν χωριστά με αποτέλεσμα το I.A.S.B. να εκδώσει το 2004 το ΔΠΧΑ 3, σύμφωνα με το οποίο όλες οι συνενώσεις επιχειρήσεων είναι αποκτήσεις και κατά συνέπεια απαιτείται η χρήση μίας μόνο μεθόδου λογιστικής αντιμετώπισης των συνενώσεων, αυτής της μεθόδου αγοράς. Η δεύτερη φάση επικεντρώθηκε στην παροχή καθοδήγησης αναφορικά με την εφαρμογή της μεθόδου αγοράς και το I.A.S.B. και το F.A.S.B. κατέληξαν στα ίδια συμπεράσματα με την έκδοση του αναθεωρημένου ΔΠΧΑ 3 και του ΔΛΠ 27. Με τις αλλαγές που διενεργήθηκαν, εισήχθησαν σημαντικές τροποποιήσεις στην εφαρμογή της μεθόδου αγοράς (η οποία πλέον αναφέρεται ως μέθοδος

⁷⁰ Μητρική είναι μια οικονομική οντότητα που έχει μία ή περισσότερες θυγατρικές, ΔΛΠ 27 Ενοποιημένες και Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις

⁷¹ Μη ελέγχουσες συμμετοχές (δικαιώματα μειοψηφίας) είναι το μέρος των ιδίων κεφαλαίων μιας θυγατρικής που δεν αναλογούν, απευθείας ή έμμεσα, σε μητρική εταιρεία, ΔΛΠ 27 Ενοποιημένες και Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις

⁷² Βλ. ΔΛΠ 12 Φόροι Εισοδήματος

⁷³ Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, Grant Thornton 2009

⁷⁴ Purchase Price Allocation (PPA)

⁷⁵ ΔΠΧΑ 3 Συνενώσεις επιχειρήσεων, όπως αναθεωρήθηκε το 2008

⁷⁶ Βλ. Παρ. 1.2.

της απόκτησης) για την απεικόνιση των επιχειρηματικών συνενώσεων. Μεταξύ των αλλαγών του αναθεωρημένου ΔΠΧΑ 3 είναι η παροχή της δυνατότητας απεικόνισης των μη ελέγχουσων συναλλαγών στην εύλογη αξία τους και της αναγνώρισης στα ίδια κεφάλαια απόκτησης ή πώλησης μέρους μιας θυγατρικής χωρίς την απώλεια του ελέγχου⁷⁷.

5.3.2. Ορισμοί ⁷⁸

Παρακάτω δίνονται οι ορισμοί που χρησιμοποιεί το ΔΠΧΑ 3 και χρησιμοποιούνται στις επόμενες παραγράφους.

- Αποκτώσα επιχείρηση είναι η επιχείρηση που αναλαμβάνει τον έλεγχο της αποκτώμενης επιχείρησης
- Αποκτώμενη επιχείρηση είναι η επιχείρηση στην οποία η αποκτώσα επιχείρηση αναλαμβάνει τον έλεγχο της
- Ημερομηνία απόκτησης είναι η ημερομηνία κατά την οποία η αποκτώσα επιχείρηση αναλαμβάνει τον έλεγχο της αποκτώμενης επιχείρησης
- Επιχείρηση είναι ένα ολοκληρωμένο σύνολο δραστηριοτήτων και στοιχείων του ενεργητικού το οποίο είναι δυνατό να καθοδηγείται και να διευθύνει με σκοπό την απόδοση με τη μορφή μερισμάτων, χαμηλότερου κόστους ή άλλου οικονομικού οφέλους απευθείας στους επενδυτές ή σε άλλους ιδιοκτήτες, σε μέλη ή σε συμμετέχοντες
- Συνένωση επιχειρήσεων είναι μια συναλλαγή ή άλλο γεγονός με το οποίο μία αποκτώσα επιχείρηση αναλαμβάνει τον έλεγχο μίας ή περισσότερων επιχειρήσεων. Συναλλαγές οι οποίες ενίοτε αναφέρονται «ως πραγματικές συγχωνεύσεις» ή «συγχωνεύσεις ίσων» είναι, επίσης, συνενώσεις επιχειρήσεων όπως χρησιμοποιείται όρος στο παρόν Πρότυπο
- Έλεγχος είναι η δυνατότητα να κατευθύνεται η οικονομική και επιχειρηματική πολιτική μίας επιχείρησης, έτσι ώστε να λαμβάνονται οφέλη από τις δραστηριότητές της
- Εύλογη αξία είναι το ποσό με το οποίο ένα περιουσιακό στοιχείο θα μπορούσε να ανταλλαγεί ή μια υποχρέωση να διακανονιστεί μεταξύ δύο μερών που ενεργούν με

⁷⁷ Έλεγχος είναι το δικαίωμα κατεύθυνσης των χρηματοοικονομικών και επιχειρηματικών πολιτικών μιας οικονομικής οντότητας, ούτως ώστε να λαμβάνονται οφέλη από τις δραστηριότητές της, ΔΛΠ 27 Ενοποιημένες και Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις

⁷⁸ ΔΠΧΑ 3, Συνενώσεις επιχειρήσεων, Προσ. Α

τη θέλησή τους και με πλήρη γνώση των συνθηκών της αγοράς, στα πλαίσια μιας συναλλαγής που διεξάγεται σε καθαρά εμπορική βάση

- Υπεραξία είναι το ποσό με το οποίο ένα στοιχείο του ενεργητικού το οποίο αντιπροσωπεύει τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη που προκύπτουν από άλλα στοιχεία του ενεργητικού που αποκτήθηκαν σε μία συνένωση επιχειρήσεων, τα οποία δεν προσδιορίζονται μεμονωμένα και δεν αναγνωρίζονται ξεχωριστά
- Αναγνωρίσιμο είναι ένα στοιχείο του ενεργητικού όταν α) είναι δυνατό να διαχωριστεί ή να διασπαστεί από την επιχείρηση και να πωληθεί, μεταβιβαστεί, παραχωρηθεί, ενοικιαστεί ή ανταλλαχθεί είτε μεμονωμένα είτε σε συνδυασμό με κάποιο σχετικό συμβόλαιο, ένα αναγνωρίσιμο στοιχείο του ενεργητικού ή μία υποχρέωση, ανεξάρτητα από το εάν η επιχείρηση προτίθεται να το πράξει ή προκύπτει από συμβατικά ή άλλα νομικά δικαιώματα, ανεξάρτητα από το αν τα δικαιώματα αυτά είναι μεταβιβάσιμα ή διαχωρίσιμα από την επιχείρηση ή από άλλα δικαιώματα και δεσμεύσεις
- Άυλο Περιουσιακό Στοιχείο είναι ένα αναγνωρίσιμο, μη χρηματικό περιουσιακό στοιχείο, χωρίς φυσική υπόσταση
- Καθαρά Στοιχεία του Ενεργητικού, είναι η διαφορά της αξίας του ενεργητικού με τις υποχρεώσεις δηλ. είναι η αξία των ιδίων κεφαλαίων της εταιρείας

5.3.3. Αναγνώριση μιας Συνένωσης

Μια συναλλαγή ή άλλο γεγονός αποτελεί συνένωση επιχειρήσεων όταν τα αποκτηθέντα στοιχεία του ενεργητικού και οι αναληφθείσες υποχρεώσεις αποτελούν μία επιχείρηση⁷⁹. Σε αντίθετη περίπτωση δηλ. όταν τα αποκτηθέντα στοιχεία του ενεργητικού και οι αναληφθείσες υποχρεώσεις δεν αποτελούν μία επιχείρηση τότε το γεγονός αυτό θα αντιμετωπίζεται λογιστικά ως μια απόκτηση ενός στοιχείου του ενεργητικού.

⁷⁹ Τα περιουσιακά στοιχεία συνθέτουν μία επιχείρηση όταν από την συναλλαγή δημιουργούνται Εισροές: Απόκτηση πόρων οι οποίοι συνδυαζόμενοι μπορούν να δημιουργήσουν εισροές. Διαδικασίες: π.χ. προσωπικό, management, συστήματα κ.τ.λ. Αποτέλεσμα: Ο συνδυασμός των δύο προηγούμενων αναμένεται να παράγει απόδοση στον επενδυτή π.χ. μέρος μείωση κόστους, ή άλλη ωφέλεια.

5.4. Μέθοδος της Απόκτησης

Μία επιχείρηση πρέπει να αναγνωρίζει λογιστικά κάθε συνένωση επιχειρήσεων με βάση τη μέθοδο της απόκτησης. Η μέθοδος της απόκτησης απαιτεί την διενέργεια των παρακάτω βημάτων:

- την αναγνώριση της αποκτώσας επιχείρησης
- τον προσδιορισμό της ημερομηνίας της απόκτησης
- την αναγνώριση και την αποτίμηση των αναγνωρίσιμων αποκτηθέντων στοιχείων του ενεργητικού, των αναληφθέντων υποχρεώσεων καθώς και των τυχόν μη ελεγχουσών συμμετοχών στην αποκτώμενη επιχείρηση
- την αναγνώριση και την αποτίμηση της υπεραξίας ή του κέρδους μίας αγοράς ευκαιρίας

5.4.1. Αναγνώριση της αποκτώσας επιχείρησης

Υπάρχουν περιπτώσεις όπου η αναγνώριση της αποκτώσας επιχείρησης σε μια συνένωση επιχειρήσεων, είναι κομβικής σημασίας δεδομένου ότι η αποκτώσα επιχείρηση θα συντάξει Ενοποιημένες⁸⁰ Οικονομικές Καταστάσεις, άρα θα εμφανίζεται ως Όμιλος⁸¹.

Σε κάθε συνένωση επιχειρήσεων μόνο μία επιχείρηση θα αναγνωρίζεται ως η αποκτώσα. Για να αναγνωρισθεί ποια από τις επιχειρήσεις είναι η αποκτώσα θα εφαρμόζονται η απαιτήσεις του ΔΛΠ 27⁸² δηλ. ποια επιχείρηση αποκτά τον έλεγχο.

Σε περιπτώσεις συνενώσεων όπου οι απαιτήσεις του ΔΛΠ 27 δεν δηλώνουν ξεκάθαρα ποια είναι η αποκτώσα, τότε σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 3, θα λαμβάνονται υπόψη τα παρακάτω:

- Σε μια συνένωση η οποία πραγματοποιείται κυρίως με τη μεταφορά μετρητών ή άλλων στοιχείων του ενεργητικού ή με την ανάληψη των υποχρεώσεων η αποκτώσα είναι η επιχείρηση που συνήθως, μεταβιβάζει τα μετρητά ή τα στοιχεία του ενεργητικού ή αυτή που αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις
- Σε μια συνένωση, η οποία πραγματοποιείται κυρίως μέσω μιας ανταλλαγής συμμετοχικών τίτλων, η αποκτώσα επιχείρηση είναι, συνήθως, η επιχείρηση που εκδίδει τους συμμετοχικούς τίτλους. Σε κάθε περίπτωση έκδοσης συμμετοχικών

⁸⁰ Ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις είναι οι οικονομικές καταστάσεις ενός ομίλου που παρουσιάζονται ως εκείνες μιας ενιαίας οικονομικής οντότητας, ΔΛΠ 27 Παρ. 4

⁸¹ Όμιλος είναι μια μητρική εταιρεία και όλες οι θυγατρικές της, ΔΛΠ 27 Παρ. 4

⁸² Έλεγχος είναι το δικαίωμα κατεύθυνσης των χρηματοοικονομικών και επιχειρηματικών πολιτικών μιας οικονομικής οντότητας, ούτως ώστε να λαμβάνονται οφέλη από τις δραστηριότητές της, ΔΛΠ 27 Παρ. 4

τίτλων θα πρέπει να ελέγχονται και επιπλέον στοιχεία όπως τα δικαιώματα ψήφου στην συνενωμένη επιχείρηση μετά την συνένωση, η ύπαρξη ενός μεγάλου μειοψηφικού δικαιώματος ψήφου στην συνενωμένη επιχείρηση, εάν δεν υπάρχει άλλος ιδιοκτήτης ή οργανωμένη ομάδα ιδιοκτητών μη σημαντικό δικαίωμα ψήφου, η σύνθεση του διοικητικού οργάνου (Δ.Σ.⁸³) και της ανώτατης διοίκησης, οι όροι ανταλλαγής των συμμετοχικών δικαιωμάτων γιατί συνήθως η αποκτώσα επιχείρηση καταβάλλει ένα πρόσθετο ποσό επί της εύλογης αξίας της άλλης επιχείρησης

- Η αποκτώσα επιχείρηση είναι συνήθως η συνεννούμενη επιχείρηση της οποίας το σχετικό μέγεθος⁸⁴ είναι σημαντικά⁸⁵ μεγαλύτερο από αυτά των άλλων επιχειρήσεων

5.4.2. Ημερομηνία απόκτησης

Η ημερομηνία απόκτησης με τη σειρά της αποτελεί σημαντική παράμετρο δεδομένου ότι η αποκτώσα επιχείρηση κατά την σύνταξη των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων θα πρέπει να ενοποιήσει και τα αποτελέσματα της αποκτώσας επιχείρησης από την ημερομηνία αυτή και μετά⁸⁶.

Η ημερομηνία απόκτησης είναι η ημερομηνία κατά την οποία αποκτάται ο έλεγχος της αποκτώμενης δηλ. είναι η ημερομηνία κατά την οποία η αποκτώσα μεταβιβάζει νομίμως το τίμημα της απόκτησης και αποκτά τα στοιχεία του ενεργητικού και αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να ελέγχεται και η ύπαρξη τυχόν άλλων γεγονότων όπως έγγραφες συμφωνίες που να προσδιορίζουν την ημερομηνία της απόκτησης σε άλλη χρονική περίοδο.

Σε τέτοιες περιπτώσεις, υπάρχει το ενδεχόμενο η συναλλαγή να εμπίπτει στις διατάξεις του προτύπου περί σταδιακής απόκτησης. Το πρότυπο, μέσω της προσέγγισης της εύλογης αξίας κατά την ημερομηνία απόκτησης, παρουσιάζει μεγάλη ευχέρεια ως προς την αναγνώριση υπεραξίας και αντίστοιχου κέρδους μέσω της «συμφωνηθείσας» διαδοχικής απόκτησης συμμετοχικών τίτλων σε άλλη οντότητα.

⁸³ Διοικητικό Συμβούλιο στο Ελληνικό Δίκαιο ΚΝ. 2190/1920

⁸⁴ Τι σημαίνει σχετικό μέγεθος;

⁸⁵ Το ΔΠΧΑ 3 δεν ορίζει τον όρο “σημαντικά” σε αντίθεση με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ΔΠΕ) όπου ορίζεται η έννοια της σημαντικότητας. Θα πρέπει να διαχωριστεί η “λογιστική” με την “επιχειρηματική” προσέγγιση μιας εξαγοράς (απόκτησης). Η επιχειρηματική προσέγγιση είναι σαφώς ξεκαθαρισμένη μέσω της συμφωνίας που έχει γίνει με τους μετόχους-ιδιοκτήτες, σε αντίθεση με την λογιστική προσέγγιση που αποκτών και αποκτώμενος καθορίζονται από τα οικονομικά (λογιστικά) τους μεγέθη

⁸⁶ Τα έσοδα και τα έξοδα της θυγατρικής συμπεριλαμβάνονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις από την ημερομηνία της απόκτησης όπως ορίζει το Δ.Π.Χ.Α. 3, ΔΛΠ 27 Παρ. 26

5.4.3. Αναγνώριση και αποτίμηση της Υπεραξίας⁸⁷

Η υπεραξία αναγνωρίζεται κατά την ημερομηνία της απόκτησης, από την αποκτούσα επιχείρηση και ισούται με την διαφορά ανάμεσα στο άθροισμα

α) του ανταλλάγματος που μεταβιβάστηκε, αποτιμώμενου στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία απόκτησης, β) του ποσού των τυχόν μη ελεγχουσών συμμετοχών στην αποκτώμενη και γ) σε συνένωση επιχειρήσεων που ολοκληρώνεται σε στάδια της εύλογης αξίας κατά την ημερομηνία της απόκτησης των συμμετοχικών δικαιωμάτων που κατείχε η αποκτώσα προηγουμένως στην αποκτώμενη, και της καθαρής αξίας κατά την ημερομηνία της απόκτησης των αποκτηθέντων αναγνωρίσιμων στοιχείων του ενεργητικού και των αναληφθεισών υποχρεώσεων.

Από τα ανωτέρω παρατηρούμε ότι ο τρόπος αποτίμησης των μη ελέγχουσων συμμετοχών θα έχει επίδραση και στο ποσό της υπεραξίας που θα αναγνωρίσει η αποκτούσα επιχείρηση. Δηλαδή η αποτίμηση των μη ελέγχουσων συναλλαγών σε εύλογη αξία αντί της αναλογικής αναγνώρισης θα έχει ως αποτέλεσμα της αύξηση του ποσού της υπεραξίας που θα αναγνωρισθεί στις Οικονομικές Καταστάσεις της αποκτώσας επιχείρησης και αντίστοιχα αύξηση του ποσού των μη ελέγχουσων συναλλαγών που θα αναγνωρισθούν στην καθαρή θέση.

5.4.4. Περίοδος επιμέτρησης⁸⁸

Η περίοδος επιμέτρησης είναι η περίοδος μετά την ημερομηνία της απόκτησης, κατά την οποία η αποκτώσα μπορεί να προσαρμόσει αναδρομικά τα προσωρινά ποσά που αναγνωρίστηκαν για μία συνένωση επιχειρήσεων, έτσι ώστε να αντικατοπτρίζουν νέες πληροφορίες που ελήφθησαν για γεγονότα και συνθήκες που υπήρχαν κατά την ημερομηνία της απόκτησης και, εάν ήταν γνωστά, θα είχαν επηρεάσει την αποτίμηση των αξιών που αναγνωρίστηκαν εκείνη την ημερομηνία.

Στην περίπτωση που μέχρι τη λήξη της περιόδου αναφοράς δεν έχει ολοκληρωθεί η αναγνώριση και η αποτίμηση:

- των αναγνωρίσιμων αποκτηθέντων στοιχείων του ενεργητικού και των αναληφθεισών υποχρεώσεων
- των τυχόν μη ελεγχουσών συμμετοχών

⁸⁷ Η ανάλυση του κεφαλαίου αυτού δεν αφορά τις συγγενείς εταιρείες όπου η υπεραξία που προκύπτει κατά την απόκτηση συμπεριλαμβάνεται στην αξία κτήσης της επένδυσης, ΔΛΠ 28 Παρ. 23

⁸⁸ Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές τους από τα Ελληνικά, Δημήτριος Ντζανάτος, 2009

- του ανταλλάγματος που μεταβιβάζεται στην αποκτώμενη επιχείρηση
- σε μία συνένωση επιχειρήσεων κατά στάδια, τα συμμετοχικά δικαιώματα που είχε προηγουμένως στην κατοχή της η αποκτώσα και
- της προκύπτουσας υπεραξίας ή του κέρδους που μπορεί να προκύψει από μία αγορά ευκαιρίας

τότε η αποκτώσα θα πρέπει να παρουσιάσει με προσωρινές αξίες, τα στοιχεία των οποίων οι εύλογες αξίες δεν έχουν ακόμη οριστικοποιηθεί.

Η περίοδος επιμέτρησης δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος από την ημερομηνία της απόκτησης. Μέσα στο ανωτέρω διάστημα η αποκτώσα επιχείρηση αναγνωρίζει μία αύξηση (ή μείωση) στις προσωρινές αξίες που έχουν αναγνωριστεί για ένα αναγνωρίσιμο στοιχείο του ενεργητικού (ή μία υποχρέωση) με αντίστοιχη μείωση (ή αύξηση) της υπεραξίας. Όλες οι προσαρμογές στις προσωρινές αξίες αναγνωρίζονται αναδρομικά με την ημερομηνία της απόκτησης.

Στην περίοδο της επιμέτρησης ιδιαίτερη σημασία έχει η διερεύνηση και ο χαρακτηρισμός γεγονότων και συναλλαγών που αφορούν την συνένωση, γιατί τα γεγονότα και οι συναλλαγές αυτές θα έχουν επίδραση τόσο στο ποσό της υπεραξίας που θα αναγνωριστεί όσο και σε άλλα στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων. Τα λοιπά γεγονότα και συναλλαγές που δεν αφορούν την συνένωση θα αναγνωριστούν λογιστικά σύμφωνα με τις απαιτήσεις των εν ισχύ προτύπων.

Κάθε συναλλαγή θα πρέπει να μελετηθεί με προσοχή πριν χαρακτηριστεί ως συναλλαγή της συνένωσης ή να εξαιρεθεί από την συνένωση. Κατά την εξέταση των συναλλαγών και πριν τον χαρακτηρισμό των συναλλαγών θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τρεις βασικοί προσδιοριστικοί παράγοντες α) ποιος ξεκίνησε τη συναλλαγή β) ποια είναι η ημερομηνία της συναλλαγής και γ) αν οι συναλλαγές έγιναν για όφελος του αποκτώντα ή του αποκτώμενου

Υπάρχουν όμως και συναλλαγές που δεν επηρεάζουν την συνένωση αλλά αναγνωρίζονται σύμφωνα με τα λοιπά πρότυπα, και σχετίζονται με προϋπάρχουσες συμβάσεις μεταξύ αποκτώντα και αποκτώμενου όπως π.χ. πρόσληψη προσωπικού μετά την συνένωση, μία συναλλαγή που ανταμείβει εργαζόμενους ή προηγούμενους ιδιοκτήτες της αποκτώμενης για μελλοντικές υπηρεσίες.

5.4.5. Ανάστροφες αποκτήσεις

Σε μία συνένωση επιχειρήσεων η οποία πραγματοποιείται κυρίως μέσω της ανταλλαγής συμμετοχικών τίτλων, η αποκτώσα επιχείρηση είναι, συνήθως, η επιχείρηση που εκδίδει συμμετοχικούς τίτλους της. Ωστόσο, σε κάποιες συνενώσεις επιχειρήσεων, γνωστές ως ανάστροφες αποκτήσεις, η επιχείρηση που εκδίδει συμμετοχικούς τίτλους είναι η αποκτώμενη επιχείρηση.

Μία ανάστροφη απόκτηση λαμβάνει χώρα όταν η επιχείρηση που εκδίδει συμμετοχικούς τίτλους (η κατά νόμο αποκτώσα) αναγνωρίζεται ως η αποκτώμενη για λογιστικούς σκοπούς. Η επιχείρηση της οποίας τα συμμετοχικά δικαιώματα αποκτώνται (η κατά νόμο αποκτώμενη επιχείρηση) θα πρέπει να είναι η αποκτώσα επιχείρηση για λογιστικούς σκοπούς, προκειμένου η συναλλαγή να θεωρηθεί ανάστροφη απόκτηση.

Πότε όμως στην πράξη έχουμε ανάστροφες αποκτήσεις; Στην πράξη ανάστροφες αποκτήσεις έχουμε όταν με βάση τις νομικές διαδικασίες που ακολουθούνται, μια μικρή εταιρεία αποκτά μια πολύ μεγαλύτερη της. (Ντζανάτος, 2009). Δηλαδή, μια μικρή εταιρεία (απορροφώσα) εισηγμένη σε χρηματιστήριο, απορροφάει⁸⁹ μια μεγαλύτερη εταιρεία (απορροφούμενη) μη εισηγμένη σε χρηματιστήριο και η απορροφώσα εκδίδει νέες μετοχές με δικαιούχους τους μετόχους της απορροφούμενης εταιρείας. Σ' αυτή την περίπτωση οι μέτοχοι της απορροφούμενης, λόγω μεγέθους, απέκτησαν τον έλεγχο της απορροφώσας, παρόλο που νομικά η μικρή εταιρεία είναι η απορροφώσα, άρα σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 3 αποκτώσα εταιρεία είναι η απορροφούμενη.

Σ' αυτή την περίπτωση οι λογιστικοί χειρισμοί γίνονται με τρόπο σαν ο «νόμιμος αποκτών⁹⁰» να είναι ο αποκτούμενος και αντίθετα ο «νόμιμος αποκτούμενος» είναι ο αποκτών. Αυτό θα έχει ως συνέπεια την ημέρα της συνένωσης η μικρή εταιρεία να συντάξει ισολογισμό με βάση τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 3⁹¹ και η μεγάλη θα συντάξει ισολογισμό με βάση τις λογιστικές αξίες, δεδομένου ότι λογιστικά αντιμετωπίζεται ως αποκτών.

Αντιθέτως τώρα αν αποκτών εταιρεία θεωρούνταν η μικρή εταιρεία θα γινόταν το αντίθετο δηλ. η μεγάλη εταιρεία θα έπρεπε να συντάξει οικονομικές καταστάσεις με βάση τις απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 3. Επιπλέον, στον ενοποιημένο ισολογισμό (η ισολογισμό μετά την

⁸⁹ Η απορρόφηση αναφέρεται κυρίως σε φορολογικές διατάξεις, ενώ στα ΔΛΠ αντιμετωπίζεται ως συνένωση

⁹⁰ Εννοείται ο αποκτών όπως προκύπτει από τις διατάξεις της Ελληνικής Νομοθεσίας όπου ο αποκτών (απορροφώσα) και ο αποκτούμενος (απορροφούμενη) καθορίζεται από τις ίδιες τις εταιρείες και όχι από τα λογιστικά τους μεγέθη, Βλ. Αρθρ. 68-79 ΚΝ 2190/1920

⁹¹ Αποτίμηση σε εύλογες αξίες

συγχώνευση) τα αποθεματικά και τα αποτελέσματα εις νέο θα πρέπει καταρχήν να είναι της μεγάλης εταιρείας.

Ένα άλλο στοιχείο των οικονομικών καταστάσεων που παρουσιάζει ενδιαφέρον στις ανάστροφες αποκτήσεις είναι τα δικαιώματα μειοψηφίας.

Έστω ότι έχουμε μια εταιρεία μικρή «Α» και μια μεγάλη «Β». Οι μέτοχοι της μεγάλης εταιρείας «Β» εισφέρουν τις μετοχές που κατέχουν στην εταιρεία «Β» στην εταιρεία «Α» η οποία κάνει ισόποση αύξηση του κεφαλαίου της με παραίτηση των παλαιών μετόχων της εταιρείας «Α». Ένα μικρό μέρος όμως της «Β» δεν εισέφεραν τις μετοχές τους. Όταν ολοκληρωθεί η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου η μικρή εταιρεία «Α» θα είναι η μητρική αλλά την εταιρεία «Α» θα την ελέγχουν πλέον οι πρώην μέτοχοι της «Β», δεδομένου ότι η αξία της εταιρείας «Β» ήταν πολύ μεγαλύτερη από αυτή της «Α».

Οι μέτοχοι όμως της «Β» που δεν εισέφεραν τις μετοχές τους κατέχουν πλέον ένα μικρό ποσοστό στην «Β» η οποία όμως έγινε θυγατρική της «Α». Αυτοί η μειοψηφική συμμετοχή θα εμφανίζεται στην λογιστική αξία και όχι στην εύλογη αξία, γιατί λογιστικά η «Β» είναι η αποκτώσα άρα οι οικονομικές της καταστάσεις θα συνταχθούν σε λογιστικές αξίες και όχι σε εύλογες όπως άλλωστε και τα δικαιώματα μειοψηφίας.

Από τα ανωτέρω γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι ο χαρακτηρισμός ως «αποκτώσας» της εταιρείας που «νομικά» και όχι «ουσιαστικά» είχε το δικαίωμα αυτό έχει ως αποτέλεσμα τον επηρεασμό όχι μόνο του κονδυλίου της υπεραξίας αλλά και λοιπών στοιχείων του ισολογισμού και κατ' επέκταση την διαστρέβλωση των οικονομικών της καταστάσεων.

5.4.6. Κέρδος από αγορά ευκαιρίας

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, το ΔΠΧΑ 3 απαιτεί η υπεραξία να κεφαλαιοποιείται⁹² στην ενοποιημένη κατάσταση οικονομικής θέσης. Η διαφορά αυτή μπορεί να είναι και αρνητική: Η συνολική εύλογη αξία της θυγατρικής μπορεί να υπερβαίνει το ποσό που πλήρωσε η μητρική εταιρεία. Το ΔΠΧΑ 3 αναφέρεται σε αυτό ως «κέρδος από αγορά ευκαιρίας». Σε αυτή την περίπτωση:

- Η οντότητα θα πρέπει πρώτα να επανεκτιμήσει τα ποσά με τα οποία υπολογίστηκε το κόστος της εξαγοράς και η εύλογη αξία της θυγατρικής
- Οτιδήποτε απομένει μετά και την προηγούμενη διαδικασία αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα της περιόδου

⁹² Αναγνώριση ως στοιχείου του ενεργητικού

5.4.7. Αντάλλαγμα

Το αντάλλαγμα που μεταβιβάζεται σε μία συνένωση επιχειρήσεων αποτιμάται στην εύλογη αξία του. Ο υπολογισμός της εύλογης αξίας του ανταλλάγματος πραγματοποιείται μέσω της άθροισης:

- της εύλογης αξίας κατά την ημερομηνία της απόκτησης των μεταφερθέντων στοιχείων του ενεργητικού από την αποκτώσα επιχείρηση
- των υποχρεώσεων που αναλήφθηκαν από την αποκτώσα προς τους προηγούμενους ιδιοκτήτες και
- των συμμετοχικών δικαιωμάτων που έχει εκδώσει η αποκτώσα επιχείρηση

Σε περίπτωση που από την αποκτώσα οντότητα μεταβιβάζονται στοιχεία του ισολογισμού στους προηγούμενους ιδιοκτήτες και δεν παραμείνουν στην αποκτώμενη εταιρεία σε επίπεδο Ομίλου, και έχουν αναγνωριστεί στην λογιστική αξία θα πρέπει να αποτιμηθούν στην εύλογη αξία από την ημερομηνία της απόκτησης και τα τυχόν προκύπτοντα κέρδη ή ζημιές θα αναγνωριστούν στα αποτελέσματα της περιόδου στις οικονομικές καταστάσεις της αποκτώσας.

Το ίδιο ισχύει και για το ενδεχόμενο αντάλλαγμα όπου η αποκτώσα επιχείρηση θα πρέπει να αναγνωρίζει την εύλογη αξία του ενδεχόμενου ανταλλάγματος κατά την ημερομηνία της απόκτησης, ως μέρος του συνολικού ανταλλάγματος που μεταβιβάζεται.

Η αποκτώσα θα ταξινομεί μία δέσμευση για καταβολή ενδεχόμενου ανταλλάγματος ως υποχρέωση ή ως στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων⁹³. Το στοιχείο παθητικού θα πρέπει σε κάθε ημερομηνία αναφοράς να αποτιμάται σε εύλογη αξία βάσει των συνθηκών και της συμφωνίας με την οποία δημιουργήθηκε. Προφανώς, η διάταξη αυτή του Προτύπου παρέχει την ευχέρεια στις διοικήσεις των εταιρειών να διαχειριστούν τα αποτελέσματά τους μέσω συμφωνιών ή εκμετάλλευση των γενικότερων συνθηκών.

Τα ανταλλάγματα που μεταβιβάζονται συνήθως είναι μετρητά που όπου η εύλογη αξία ισούται με το ποσό που μεταβιβάστηκε, μετρητά που πρόκειται να καταβληθούν όπου η εύλογη αξία είναι η προεξοφλημένη παρούσα αξία, μετοχές που πρόκειται να εκδοθούν όπου η εύλογη αξία μπορεί να είναι η χρηματιστηριακή αξία αν είναι εισηγμένη σε χρηματιστήριο ή αν δεν είναι χρησιμοποιώντας τεχνικές αποτίμησης.

⁹³ Συμμετοχικός Τίτλος είναι κάθε σύμβαση που αποδεικνύει το καθαρό δικαίωμα στα ίδια κεφάλαια μιας άλλης επιχείρησης, ΔΛΠ 32

Παρατηρούμε ότι σε μια συνένωση υφίστανται αρκετοί τρόποι μεταβίβασης του ανταλλάγματος και εν τέλει αυτό αποτελεί απόφαση των ιδιοκτητών των εμπλεκόμενων οντοτήτων. Από τις διάφορες μορφές που μπορεί να μεταβιβαστεί το αντάλλαγμα από την αποκτώσα οντότητα η πιο απλή μορφή είναι η μεταβίβαση μετρητών όπου η εύλογη τους αξία είναι καθορισμένη και δεν χρήζει αμφισβήτησης.

Σε περίπτωση που η μεταβίβαση πραγματοποιηθεί με άλλους τρόπους (πχ έκδοση μετοχών και ειδικά μη εισηγμένων, μεταβίβαση λοιπών στοιχείων ενεργητικού όπου η εύλογη αξία θα πρέπει να αποτιμηθεί με τεχνικές αποτίμησης κλπ) παρέχεται η ευχέρεια στις διοικήσεις των εταιρειών να επιτύχουν το επιθυμητό αποτέλεσμα στις οικονομικές τους καταστάσεις ανάλογα με τις βλέψεις τους είτε αυξομειώνοντας το ποσό της υπεραξίας και των κερδών μέσω της αυξομείωσης της εύλογης αξίας των στοιχείων του ενεργητικού, είτε αυξάνοντας την καθαρή θέση αναγνωρίζοντας σχετικά ποσά που θα έπρεπε να αναγνωρισθούν ως χρηματοοικονομική υποχρέωση⁹⁴ κλπ.

5.4.8. Αναγνώριση και αποτίμηση αποκτηθέντων αναγνωρίσιμων στοιχείων του Ενεργητικού, αναληφθέντων υποχρεώσεων και μη ελεγχουσών συμμετοχών

Όπως απαιτεί το ΔΠΧΑ 3 η αποκτώσα επιχείρηση, κατά την ημερομηνία της απόκτησης, θα πρέπει να αναγνωρίσει ξεχωριστά από την υπεραξία τα ανωτέρω αναγνωρίσιμα στοιχεία.

Για να προβεί η αποκτώσα επιχείρηση στην αναγνώριση των ανωτέρω στοιχείων τα στοιχεία αυτά,

- Θα πρέπει να ανταποκρίνονται στους ορισμούς αναγνώρισης έτσι όπως ορίζονται στο «Πλαίσιο» των ΔΛΠ.
- Θα πρέπει να αποτελούν μέρος του ανταλλάγματος της συναλλαγής της απόκτησης και όχι αποτέλεσμα ξεχωριστών αποκτήσεων

⁹⁴ Χρηματοοικονομική Υποχρέωση (ΔΛΠ 32&39) είναι συμβατική υποχρέωση για:

- Παράδοση μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού σε άλλη επιχείρηση
- Ανταλλαγή χρηματοοικονομικών μέσων με άλλη επιχείρηση, με όρους πιθανά δυσμενείς.
- Μια σύμβαση η οποία θα διακανονιστεί ή ενδεχομένως θα διακανονιστεί με συμμετοχικό τίτλο της επιχείρησης και είναι:
 - ένα μη παράγωγο για το οποίο η επιχείρηση είναι υποχρεωμένη ή ενδέχεται να υποχρεωθεί να παραδώσει μεταβλητό αριθμό συμμετοχικών τίτλων της αντισυμβαλλόμενης επιχείρησης, ή
 - ένα παράγωγο το οποίο θα διακανονιστεί ή ενδέχεται να διακανονιστεί με κάθε άλλο τρόπο εκτός από την ανταλλαγή ενός καθορισμένου χρηματικού ποσού ή άλλης χρηματοοικονομικής απαίτησης με ένα καθορισμένο αριθμό συμμετοχικών τίτλων της επιχείρησης.

- Τα στοιχεία αυτά η αποκτώμενη επιχείρηση δεν τα είχε προηγουμένως αναγνωρίσει στις ατομικές οικονομικές της καταστάσεις

Κατά την ημερομηνία της απόκτησης, τα παραπάνω αποκτηθέντα στοιχεία η αποκτώσα επιχείρηση θα πρέπει να τα αποτιμήσει στις εύλογες αξίες τους εκτός από τις μη ελέγχουσες συμμετοχές που αποτιμούνται είτε στην εύλογη αξία ή στο αναλογικό ποσοστό των μην ελέγχουσων συμμετοχών επί των καθαρών αναγνωρίσιμων στοιχείων του ενεργητικού της αποκτώμενης επιχείρησης. Σε περίπτωση ύπαρξης ενεργούς αγοράς (χρηματιστήριο) η εύλογη αξία των μη ελέγχουσων συμμετοχών είναι η αξία των συμμετοχών αυτών όπως έχει διαμορφωθεί στην ενεργό αγορά (πχ χρηματιστηριακή αξία). Σε περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει ενεργός αγορά τότε μια τεχνική αποτίμησης μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να προσδιορισθεί η εύλογη αξία τους.

Ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία των αναγνωρίσιμων στοιχείων του ενεργητικού είναι τα άυλα στοιχεία⁹⁵ του, τα οποία η αποκτώσα επιχείρηση κατά την ημερομηνία της απόκτησης, θα πρέπει να τα αναγνωρίσει χωριστά από το κονδύλι της υπεραξίας⁹⁶ η οποία θα πρέπει να αφορά αποκλειστικά και μόνο τα μη αναγνωρίσιμα στοιχεία. Ένα άυλο στοιχείο του ενεργητικού που προκύπτει από συμβατικούς – νομικούς όρους⁹⁷, θα αναγνωρίζεται ακόμα και αν το στοιχείο αυτό δεν μεταβιβάζεται ή διαχωρίζεται από την αποκτώμενη επιχείρηση ή από άλλα δικαιώματα και δεσμεύσεις.

Για τον χαρακτηρισμό κάποιου άυλου στοιχείου ως αναγνωρίσιμου θα πρέπει να ικανοποιούνται τα κριτήρια του ΔΛΠ 38, δηλαδή

- Είναι ξεχωριστά αναγνωριζόμενο (δηλαδή μπορεί να διαχωριστεί ή αποχωριστεί από την επιχείρηση και να πωληθεί, μεταβιβαστεί, παραχωρηθεί, μισθωθεί ή ανταλλαχθεί είτε μεμονωμένα του είτε ως μέρος ενός συμβολαίου) στοιχείο του ενεργητικού ή υποχρέωση, ανεξάρτητα από το εάν η επιχείρηση προτίθεται να πράξει τις παραπάνω ενέργειες, ή
- Προκύπτει από συμβατικά ή άλλα νομικά δικαιώματα, ανεξάρτητα από το εάν τα δικαιώματα αυτά είναι μεταβιβάσιμα ή διαχωρίζονται από την επιχείρηση ή από άλλα δικαιώματα και δεσμεύσεις.

Παρακάτω παρουσιάζονται κάποια από τα άυλα στοιχεία του ενεργητικού τα οποία η αποκτώσα επιχείρηση δύναται να τα αναγνωρίσει στις Οικονομικές της Καταστάσεις:

⁹⁵ ΔΛΠ 38 Άυλα στοιχεία του ενεργητικού

⁹⁶ Εννοούνται οι Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις

⁹⁷ Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, Grant Thornton 2009

Κατηγορίες	Περιγραφή
Marketing	Εμπορικά σήματα
	Εμπορικές Ονομασίες
	Επωνυμία π.χ. εφημερίδας
Πελατειακές Σχέσεις	Λίστες Πελατών
	Διαθέσιμο απόθεμα παραγγελιών ή παραγωγής
	Συμβόλαια με πελάτες
Τεχνολογικής Φύσης	Πατέντες
	Λογισμικά
	Βάσεις δεδομένων
Συμβάσεις	Αδειοδοτήσεις
	Πνευματικά δικαιώματα
	Δικαιώματα χρήσης
	Συμβάσεις Franchise

Ο μη διαχωρισμός των άυλων στοιχείων του ενεργητικού από την υπεραξία θα επηρεάσει όχι μόνο τα μελλοντικά αποτελέσματα της αποκτώμενης εταιρείας δεδομένης της διαφορετικής λογιστικής αντιμετώπισης τους, αλλά θα δώσει και διαστρεβλωμένη εικόνα στον χρήστη των οικονομικών καταστάσεων για την περιουσιακή διάρθρωση και χρηματοοικονομική επίδοση της. Η διαφορετική λογιστική αντιμετώπιση έγκειται στο γεγονός ότι τα άυλα στοιχεία και ανάλογα με την κατηγορία στην οποία θα αναγνωρισθούν θα πρέπει αποσβένονται συστηματικά ή ότι ειδικότερο ορίζεται στο ΔΛΠ 38 και 36, ενώ η υπεραξία όχι.

Ένα ερώτημα που τίθεται είναι πως αποτιμούνται⁹⁸ τα άυλα στοιχεία που αποκτήθηκαν μέσω συνένωσης; Σε μια ενεργό αγορά η πιο αξιόπιστη εκτίμηση της εύλογης αξίας είναι οι δημοσιευμένες⁹⁹ αγοραίες τιμές. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει ενεργός αγορά¹⁰⁰ τότε η εύλογη αξία θα προκύψει από τεχνικές επιμέτρησης¹⁰¹, λαμβάνοντας υπόψη και την ύπαρξη τυχόν πρόσφατων παρόμοιων συναλλαγών. Η χρήση συγκρίσιμων παρόμοιων συναλλαγών για την εκτίμηση της εύλογης αξίας ενός άυλου στοιχείου, ενέχει και κινδύνους που πιθανόν να έχουν αρνητική επίδραση στην εκτίμηση της εύλογης αξίας, όπως μεταβολές στο οικονομικό περιβάλλον, απαξίωση κάποιας τεχνολογίας κλπ. Από την άλλη, όταν η οντότητα χρησιμοποιήσει τεχνικές αποτίμησης θα πρέπει να

⁹⁸ Εναλλακτικά το ερώτημα θα μπορούσε τεθεί ως εξής: Ποια είναι η μέθοδος επιμέτρησης της εύλογης αξίας των άυλων στοιχείων

⁹⁹ Τρέχουσα τιμή προσφοράς

¹⁰⁰ Όταν δεν υπάρχει ενεργός αγορά η τιμή θα είναι η τιμή που προκύπτει μεταξύ δύο μερών σε μια καθαρά εμπορική συναλλαγή

¹⁰¹ Μια από τις πλέον διαδεδομένες τεχνικές είναι η προεξόφληση των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών, Discount Cash Flow (DCF)

χρησιμοποιήσει τις τεχνικές εκείνες που αντανακλούν πρακτικές του κλάδου στον οποίο ανήκει το άυλο στοιχείο. Επομένως, και η διαδικασία της αποτίμησης των αναγνωρίσιμων άυλων στοιχείων και του διαχωρισμού τους από την υπεραξία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον επηρεασμό των στοιχείων τόσο της υπεραξίας όσο και των άυλων στοιχείων είτε μέσω της υπερτίμησης τους είτε μέσω της υποτίμησής τους ανάλογα με την εικόνα των οικονομικών καταστάσεων που επιθυμούν να παρουσιάσουν.

5.5. Πρακτικά παραδείγματα

Για την καλύτερη απόδοση και κατανόηση στον αναγνώστη των παραπάνω, στην παρούσα παράγραφο, με απλά παραδείγματα, θα αποτυπωθούν οι λογιστικοί χειρισμοί που γίνονται στα πλαίσια μιας συνένωσης επιχειρήσεων κατά την αρχική αναγνώριση της συναλλαγής.

5.5.1. Παράδειγμα 1⁰

Εγγραφές που πραγματοποιεί η μητρική κατά την απόκτηση συμμετοχών

Όταν μία εταιρεία P επιθυμεί να αγοράσει μετοχές της εταιρείας S, πρέπει να πληρώσει στους μετόχους ένα ποσό. Η πιο ξεκάθαρη μορφή πληρωμής είναι αυτή με μετρητά. Ας υποθέσουμε πως η P αγοράζει όλες τις 40.000 μετοχές του 1 € της S και πληρώνει 60.000 €. Οι εγγραφές στα βιβλία της M θα είναι ως εξής:

Περιγραφή	Χρέωση	Πίστωση
Επενδύσεις σε θυγατρική	60.000	
Μετρητά		60.000

Οι μέτοχοι της θυγατρικής δέχονται άλλο αντάλλαγμα (αμοιβή)

Για παράδειγμα, να συμφωνήσουν να λάβουν κάποιον αριθμό μετοχών της P. Η P τότε θα εκδώσει νέες μετοχές και θα τις κατανείμει στους μετόχους της S. Αυτός ο διακανονισμός φαίνεται να ικανοποιεί και τη P, αφού θα αποφύγει τη μεγάλη ταμειακή εκροή. Έτσι, οι μέτοχοι της S θα αποκτήσουν έμμεση συμμετοχή στην κερδοφορία της εταιρείας μέσω της απόκτησης ποσοστού στη μητρική.

Ας υποθέσουμε πως οι μέτοχοι της S συμφωνήσουν να δεχθούν μία μετοχή του 1€ από το κεφάλαιο της P για κάθε 2 μετοχές του 1€ της S. Η P τότε θα πρέπει να εκδώσει και να κατανείμει 20.000 νέες μετοχές του 1€. Λογιστικά στα βιβλία της P έχουμε:

Περιγραφή	Χρέωση	Πίστωση
Επενδύσεις σε θυγατρική	20.000	
Μετοχικό κεφάλαιο		20.000

Όμως, αν οι 40.000 μετοχές του 1 € που αποκτήθηκαν από τη S θεωρείται πως έχουν αξία 60.000 € η εγγραφή και το υπόλοιπο θα ήταν εσφαλμένο.

Η σωστή αντιμετώπιση θα είχε ως εξής:

Περιγραφή	Χρέωση	Πίστωση
Επενδύσεις σε θυγατρική	60.000	
Μετοχικό κεφάλαιο		20.000
Υπέρ το άρτιο		40.000

Το ποσό με το οποίο η εταιρεία P λογιστικοποιεί στα βιβλία της την επένδυση στην εταιρεία S μπορεί να είναι μεγαλύτερο ή μικρότερο από τη καθαρή θέση την οποία αποκτά στην εταιρεία S.

Ας υποθέσουμε ότι η S έχει μηδενικά αποθεματικά και υποχρεώσεις, ώστε το μετοχικό κεφάλαιο της ποσού 40.000€ αντιστοιχεί σε ενσώματες ακινητοποιήσεις εύλογης αξίας 40.000 €.

Όταν οι μέτοχοι της P συμφωνούν να πληρώσουν 60.000€ για εξαγορά του 100% των μετοχών της S, πιθανόν να πιστεύουν πως πέραν των ενσώματων ακινητοποιήσεων αξίας 40.000 € η εταιρεία κατέχει άυλα στοιχεία αξίας 20.000€. Το ποσό αυτό των 20.000 € ορίζεται ως υπεραξία προκύπτουσα κατά την ενοποίηση.

Ακολουθώντας την διαδικασία ενοποίησης, το μετοχικό κεφάλαιο των 40.000 € της S θα απαλειφθεί με το λογαριασμό «Επενδύσεις σε θυγατρικές» της εταιρείας P. Θα απομείνουν 20.000 € χρεωστικό υπόλοιπο στην μητρική εταιρεία, το οποίο θα εμφανιστεί στην ενοποιημένη κατάσταση οικονομικής θέσης υπό τον τίτλο «Άυλα περιουσιακά στοιχεία: Υπεραξία ενοποίησης».

5.5.2. Παράδειγμα 2⁰

Υπεραξία και κέρδη προ-απόκτησης της θυγατρικής

Μέχρι τώρα υποθέταμε πως η εταιρεία S δεν είχε άλλα αποθεματικά και αποτέλεσμα εις νέον όταν οι μετοχές της αγοράστηκαν από τη P.

Ας υποθέσουμε πως η Θ είχε αποτέλεσμα εις νέον 8.000 € κατά την περίοδο προ της απόκτησης. Η κατάσταση οικονομικής θέσης θα είχε ως εξής:

Σύνολο ενεργητικού	48.000,00
Μετοχικό κεφάλαιο	40.000,00
Αποτέλεσμα εις νέον	8.000,00
	48.000,00

Αν η Ρ εξαγοράσει όλες τις μετοχές της S θα αποκτήσει πάγια αξία 48.000 € στην τιμή των 60.000 €. Συνεπώς το goodwill αποτιμάται σε αξία 12.000 €.

Είναι σαφές πως ότι κέρδη έχει πραγματοποιήσει η S μέχρι την ημερομηνία απόκτησης θα πρέπει να απαλειφθούν ώστε να καταλήξουμε στην υπεραξία ενοποίησης.

Με άλλα λόγια, όχι μόνο το μετοχικό κεφάλαιο της S αλλά και τα προ-απόκτησης αποτελέσματα εις νέον πρέπει να απαλειφθούν με το κόστος της επένδυσης της μητρικής.

Ως συνέπεια των ανωτέρω, το προ-απόκτησης αποτέλεσμα εις νέον μίας θυγατρικής δεν συναθροίζεται με το αποτέλεσμα εις νέον της μητρικής στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Το ενοποιημένο αποτέλεσμα εις νέον αποτελείται από αυτό της μητρικής πλέον του μετά-απόκτησης αποτελέσματος εις νέον της θυγατρικής.

5.5.3. Παράδειγμα 3⁰

Έστω ότι η εταιρεία Μ απέκτησε το σύνολο των μετοχών της Θ κατά την 31/3 όταν οι καταστάσεις οικονομικής θέσης τους είχαν ως εξής:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ	Μ Α.Ε.	Θ Α.Ε.
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		
Μη κυκλοφορούν ενεργητικό		
Ενσώματες ακινητοποιήσεις	0	0
Επενδύσεις σε θυγατρικές	80.000	0
	80.000	0
Κυκλοφορούν ενεργητικό		
Αποθέματα	0	0
Απαιτήσεις	40.000	60.000
	40.000	60.000
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	120.000	60.000
ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ		
Καθαρή θέση		
Μετοχικό κεφάλαιο	75.000	50.000
Αποτέλεσμα εις νέον	45.000	10.000
	120.000	60.000
Υποχρεώσεις		
Δανειακές υποχρεώσεις	0	0
Υποχρεώσεις:	0	0
	0	0
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡ.	120.000	60.000

Για τον υπολογισμό της υπεραξίας μπορούμε να ακολουθήσουμε το ακόλουθο μοντέλο:

Κόστος επένδυσης (Μ)	X
Δικαιώματα μειοψηφίας κατά την απόκτηση	X
<i>Καθαρή θέση που αποκτάται ως εξής:</i>	
Μετοχικό κεφάλαιο	(X)
Υπέρ το άρτιο	(X)

Αποτέλεσμα εις νέον κατά την απόκτηση	(X)
Υπεραξία (goodwill)	XX

Δηλαδή στη περίπτωση μας:

Κόστος επένδυσης (Μ)	80.000
Μετοχικό κεφάλαιο (Θ)	50.000
Αποτέλεσμα εις νέον (Θ)	10.000
Σύνολο ΚΘ (Θ)	60.000

Υπεραξία (goodwill)	20.000
----------------------------	---------------

Η ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις θα έχουν ως εξής:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ

	Μ Α.Ε.	Θ Α.Ε.	Σύνολο	Απαλοιφές	Όμιλος
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ					
Μη κυκλοφορούν ενεργητικό					
Ενσώματες ακινητοποιήσεις	0	0	0		0
Υπεραξία (goodwill)	0	0	0	20.000	20.000
Επενδύσεις σε θυγατρικές	80.000	0	80.000	-80.000	0
	<u>80.000</u>	<u>0</u>	<u>80.000,00</u>		<u>20.000</u>
Κυκλοφορούν ενεργητικό					
Αποθέματα	0	0	0		0
Απαιτήσεις	40.000	60.000	100.000		100.000
	<u>40.000</u>	<u>60.000</u>	<u>100.000</u>		<u>100.000</u>
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	120.000	60.000	180.000		120.000
ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ					
Καθαρή θέση					
Μετοχικό κεφάλαιο	75.000	50.000	125.000	-50.000	75.000
Αποτέλεσμα εις νέον	45.000	10.000	55.000	-10.000	45.000
	<u>120.000</u>	<u>60.000</u>	<u>180.000</u>		<u>120.000</u>
Υποχρεώσεις					
Δανειακές υποχρεώσεις	0	0	0		0
Υποχρεώσεις:	0	0	0		0
	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>		<u>0</u>
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡ.	120.000	60.000	180.000		120.000

5.5.4. Παράδειγμα 4⁰

Υπεραξία και δικαιώματα μειοψηφίας

Στη περίπτωση που η εταιρεία Μ είχε πληρώσει 80.000 € για την απόκτηση του 80% των μετοχών της Θ η υπεραξία (goodwill) θα υπολογιζόταν ως εξής:

Κόστος επένδυσης (Μ)	80.000
Δικαιώματα μειοψηφίας κατά την απόκτηση	12.000
<i>Καθαρή θέση που αποκτάται ως εξής:</i>	
Μετοχικό κεφάλαιο	-50.000
Υπέρ το άρτιο	0
Αποτέλεσμα εις νέον κατά την απόκτηση	-10.000
Υπεραξία (goodwill)	32.000

Η υπεραξία έχει αυξηθεί λόγω των δικαιωμάτων μειοψηφίας. Η Μ πλήρωσε μεγαλύτερο τίμημα, αλλά απέκτησε μικρότερο ποσοστό.

Όπως αναλύσαμε σε προηγούμενη παράγραφο το αναθεωρημένο ΔΠΧΑ 3 δίνει τη δυνατότητα να παρακολουθούνται τα δικαιώματα μειοψηφίας σε εύλογη αξία. Το σκεπτικό πίσω από αυτή την εναλλακτική είναι πως και οι μέτοχοι μειοψηφίας, κατά την αγορά των μετοχών τους, απέκτησαν κι αυτοί υπεραξία της θυγατρικής και η βασική εναλλακτική δεν δείχνει αυτή την υπεραξία.

Το αναθεωρημένο ΔΠΧΑ 3 προτείνει πως η πιο σωστή προσέγγιση για αυτή την εύλογη αξία είναι η αγοραία αξία των μετοχών που κατέχονται από τη μειοψηφία αμέσως πριν την απόκτηση από την θυγατρική.

Συνεχίζοντας το παράδειγμα υποθέτουμε πως η αγοραία αξία των μετοχών είναι 1,25 €. Ο υπολογισμός της υπεραξίας έχει ως εξής:

Κόστος επένδυσης (Μ)	80.000
Δικαιώματα μειοψηφίας κατά την απόκτηση (10.000 x 1,25)	12.500
<i>Καθαρή θέση που αποκτάται ως εξής:</i>	
Μετοχικό κεφάλαιο	-50.000
Υπέρ το άρτιο	0
Αποτέλεσμα εις νέον κατά την απόκτηση	-10.000
Υπεραξία (goodwill)	32.500

Η διαφορά στην υπεραξία των 500 € αποτελεί την υπεραξία που αποδίδεται στους μετόχους της μειοψηφίας. Παρατηρούμε λοιπόν, ότι ο τρόπος παρακολούθησης των δικαιωμάτων μειοψηφίας (μη ελέγχουσες συμμετοχές) επηρεάζει αντίστοιχα και το ποσό της υπεραξίας που αναγνωρίζεται κατά την ημερομηνία της απόκτησης.

5.5.5. Παράδειγμα 5⁰

Η Μ απέκτησε το 75% των μετοχών της Θ την 1/1/2011, όταν η Θ είχε αποτέλεσμα εις νέον 15.000 €. Η αγοραία αξία των μετοχών πριν την απόκτηση από την μητρική ήταν 1,60 €. Η Μ λογίζει τα δικαιώματα μειοψηφίας σε εύλογη αξία. Η υπεραξία δεν έχει απομειωθεί.

Οι καταστάσεις οικονομικής θέσης κατά την 31/12/2011 έχουν ως εξής:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ

	Μ Α.Ε.	Θ Α.Ε.	Σύνολο	Απαλοιφές	Όμιλος
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ					
Μη κυκλοφορούν ενεργητικό					
Ενσώματες ακινητοποιήσεις	60.000	50.000	110.000		110.000
Υπεραξία (goodwill)	0	0	0	23.000	23.000
Επενδύσεις σε θυγατρικές	68.000	0	68.000	-68.000	0
	<u>128.000</u>	<u>50.000</u>	<u>178.000</u>		<u>133.000</u>
Κυκλοφορούν ενεργητικό					
Αποθέματα	0	0	0		0
Απαιτήσεις	52.000	35.000	87.000		87.000
	<u>52.000</u>	<u>35.000</u>	<u>87.000</u>		<u>87.000</u>
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	<u>180.000</u>	<u>85.000</u>	<u>265.000</u>		<u>220.000</u>
ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ					
Καθαρή θέση					
Μετοχικό κεφάλαιο	100.000	50.000	150.000	-50.000	100.000
Αποτέλεσμα εις νέον	70.000	25.000	95.000	-17.500	77.500
	<u>170.000</u>	<u>75.000</u>	<u>245.000</u>		<u>177.500</u>
Διακαιώματα μειοψηφίας	0	0	0	22.500	22.500
	<u>170.000,00</u>	<u>75.000</u>	<u>245.000</u>		<u>200.000</u>
Υποχρεώσεις					
Δανειακές υποχρεώσεις	0	0	0		0
Υποχρεώσεις:	10.000	10.000	20.000		20.000
	<u>10.000</u>	<u>10.000</u>	<u>20.000</u>		<u>20.000</u>
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ ΚΑΙ ΥΠ.	<u>180.000</u>	<u>85.000</u>	<u>265.000</u>		<u>220.000</u>

Υπολογισμός υπεραξίας:

Κόστος επένδυσης (Μ)	68.000
Δικαιώματα μειοψηφίας κατά την απόκτηση (12.500 x 1,60)	20.000
<i>Καθαρή θέση που αποκτάται ως εξής:</i>	
Μετοχικό κεφάλαιο	-50.000
Υπέρ το άρτιο	0
Αποτέλεσμα εις νέον κατά την απόκτηση	-15.000
Υπεραξία (goodwill)	23.000

Δικαιώματα μειοψηφίας σε εύλογη αξία	20.000
Δικαιώματα μειοψηφίας κατά την απόκτηση	-16.250
Υπεραξία αποδιδόμενη στη μειοψηφία	3.750

	Μ Α.Ε.	Θ Α.Ε.
Σύμφωνα με κατάσταση οικ. θέσης	70.000	25.000
μείον: προ- απόκτησης		-15.000
	<u>70.000</u>	<u>10.000</u>

Αναλογία ομίλου στη Θ	7.500
Ενοποιημένο αποτέλεσμα εις νέον	77.500

Υπολογισμός δικαιωμάτων μειοψηφίας κατά την 31/12/2011:

Αναλογία στην Κ.Θ. της Θ (75.000 x 25%)	18.750
Υπεραξία	3.750
	22.500

5.5.6. Παράδειγμα 6⁰

Μη διαχωρισμός άυλων στοιχείων

Έστω ότι η επιχείρηση Α αποκτάει την Β κατά 100% έναντι 5.000.000 €.

Οι οικονομικές καταστάσεις της Β (αποκτώμενη) κατά την ημερομηνία της συνένωσης (ΔΠΧΑ 3) έχουν ως εξής:

Ενεργητικό	3.000.000
Υποχρεώσεις	2.000.000
Καθαρή θέση	1.000.000
Καθαρά κέρδη	1.000.000
Τίμημα απόκτησης	5.000.000

Οι οικονομικές καταστάσεις της Α (αποκτών) έχουν ως εξής:

Μετρητά	5.000.000
Καθαρή θέση	5.000.000

Οι οικονομικές καταστάσεις της Α κατά την ημερομηνία της απόκτησης, με και χωρίς διαχωρισμό των άυλων στοιχείων του ενεργητικού έχουν ως εξής:

Ενοποιημένος Ισολογισμός Α			
Χωρίς διαχωρισμό των άυλων		Με διαχωρισμό των άυλων	
Λοιπά στοιχεία	3.000.000	Λοιπά στοιχεία	3.000.000
Υπεραξία	4.000.000	Υπεραξία	1.000.000
Άυλα	0	Άυλα	3.000.000
Σύνολο	7.000.000	Σύνολο	7.000.000
Υποχρεώσεις	2.000.000	Υποχρεώσεις	2.000.000
Καθαρή θέση	5.000.000	Καθαρή θέση	5.000.000
Σύνολο	7.000.000	Σύνολο	7.000.000

Παρακάτω εμφανίζονται οι ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της Α και για τις δύο παραπάνω περιπτώσεις, δηλαδή με και χωρίς διαχωρισμό των άυλων στοιχείων από την υπεραξία και με τις παραδοχές ότι η ωφέλιμη ζωή των άυλων ορίστηκε σε 20 έτη, τα καθαρά κέρδη πριν την απόσβεση των άυλων ανέρχονται σε 1.500.000 € και χωρίς την επίπτωση από αναβαλλόμενη φορολογία. Ο διαχωρισμός των άυλων στοιχείων από την υπεραξία πληρούν τα κριτήρια του ΔΛΠ 38. Στο παρακάτω παράδειγμα εμφανίζονται ξεκάθαρα οι επιπτώσεις που έχουν στις οικονομικές καταστάσεις (αποτελέσματα, σύνολο ενεργητικού και καθαρή θέση) ο μη διαχωρισμός των αναγνωρίσιμων άυλων στοιχείων του ενεργητικού.

Ενοποιημένος Ισολογισμός Α μετά την απόκτηση			
Χωρίς διαχωρισμό των άυλων		Με διαχωρισμό των άυλων	
Λοιπά στοιχεία	4.500.000	Λοιπά στοιχεία	4.500.000
Υπεραξία	4.000.000	Υπεραξία	1.000.000
Άυλα	0	Άυλα	2.850.000
Σύνολο	8.500.000	Σύνολο	8.350.000
Υποχρεώσεις	2.000.000	Υποχρεώσεις	2.000.000
Καθαρή θέση	6.500.000	Καθαρή θέση	6.350.000
Σύνολο	8.500.000	Σύνολο	8.350.000
Καθαρά αποτελέσματα	1.500.000	Καθαρά αποτελέσματα	1.350.000

5.6. Μεταγενέστερη επιμέτρηση (αποτίμηση)

Όταν αποκτάται μια επιχείρηση, αποκτάται μεταξύ άλλων και ο έλεγχος όλων των δραστηριοτήτων της, τα περιουσιακά στοιχεία της (λειτουργικά και μη), οι υποχρεώσεις της, η φήμη – πελατεία της, η τεχνογνωσία της κ.α. Συνήθως η τιμή της απόκτησης είναι μεγαλύτερη από τα καθαρά περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης δεδομένου ότι η εν λόγω τιμή καθορίζεται και βάσει των μελλοντικών ταμειακών ροών που αναμένεται να εισρεύσουν στην αποκτώσα επιχείρηση.

Άρα, με μια επιχειρηματική καθαρά προσέγγιση η υπεραξία αντανακλά τις ταμειακές ροές που προσδοκά μελλοντικά να λάβει η αποκτώσα επιχείρηση. Οι ταμειακές ροές θα παραχθούν από τις βασικές δραστηριότητες της επιχείρησης ή με άλλα λόγια από τα λειτουργικά περιουσιακά στοιχεία. Επομένως η αξία των λειτουργικών περιουσιακών στοιχείων, από την πλευρά του αποκτώντα και από την πλευρά του αποκτώμενου, είναι συνυφασμένη με τις ταμειακές ροές που δύνανται αυτές να δημιουργήσουν στο μέλλον, σε συνδυασμό βέβαια με την τεχνογνωσία, τη φήμη - πελατεία κ.α. στοιχεία της επιχείρησης.

Η δε αξία των μη λειτουργικών στοιχείων (π.χ. επενδυτικά ακίνητα, χαρτοφυλάκιο μετοχών κ.α.), πάλι και στις δύο πλευρές αποκτώντα-αποκτώμενου, δεν συνδέεται τόσο με τις ταμειακές ροές που θα δημιουργήσουν στο μέλλον όσο με την αξία που έχει προσδιοριστεί στην περίοδο της απόκτησης της επιχείρησης και η οποία βέβαια αντανακλά ένα μέρος του τιμήματος απόκτησης. Συνήθως αυτή η αξία είναι κοντά στην αξία πώλησής τους. Επομένως τα μη λειτουργικά στοιχεία, τα οποία συνήθως αφορούν ακίνητα που η επιχείρηση δεν ιδιοχρησιμοποιεί ή χαρτοφυλάκιο χρεογράφων (μετοχές, ομόλογα), δεν συνιστούν Μονάδες Δημιουργίας Ταμειακών Ροών (ΜΔΤΡ).

Τι είναι Μονάδα Δημιουργίας Ταμειακών Ροών (ΜΔΤΡ); Σύμφωνα με τον ορισμό του ΔΛΠ 36 ΜΔΤΡ είναι η μικρότερη αναγνωρίσιμη ομάδα στοιχείων του ενεργητικού που δημιουργεί ταμειακές εισροές από τη χρήση, οι οποίες είναι κατά κανόνα ανεξάρτητες από τις ταμειακές εισροές από άλλα στοιχεία του ενεργητικού ή άλλων ομάδων στοιχείων του ενεργητικού.

Ποια είναι η σχέση της υπεραξίας με τις ΜΔΤΡ; Η υπεραξία πρέπει να συνδέεται μόνο με τα λειτουργικά περιουσιακά στοιχεία της αποκτώμενης επιχείρησης τα οποία συνιστούν και ΜΔΤΡ, δηλαδή η υπεραξία, από την ημερομηνία της απόκτησης, θα πρέπει να κατανεμηθεί σε κάθε ΜΔΤΡ του αγοραστή και οι οποίες αναμένεται να ωφεληθούν από την συνένωση. Κάθε ΜΔΤΡ στην οποία κατανέμεται η υπεραξία θα πρέπει να αποτελεί το χαμηλότερο επίπεδο στο οποίο η υπεραξία παρακολουθείται για διοικητικούς σκοπούς και δεν θα πρέπει να είναι μεγαλύτερη από έναν λειτουργικό τομέα¹⁰².

Ποια είναι η σχέση μεταξύ των ΜΔΤΡ και του ελέγχου απομείωσης της υπεραξίας σύμφωνα με το ΔΛΠ 36; Κατά τον έλεγχο απομείωσης της υπεραξίας βάσει του ΔΛΠ 36:

- υπολογίζεται το ανακτήσιμο ποσό των παραπάνω ΜΔΤΡ που συνδέονται με την υπεραξία
- συγκρίνεται το παραπάνω ανακτήσιμο ποσό με τη καθαρή λογιστική αξία των περιουσιακών στοιχείων που συνθέτουν τις μονάδες αυτές δηλ. την λογιστική αξία των λειτουργικών περιουσιακών στοιχείων και όχι των μη λειτουργικών

Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του προτύπου, ανεξάρτητα αν υπάρχει ένδειξη απομείωσης, η οικονομική οντότητα θα ελέγχει την αποκτηθείσα σε συνένωση επιχειρήσεων υπεραξία για απομείωση σε ετήσια βάση σύμφωνα με τις διατάξεις του προτύπου.

Για βοήθεια του αναγνώστη παρατίθενται βασικοί ορισμοί με στόχο την πληρέστερη κατανόηση των βασικών διατάξεων.

Λογιστική αξία στοιχείου του ενεργητικού είναι το ποσό με το οποίο ένα στοιχείο του ενεργητικού αναγνωρίζεται, μετά την αφαίρεση των συσσωρευμένων αποσβέσεων και των συσσωρευμένων ζημιών λόγω μείωσης της αξίας του.

¹⁰² ΔΠΧΑ 8 Λειτουργικοί Τομείς «Ένας λειτουργικός τομέας είναι ένα συστατικό μέρος μιας οικονομικής οντότητας: α) που αναλαμβάνει επιχειρηματικές δραστηριότητες από τις οποίες δύναται να αποκτήσει έσοδα και να αναλαμβάνει έξοδα (συμπεριλαμβανομένων των εσόδων και εξόδων που αφορούν συναλλαγές με άλλα συστατικά μέρη της ίδιας οικονομικής οντότητας) β) του οποίου τα αποτελέσματα εξετάζονται τακτικά από τον επικεφαλής λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων της οντότητας για σκοπούς λήψης αποφάσεων σχετικά με την κατανομή πόρων στον τομέα και την εκτίμηση της αποδοτικότητας του γ) για το οποίο διατίθενται χωριστές χρηματοοικονομικές πληροφορίες»

Ανακτήσιμο ποσό ενός στοιχείου του ενεργητικού (ή μίας ΜΔΤΡ) είναι το υψηλότερο ποσό μεταξύ της εύλογης αξίας μειωμένης με τα κόστη της πώλησης και της αξίας λόγω χρήσης του.

Εύλογη αξία μείον τα κόστη πώλησης είναι το ποσό με το οποίο ένα στοιχείο του ενεργητικού μπορεί να ανταλλαχθεί ή μια υποχρέωση να διακανονιστεί, στα πλαίσια μιας αμοτεροβαρούς συναλλαγής σε εμπορική βάση, μεταξύ δύο μερών που έχουν πλήρη γνώση του αντικειμένου και ενεργούν με τη θέλησή τους, μετά την αφαίρεση των εξόδων διάθεσης.

Αξία χρήσης ενός στοιχείου του ενεργητικού είναι η παρούσα αξία των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών που αναμένεται να εισρεύσουν στην επιχείρηση από τη χρήση του στοιχείου και από τη διάθεσή του στο τέλος της ωφέλιμης ζωής του.

Σε περίπτωση που η υπεραξία σχετίζεται με μία ΜΔΤΡ, αλλά δεν έχει κατανεμηθεί σε αυτή, η ΜΔΤΡ ελέγχεται για μείωση της αξίας της κάθε φορά που υπάρχουν σχετικές ενδείξεις. Οι ενδείξεις μπορεί να προκύπτουν είτε από το εσωτερικό είτε από το εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης και εκ των οποίων μια εξωτερική ένδειξη αποτελεί το γεγονός όταν η λογιστική αξία των στοιχείων του καθαρού ενεργητικού της επιχείρησης είναι μεγαλύτερη από την κεφαλαιοποίησή της. Ο έλεγχος πραγματοποιείται συγκρίνοντας την λογιστική αξία της ΜΔΤΡ, εξαιρουμένης της υπεραξίας, με το ανακτήσιμο ποσό της.

Εάν όμως η υπεραξία έχει κατανεμηθεί σε περισσότερες από μία ΜΔΤΡ, τότε αυτές οι ΜΔΤΡ θα πρέπει να ελέγχονται για μείωση της αξίας τους σε ετήσια βάση ανεξάρτητα από το εάν υπάρχουν οι σχετικές ενδείξεις, καθώς και συχνότερα από το έτος αν προκύψουν οι σχετικές ενδείξεις. Στην περίπτωση αυτή, ο έλεγχος γίνεται συγκρίνοντας την λογιστική αξία της ΜΔΤΡ συμπεριλαμβανομένης και της υπεραξίας με το ανακτήσιμο ποσό της.

Η ζημιά λόγω μείωσης της αξίας μίας ΜΔΤΡ πρέπει να αναγνωρίζεται μόνο στην περίπτωση που το ανακτήσιμο ποσό της ΜΔΤΡ είναι μικρότερο από την λογιστική αξία αυτής. Η ζημιά λόγω μείωσης της αξίας της ΜΔΤΡ κατανέμεται στα στοιχεία της μονάδας ως εξής:

- αρχικά μειώνεται η λογιστική αξία της υπεραξίας που έχει κατανεμηθεί στην ΜΔΤΡ, και
- στη συνέχεια, μειώνεται η αξία των στοιχείων του ενεργητικού που περιέχονται σε αυτήν, αναλογικά και με βάση την λογιστική τους αξία

Βασικό συστατικό της μεθοδολογίας του ελέγχου απομείωσης είναι η επιμέτρηση της παρούσας αξίας των ταμειακών ροών μίας ΜΔΤΡ.

Σημαντική επίδραση στον υπολογισμό της παρούσας αξίας έχουν οι εκτιμώμενες ταμειακές ροές σε μελλοντική χρονική περίοδο. Οι γενικές αρχές του προτύπου θέτουν περιορισμούς όπως:

- τα επιτόκια που χρησιμοποιούνται για την προεξόφληση ταμειακών ροών θα πρέπει να ακολουθούν εκείνα που εμπεριέχονται στις εκτιμώμενες ταμειακές ροές
- οι εκτιμώμενες ταμειακές ροές και τα προεξοφλητικά επιτόκια θα πρέπει να είναι αμερόληπτα και ελεύθερα παραγόντων που δεν σχετίζονται με το εν λόγω περιουσιακό στοιχείο
- οι εκτιμώμενες ταμειακές ροές ή οι προεξοφλητικοί συντελεστές θα πρέπει να αντανακλούν το φάσμα των πιθανών αποτελεσμάτων αντί ενός μεμονωμένου, ελάχιστου ή μέγιστου πιθανού ποσού

Ο έλεγχος απομείωσης, ειδικότερα της υπεραξίας, αποτελεί μια σύνθετη διαδικασία η οποία ξεφεύγει από τα στενά όρια της Λογιστικής. Η διαδικασία προσδιορισμού και επιμέτρησης της παρούσας αξίας των μελλοντικών ταμειακών ροών μίας ΜΔΤΡ βασίζεται κυρίως σε εκτιμήσεις των Διοικήσεων των εταιρειών βάσει των παραδοχών τους για την προβλεπόμενη μελλοντική πορεία των εργασιών τους. Οι παραδοχές και εκτιμήσεις των Διοικήσεων θα είναι αυτές που, τελικά, θα καθορίσουν την αξία χρήσης της μονάδος που ελέγχεται και εν τέλει θα καθορίσουν αν απαιτείται ή όχι να αναγνωρισθεί ζημία απομείωσης και το ποσό που πρέπει να αναγνωρισθεί. Ως εκτιμήσεις όμως, περιέχουν σε μεγάλο βαθμό το στοιχείο της μεροληψίας και υποκειμενικότητας και επιπλέον ενδέχεται να κατευθύνουν τον προσδιορισμό των ταμειακών ροών στο επιθυμητό για εκείνους ποσό.

Περαιτέρω, η ευχέρεια που δίνει το Πρότυπο σχετικά με τον προσδιορισμό της ΜΔΤΡ επιτρέπει στις Διοικήσεις των εταιρειών να χρησιμοποιήσουν την, καθόλα υποκειμενική, κρίση τους. Σύμφωνα με το Πρότυπο, σε περιπτώσεις όπου δεν είναι εύκολο να προσδιοριστεί η μικρότερη Μονάδα Δημιουργίας Ταμειακών Ροών τότε οι εταιρείες μπορούν να προσδιορίσουν την αμέσως μεγαλύτερη ΜΔΤΡ είτε βάσει κρίσης τους, είτε βάσει της οργάνωσης και δομής τους. Το πρότυπο υποδεικνύει ότι η μεγαλύτερη ΜΔΤΡ μπορεί να είναι και ολόκληρη η οικονομική οντότητα. Συνεπώς, το μέγεθος της ΜΔΤΡ, το οποίο είναι και ανάλογο των ροών που δημιουργούν, επηρεάζει σαφώς και την αξία χρήσης η οποία θα προκύψει.

5.7. Γνωστοποιήσεις

Το θέμα των γνωστοποιήσεων αποτελεί ίσως από τα βασικά στοιχεία που επηρεάζουν την ποιότητα της πληροφόρησης και οδηγούν στην ασύμμετρη πληροφόρηση που αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο.

Σύμφωνα με σχετική έρευνα¹⁰³ οι γνωστοποιήσεις που περιείχαν οι Οικονομικές Καταστάσεις εταιρειών σχετικά με την υπεραξία διέφεραν από εταιρεία σε εταιρεία τόσο ως προς τον τρόπο παρουσίασης όσο και ως προς την έκτασή τους. Η παρουσίαση των πληροφοριών αυτών με πιο σαφή και δομημένο τρόπο θα καθιστούσε τους ισολογισμούς περισσότερο διαφανείς.

Η αποκάλυψη πλήθους πληροφοριών αποτελεί το θεμέλιο λίθο κατά την εφαρμογή των ΔΠΧΑ. Ειδικότερα, στο θέμα των συνενώσεων, απαιτείται η γνωστοποίηση των απαιτούμενων πληροφοριών με στόχο την πληρέστερη ενημέρωση των χρηστών των οικονομικών καταστάσεων περί των συναλλαγών και των όρων που προέβη η διοίκηση της εκδότριας οντότητας. Η ελλιπής πληροφόρηση, εσκεμμένη ή όχι, παραπλανεί το κοινό ή το οδηγεί σε λανθασμένα συμπεράσματα κατά την ανάλυση της χρηματοοικονομικής επίδοσης της εταιρείας και της σωστής διαχείρισης της εταιρείας από τη διοίκησή της.

Κρίσιμο στοιχείο αποτελούν οι μελλοντικές εκτιμήσεις της διοίκησης σχετικά με μονάδες δημιουργίας ταμειακών ροών, οι οποίες μετουσιώνονται σε παραδοχές για την προβλεπόμενη πορεία τους καθώς και η αιτιολογημένη απόκλιση των προβλέψεων με τα απολογιστικά στοιχεία.

Ο χρήστης θα πρέπει να καταστεί πλήρως ενημερωμένος σχετικά με το στόχο και το σκοπό της διοίκησης μίας εταιρείας η οποία προέβη σε συνένωση με άλλη οντότητα και τον τρόπο που η συναλλαγή επιδρά:

- Στην επίδοση της περιόδου αναφοράς
- Στα μελλοντικά οφέλη (και μελλοντικά κέρδη)
- Στη μελλοντική ανάπτυξη της εταιρείας
- Στη μεγιστοποίηση του πλούτου των μετόχων

¹⁰³ Glaum M., Wyrwa S., PWC (2011) «Making Acquisitions Transparent Goodwill Accounting in Times of Crisis»

ΜΕΡΟΣ Β

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

6.1. Εισαγωγή

Ο στόχος της εμπειρικής έρευνας ήταν διττός:

- Να καταγραφεί η άποψη των ελεγκτικών μηχανισμών (Νόμιμοι Ελεγκτές) σχετικά με τη διαχείριση των αποτελεσμάτων και του τρόπου αντιμετώπισης του φαινομένου
- Βάσει παρατήρησης και ανάλυσης των ενοποιημένων καταστάσεων εισηγμένων στο Χ.Α. εταιρειών να ερμηνευτεί ο χειρισμός της υπεραξίας

6.2. Μεθοδολογία

Η εμπειρική έρευνα διακρίνεται, όπως προαναφέρθηκε, σε δύο τμήματα.

Το πρώτο τμήμα αφορά στην αποστολή ερωτηματολογίων σε ελεγκτικές εταιρείες με στόχο την καταγραφή των απόψεων των ελεγκτών σχετικά με το γενικότερο θέμα της διαχείρισης των αποτελεσμάτων και ειδικότερα με το χειρισμό της υπεραξίας.

Ο λόγος που τα ερωτηματολόγια εστάλησαν σε ελεγκτές ήταν σαφής. Οι ελεγκτές αποτελούν λήπτες οικονομικών πληροφοριών και εσωτερικών δεδομένων από τις εταιρείες οι οποίες αφορούν σε πλήθος συναλλαγών, συμπεριλαμβανομένων εξαγορών και συγχωνεύσεων, οι οποίες επιδρούν άμεσα στα αποτελέσματα και το ποσό μίας αναγνωρισθείσας υπεραξίας. Περαιτέρω, αν και λήπτες αυτών των πληροφοριών, αποτελούν το μηχανισμό ελέγχου και του πιο αντικειμενικού εμπλεκόμενου στη λειτουργία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης σε μία εταιρεία. Επιπλέον, οι ελεγκτές έχουν το στοιχείο της «ομοιογένειας» δεδομένου ότι ο έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων πραγματοποιείται ακολουθώντας κοινά πρότυπα και οδηγίες. Ωστόσο, οι ελεγκτές δεν αποτελούν “χρήστες” των οικονομικών καταστάσεων επομένως οι απόψεις τους ενδεχομένως να μην ταυτίζονται με τις απόψεις των “χρηστών” των οικονομικών καταστάσεων.

Το δεύτερο μέρος αφορά στην εξαγωγή συμπερασμάτων από τα δημοσιευμένα στοιχεία εισηγμένων στο Χ.Α. εταιρειών. Στόχος είναι η κατανόηση και ερμηνεία των μεταβολών

των μεγεθών των Ομίλων, η παρατήρηση της εξέλιξης βασικών μεγεθών καθώς η εξαγωγή συμπερασμάτων από την ανάλυση αυτή. Η έρευνα έγινε σύμφωνα τη μεθοδολογία των Jahmani, Dowling και Torres (2010). Τα οικονομικά στοιχεία των εταιρειών αντλήθηκαν από τη βάση δεδομένων www.hellastat.com. Ακολουθώντας τη μεθοδολογία αυτή λάβαμε ως παραδοχή ότι εταιρείες που εμφανίζουν για τρία συνεχή έτη ζημίες, τείνουν να αποφεύγουν τη διενέργεια απομείωσης επί της υπεραξίας (H1) και οι εταιρείες που εμφανίζουν για τρία συνεχή έτη ROA μικρότερο του 2%, τείνουν να αποφεύγουν τη διενέργεια απομείωσης επί της υπεραξίας (H2). Το κριτήριο της ζημιάς αποτελεί εσωτερική ένδειξη για τυχόν απομείωση της υπεραξίας, ενώ ο χαμηλός ROA αποτελεί εξωτερική ένδειξη για τυχόν απομείωση της υπεραξίας. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται στο Κεφάλαιο 8.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΕΡΕΥΝΑ ΜΕΣΩ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ

7.1. Μέγεθος δείγματος και μορφή ερωτηματολογίου

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με την αποστολή αυτοσυμπληρούμενου ερωτηματολογίου σε 50 στελέχη ελεγκτικής εταιρείας. Η έκταση του ερωτηματολογίου ήταν πέντε σελίδες και ο εκτιμώμενος χρόνος συμπλήρωσης περίπου 10 λεπτά. Λήφθηκαν 26 απαντήσεις οι οποίες αποτελούν άνω του 50% το οποίο κρίνεται ικανοποιητικό για την εξαγωγή συμπερασμάτων. Η επιλογή του δείγματος έγινε με κριτήριο την εμπειρία τους στα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα γι' αυτό και επιλέχθηκαν στελέχη που έχουν ολοκληρώσει τον κύκλο σπουδών του Ινστιτούτου Εκπαίδευσης του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (ΙΕΣΟΕΛ) είτε αντίστοιχο επαγγελματικό τίτλο αλλοδαπής (Association of Chartered Certified Accountants). Επιπλέον των ανωτέρω, άνω του 50% των πιστοποιητικών ελέγχου¹⁰⁴ που έχει χορηγήσει η εν λόγω ελεγκτική εταιρεία αφορούν Οικονομικές Καταστάσεις που έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα ΔΛΠ. Συνοψίζοντας το ερωτηματολόγιο συντάχθηκε λαμβάνοντας υπόψη τη γνώση του επιλεγμένου δείγματος, την εμπειρία των στελεχών, το χρόνο συμπλήρωσης και την προσπάθεια μέσω συνοπτικών ερωτήσεων να εξάγεται πλήρες και κατανοητό συμπέρασμα.

Από το δείγμα των 26 ερωτηθέντων:

- 31% (8) εργάζεται στην ελεγκτική εταιρεία για διάστημα μέχρι 5 ετών
- 42% (11) εργάζεται στην ελεγκτική εταιρεία για διάστημα άνω των 5 ετών και μέχρι 10 έτη
- 27% (7) εργάζεται στην ελεγκτική για διάστημα άνω των 10 ετών
- 38% (10) κατέχει πτυχίο ΑΕΙ σε οικονομικές επιστήμες
- 58% (15) κατέχει μεταπτυχιακό τίτλο σε οικονομικές επιστήμες
- 4% (1) κατέχει διδακτορικό τίτλο

¹⁰⁴ Υπηρεσίες Ορκωτού Ελεγκτή, Hellastat 2011

7.2. Παρουσίαση αποτελεσμάτων

7.2.1. Κατάταξη σημαντικών κονδυλίων των οικονομικών καταστάσεων

	Απαντήσεις	Ποσοστό %
Καθαρά κέρδη	5	19,23%
Πωλήσεις	3	11,54%
Καθαρή θέση	6	23,08%
Τραπεζικός δανεισμός	1	3,85%
Λειτουργικές ταμειακές ροές	10	38,46%
Υπεραξία	0	0,00%
Ενεργητικό	0	0,00%
Συνολικές υποχρεώσεις	0	0,00%
Άλλο	1	3,85%

Σύμφωνα με τις απαντήσεις που ελήφθησαν 38% των ερωτώμενων θεωρούν ως σημαντικότερο κονδύλι των οικονομικών καταστάσεων τις λειτουργικές ταμειακές ροές.

Συμπεραίνουμε τη μεταστροφή σε ποιοτικά στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων. Σημαντικό γεγονός είναι επίσης ότι σε αντίθεση με τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων που μετρούν την απόδοση εταιρειών κυρίως μέσω των καθαρών κερδών, οι ελεγκτές θεωρούν τις λειτουργικές ροές σημαντικότερο μέγεθος, πιθανόν ως ένδειξη βιωσιμότητας της εταιρείας.

Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η κατάσταση ταμειακών ροών εισήχθη με την εφαρμογή των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, η απάντηση υποστηρίζει το σκεπτικό ότι με την εφαρμογή των ΔΠΧΑ οι αναλυτές και χρήστες των οικονομικών καταστάσεων λαμβάνουν ποιοτική πληροφόρηση.

Τέλος, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και η περίοδος διενέργειας της έρευνας. Εν μέσω κρίσης τα λογιστικά μεγέθη πιθανόν να αντικατοπτρίζουν πλήρως την απόδοση της εταιρείας ή τις μελλοντικές προοπτικές. Οι ελεγκτές, ειδικά στην τρέχουσα περίοδο, προσπαθούν να εξασφαλίσουν τη συνεχή τήρηση της αρχής του going-concern. Οι λειτουργικές ροές ξεφεύγουν από τη λογιστική αποτύπωση και αποτελούν ένδειξη της λειτουργικής επίδοσης της εταιρείας.

7.2.2. Κατάταξη, με βάση την σημαντικότητά τους, λογιστικών χειρισμών που εφαρμόζονται προκειμένου να διαχειρισθούν τα αποτελέσματά των επιχειρήσεων

	Απαντήσεις	Ποσοστό %
Μη διενέργεια προβλέψεων ή διενέργεια χαμηλότερων/υψηλότερων προβλέψεων	9	34,62%
Μη διενέργεια αποσβέσεων ή διενέργεια χαμηλότερων/υψηλότερων αποσβέσεων	3	11,54%

Μη διενέργεια απομειώσεων ή διενέργεια χαμηλότερων/υψηλότερων απομειώσεων περιουσιακών στοιχείων (ΔΛΠ 36)	5	19,23%
Υπερτίμηση/Υποτίμηση αξίας αποθεμάτων (είτε ποσοτικά είτε αξιακά)	0	0,00%
Μη απαλοιφή ενδοεταιρικών συναλλαγών	2	7,69%
Αναβαλλόμενη φορολογία (πχ αναγνώριση αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης χωρίς να πληρούνται οι προϋποθέσεις κλπ)	0	0,00%
Κεφαλαιοποίηση εξόδων ανάπτυξης χωρίς να πληρούνται οι προϋποθέσεις κεφαλαιοποίησης τους	2	7,69%
Αναγνώριση εσόδων/εξόδων χωρίς να πληρούνται οι προϋποθέσεις αναγνώρισής τους	5	19,23%
Άλλο	0	0,00%

Τα αποτελέσματα είναι αναμενόμενα. Οι ελεγκτές θεωρούν ως μέτρο διαχείρισης των αποτελεσμάτων, σε ποσοστό 34%, τη μη διενέργεια προβλέψεων.

7.2.3. Κατάταξη κινήτρων που έχει μια επιχείρηση και προβαίνει σε διαχείριση των αποτελεσμάτων της μέσω αύξησης των κερδών της

	Απαντήσεις	Ποσοστό %
Αύξηση της τιμής της μετοχής	6	23,08%
Ευκολότερη πρόσβαση σε τραπεζικό δανεισμό	18	69,23%
Αυξημένο bonus στελεχών	0	0,00%
Προσέλκυση επενδυτών για εξαγορά της επιχείρησης σε μεγαλύτερη τιμή	0	0,00%
Διανομή αυξημένων μερισμάτων	2	7,69%
Ομαλότητα κερδών από χρήση σε χρήση	0	0,00%
Άλλο	0	0,00%

Το αποτέλεσμα αντικατοπτρίζει τις συνθήκες της αγοράς. Οι εταιρείες χρησιμοποιούν κάθε μέσο με σκοπό τη πρόσβαση στον τραπεζικό δανεισμό. Προκύπτει ότι σε αυτά τα μέσα είναι και η διαχείριση των αποτελεσμάτων. Οι επιχειρήσεις γνωρίζουν τα κριτήρια αξιολόγησης που χρησιμοποιούν οι τράπεζες και προσπαθούν να «επιηρεάζουν» τα κριτήρια αυτά καταφεύγοντας σε λογιστικούς χειρισμούς που δεν συνάδουν τις παραδεκτές αρχές παρουσίασης της οικονομικής τους κατάστασης.

7.2.4. Κατάταξη κινήτρων που έχει μια επιχείρηση και προβαίνει σε διαχείριση των αποτελεσμάτων της μέσω μείωσης των κερδών της

	Απαντήσεις	Ποσοστό %
Μείωση της τιμής της μετοχής (πχ για ενδεχόμενη έξοδο από χρηματιστηριακές αγορές σε χαμηλή τιμή)	2	7,69%
Μείωση της φορολογίας μέσω των μικρότερων κερδών	23	88,46%
Αποφυγή αυξήσεων σε μισθούς ή και μειώσεις	1	3,85%
Ομαλότητα κερδών από χρήση σε χρήση	0	0,00%
Διανομή μειωμένων μερισμάτων	0	0,00%
Απόκρυψη κακής διαχείρισης ή απάτης	0	0,00%
Άλλο	0	0,00%

Το αποτέλεσμα είναι αναμενόμενο λαμβάνοντας υπόψη και το φορολογικό καθεστώς.

7.2.5. Βαθμός που οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν την υπεραξία ως μέσο διαχείρισης των αποτελεσμάτων τους

	Απαντήσεις	Ποσοστό %
Πάρα Πολύ	2	7,69%
Πολύ	11	42,31%
Μέτρια	10	38,46%
Λίγο	1	3,85%
Καθόλου	1	3,85%
Δεν γνωρίζω	1	3,85%

Ποσοστό 88% θεωρεί ότι οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν την υπεραξία ως μέσο διαχείρισης των αποτελεσμάτων. Το δεδομένο αυτό ισχυροποιεί και το σκοπό σύνταξης της παρούσας μελέτης.

7.2.6. Βαθμός που οι επιχειρήσεις διαχειρίζονται τα αποτελέσματά τους μέσω της υπεραξίας και ανάλογα με τον τρόπο που το επιτυγχάνουν

Μη καταμερισμός του κόστους αγοράς σε επιμέρους περιουσιακά στοιχεία	Απαντήσεις	Ποσοστό %
Πάρα Πολύ	0	0,00%
Πολύ	6	23,08%
Μέτρια	8	30,77%
Λίγο	9	34,62%
Καθόλου	1	3,85%
Δεν γνωρίζω	2	7,69%
Μη διενέργεια απομείωσης της υπεραξίας ενώ θα έπρεπε	Απαντήσεις	Ποσοστό %
Πάρα Πολύ	8	30,77%
Πολύ	10	38,46%
Μέτρια	6	23,08%
Λίγο	1	3,85%
Καθόλου	0	0,00%
Δεν γνωρίζω	1	3,85%
Διενέργεια μεγαλύτερης απομείωσης λόγω ειδικών συνθηκών (πχ οικονομική κρίση)	Απαντήσεις	Ποσοστό %
Πάρα Πολύ	1	4,00%
Πολύ	6	23,08%
Μέτρια	8	30,77%
Λίγο	8	30,77%
Καθόλου	2	7,69%
Δεν γνωρίζω	1	3,85%

Συνοπτικά τα αποτελέσματα δείχνουν:

- 88% των ερωτηθέντων θεωρούν ότι μέσω του καταμερισμού του κόστους αγοράς (price purchase allocation) οι εταιρείες διαχειρίζονται τα αποτελέσματά τους
- Άνω του 90% θεωρεί ότι δεν διενεργείται απομείωση της υπεραξίας ενώ θα έπρεπε

7.2.7. Βαθμός ευθύνης διαχείρισης των αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων μέσω της υπεραξίας

Επιλεκτική εφαρμογή των ΔΛΠ	Απαντήσεις	Ποσοστό %
Πάρα Πολύ	3	11,54%
Πολύ	9	34,62%
Μέτρια	11	42,31%
Λίγο	1	3,85%
Καθόλου	1	3,85%
Δεν γνωρίζω	1	3,85%
Διοικήσεις Επιχειρήσεων	Απαντήσεις	Ποσοστό %
Πάρα Πολύ	10	38,46%
Πολύ	12	46,15%
Μέτρια	3	11,54%
Λίγο	0	0,00%
Καθόλου	0	0,00%
Δεν γνωρίζω	1	3,85%
Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές	Απαντήσεις	Ποσοστό %
Πάρα Πολύ	4	15,38%
Πολύ	5	19,23%
Μέτρια	10	38,46%
Λίγο	4	15,38%
Καθόλου	2	7,69%
Δεν γνωρίζω	1	3,85%
Κρατικές Εποπτικές Αρχές	Απαντήσεις	Ποσοστό %
Πάρα Πολύ	2	7,69%
Πολύ	12	46,15%
Μέτρια	7	26,92%
Λίγο	2	7,69%
Καθόλου	2	7,69%
Δεν γνωρίζω	1	3,85%
Εσωτερικός Έλεγχος	Απαντήσεις	Ποσοστό %
Πάρα Πολύ	0	0,00%
Πολύ	4	15,38%
Μέτρια	11	42,31%
Λίγο	8	30,77%
Καθόλου	2	7,69%
Δεν γνωρίζω	1	3,85%
Επιτροπές Ελέγχου	Απαντήσεις	Ποσοστό %
Πάρα Πολύ	4	15,38%
Πολύ	4	15,38%
Μέτρια	7	26,92%
Λίγο	10	38,46%
Καθόλου	0	0,00%
Δεν γνωρίζω	1	3,85%

Συνοπτικά το δείγμα θεωρεί ότι οι κύριοι εμπλεκόμενοι που φέρουν ευθύνη για τη διαχείριση των αποτελεσμάτων είναι:

- Οι διοικήσεις των εταιρειών
- Οι Ορκωτοί Ελεγκτές
- Οι εποπτεύουσες αρχές

Μεταφράζοντας τα δεδομένα θα λέγαμε ότι οι εμπλεκόμενοι αυτοί είναι οι εμπλεκόμενοι στη διαδικασία κατάρτισης, ελέγχου και μεταγενέστερης επισκόπησης των οικονομικών καταστάσεων.

7.2.8. Λήψη κατάλληλων μέτρων προκειμένου να ελαττωθεί το φαινόμενο της διαχείρισης των αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων

	Απαντήσεις	Ποσοστό %
Πάρα Πολύ	4	15,38%
Πολύ	11	42,31%
Μέτρια	10	38,46%
Λίγο	1	3,85%
Καθόλου	0	0,00%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%

Ελπιδοφόρο μήνυμα αποτελεί το γεγονός ότι 96%, σχεδόν το σύνολο των ερωτηθέντων, θεωρεί άμεση την ανάγκη λήψης μέτρων για την αντιμετώπιση του φαινομένου της διαχείρισης των αποτελεσμάτων.

7.2.9. Μέτρα για μείωση της διαχείρισης των αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων

Αυστηρότεροι και συχνότεροι ποιοτικοί έλεγχοι στα φύλλα εργασίας των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών από την ΕΛΤΕ	Απαντήσεις	Ποσοστό %
Πάρα Πολύ	6	23,08%
Πολύ	15	57,69%
Μέτρια	3	11,54%
Λίγο	1	3,85%
Καθόλου	1	3,85%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%

Αυστηρότεροι και συχνότεροι έλεγχοι από τις Κρατικές Εποπτικές Αρχές (Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς κλπ)	Απαντήσεις	Ποσοστό %
Πάρα Πολύ	7	26,92%
Πολύ	14	53,85%
Μέτρια	3	11,54%
Λίγο	2	7,69%
Καθόλου	0	0,00%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%

Ενδυνάμωση ρόλου εσωτερικών ελεγκτών	Απαντήσεις	Ποσοστό %
Πάρα Πολύ	2	7,69%
Πολύ	10	38,46%
Μέτρια	10	38,46%
Λίγο	4	15,38%
Καθόλου	0	0,00%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%

Πλήρεις ανεξαρτησία Επιτροπών Ελέγχου	Απαντήσεις	Ποσοστό %
Πάρα Πολύ	4	15,38%
Πολύ	13	50,00%
Μέτρια	4	15,38%
Λίγο	5	19,23%

Καθόλου	0	0,00%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%
Απλοποίηση ΔΛΠ	Απαντήσεις	Ποσοστό %
Πάρα Πολύ	1	3,85%
Πολύ	5	19,23%
Μέτρια	9	34,62%
Λίγο	9	34,62%
Καθόλου	0	0,00%
Δεν γνωρίζω	2	7,69%

Συγκεντρωτικά, φαίνεται ότι κρίνεται επιτακτική η ανάγκη λήψης συνδυαστικών μέτρων για την ελάττωση του φαινομένου της διαχείρισης των αποτελεσμάτων. Φαίνεται ότι το δείγμα θεωρεί απαραίτητη τη συνεργασία όλων των ανωτέρω φορέων με σκοπό την ενίσχυση της αντικειμενικότητας και διαφάνειας των οικονομικών καταστάσεων.

7.2.10. Ενέργειες για την αντιμετώπιση του φαινομένου της διαχείρισης των αποτελεσμάτων

	Απαντήσεις	Ποσοστό %
Πάρα Πολύ	0	0,00%
Πολύ	0	0,00%
Μέτρια	12	46,15%
Λίγο	12	46,15%
Καθόλου	2	7,69%
Δεν γνωρίζω	0	0,00%

Τέλος, το σύνολο των ερωτηθέντων θεωρεί ότι οι ενέργειες που έχουν πραγματοποιηθεί δεν έχουν αποφέρει καρπούς, ως προς την αντιμετώπιση του φαινομένου. Αξιοσημείωτο είναι ότι ποσοστό 8% περίπου θεωρεί ότι οι ενέργειες που έχουν γίνει δεν έχουν βοηθήσει καθόλου προς αυτή την κατεύθυνση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΕΡΕΥΝΑ ΜΕΣΩ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΟΣΟΤΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

8.1. Μέγεθος δείγματος και παραδοχές

Το δείγμα που αναλύθηκε αφορά τις οικονομικές καταστάσεις των χρήσεων 2009 – 2011 των εισηγμένων εταιρειών στο Χρηματιστήριο Αθηνών, ανεξαρτήτως κλάδου, εκτός των:

- Πιστωτικών ιδρυμάτων
- Ασφαλιστικών εταιρειών
- Εταιρείες Διαχείρισης Ακίνητης Περιουσίας
- Εταιρειών παροχής Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών (πχ ΑΕΕΧ)

Ο αποκλεισμός των εταιρειών έγινε λόγω της ιδιομορφίας που παρουσιάζουν, του λογιστικού πλαισίου που ακολουθούν καθώς και της εποπτείας που ασκείται σε αυτές.

Εν συνεχεία, βάσει του κριτηρίου της υπεραξίας αποκλείστηκαν εταιρείες/όμιλοι οι οποίοι δεν εμφάνιζαν το στοιχείο της υπεραξίας στις οικονομικές τους καταστάσεις.

Καταλήγοντας, ανά κλάδο δραστηριότητας, το πλήθος του δείγματος έχει ως εξής:

Κλάδος	Πλήθος
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	6
Κατασκευές	5
Ιατρικές Υπηρεσίες	4
Γεωργία & Αλιεία	4
Τρόφιμα	4
Εξοπλισμός Τηλεπικοινωνιών	3
Μηχανήματα Βιομηχανικού Εξοπλισμού	3
Εξειδικευμένα Χημικά	3
Εξειδικευμένο Λιανικό Εμπόριο	2
Οικοδομικά Υλικά & Εξαρτήματα	2
Είδη Προσωπικής Φροντίδας	2
Υποστηρικτικές Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις	2
Υλικά Συσκευασίας	2
Ρουχισμός & Αξεσουάρ	2
Λογισμικό	2
Σταθερή Τηλεφωνία	1
Μη Σιδηρούχα Μέταλλα	1
Διαδίκτυο	1
Ορυχεία	1
Διυλιστήρια	1
Εκδόσεις	1
Τυχερά Παιχνίδια	1
Ξενοδοχεία	1
Παιχνίδια	1
Υδρευση	1

Οικιακός Εξοπλισμός	1
Υπηρεσίες Μεταφορών	1
Διαρκή Καταναλωτικά Αγαθά	1
Υποδήματα	1
Φαρμακευτικά Προϊόντα	1

8.2. Παρουσίαση ποσοτικών μεγεθών

Από την ανάλυση των δεδομένων προκύπτει συνοπτικά:

	2011	2010	2009
Υπεραξία	1.861.470.962	2.200.847.469	3.002.971.221
Σύνολο ενεργητικού	33.584.609.126	35.507.514.236	35.443.438.468
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	10.130.110.566	10.382.101.747	11.358.782.934
Σύνολο καθαρών αποτελεσμάτων	122.095.963	292.613.501	1.389.063.145

	2011	2010	2009
Υπεραξία / Σύνολο Ενεργητικού	6%	6%	8%
Υπεραξία / Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	18%	21%	26%

8.3. Ανάλυση μεγεθών

8.3.1. Ενδείξεις και ζημιές απομείωσης

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 36 περί απομείωσης περιουσιακών στοιχείων προβλέπεται ότι η εμφάνιση ζημιών εταιρειών αποτελούν ένδειξη απομείωσης της υπεραξίας.

Συνεπώς, αναλύσαμε το δείγμα ως προς τη συχνότητα εμφάνισης ζημιών σε συνδυασμό με τη μεταβολή (αρνητική) της υπεραξίας. Προκύπτει ότι:

- 11 εταιρείες παρουσιάζουν ζημιές για 3 συνεχή έτη. Από αυτές το 82% ή 9 εταιρείες μείωσαν την σχηματισθείσα υπεραξία
- 13 εταιρείες παρουσιάζουν ζημιές για 2 συνεχή έτη. Από αυτές το 77% ή 10 εταιρείες μείωσαν την σχηματισθείσα υπεραξία
- 16 εταιρείες παρουσιάζουν ζημιές για 1 έτος. Από αυτές το 56% ή 9 εταιρείες μείωσαν την σχηματισθείσα υπεραξία

	3 έτη	2 έτη	1 έτος
Συνεχόμενες ζημιές	11	13	16
Απομείωση	9	10	9
Ποσό απομείωσης	320.202.412	126.823.458	16.676.009
	82%	77%	56%

Σύμφωνα με την ανωτέρω ανάλυση κατά την άποψή μας οι εταιρείες σωστά προέβησαν στη μείωση της υπεραξίας. Συγκεντρωτικά, όσο συχνότερα οι εταιρείες εμφανίζουν αρνητική επίδοση, αντιλαμβάνονται την ένδειξη απομείωσης και προβαίνουν στη μείωση της υπεραξίας τους. Επιπρόσθετα, φαίνεται ότι οι εταιρείες που εμφανίζουν συχνότερα

ζημίες προβαίνουν και σε μεγαλύτερο ποσό απομείωσης ως αποτέλεσμα των εσωτερικών ενδείξεων απομείωσης.

Διαφαίνεται επίσης ότι εταιρείες που εμφανίζουν ζημίες σε ένα έτος δεν προβαίνουν, σε μεγάλο βαθμό (44%), σε μείωση της υπεραξίας αλλά αναβάλλουν αυτή για επόμενα έτη. Ακολούθως, εταιρείες που εμφανίζουν ζημίες για 2 έτη προβαίνουν μεν σε μείωση της υπεραξίας (77%) αλλά τελικά όταν η συχνότητα εμφάνισης ζημιών αυξάνεται αυξάνεται τόσο το ποσό της ζημίας απομείωσης όσο και το πλήθος των εταιρειών που απομειώνουν την υπεραξία.

Θα πρέπει βέβαια να ληφθεί υπόψη από τον αναγνώστη ότι ναι μεν τα δεδομένα δείχνουν ότι 82% των εταιρειών προβαίνουν σε μείωση της υπεραξίας λόγω αρνητικής επίδοσης για 3 συνεχόμενα έτη, το οποίο ποσοστό κρίνεται ικανοποιητικό, αλλά υφίσταται περιορισμός στα αποτελέσματα της έρευνας σχετικά με το ύψος της ζημίας απομείωσης και αν αυτό συνάδει με τις εκάστοτε συνθήκες. Η έρευνα δεν μπορεί να αποκαλύψει αν το ποσό της ζημίας απομείωσης αντιπροσωπεύει στο πραγματικό ποσό απομείωσης που έπρεπε να αναγνωριστεί.

Συμπερασματικά, η υπόθεση μας περί μη διενέργειας απομείωσης της υπεραξίας για εταιρεία με συνεχείς ζημίες σε μία τριετία (H1) δεν επαληθεύεται.

8.3.2. Απόδοση ενεργητικού

Τα ενεργητικά στοιχεία οποιασδήποτε οντότητας καθώς και η λογιστική τους αξίας αποτελούν θέμα εξέτασης ως προς τις ενδείξεις απομείωσης. Η απασχόληση (υπεραπασχόληση ή υποαπασχόληση) των ενεργητικών στοιχείων αποτελεί ένδειξη απομείωσης. Στην ουσία, λαμβάνοντας ως κριτήριο την απόδοση των ενεργητικών στοιχείων (ROA – Return on Assets), κατανοούμε την απόδοση των ενεργητικών στοιχείων θεωρώντας τα ως Μονάδες Δημιουργίας Ταμειακών Ροών.

Το ROA αποτελεί συνδυασμό της λογιστικής αξίας των ενεργητικών στοιχείων και της απόδοσή τους για την εταιρεία, με τη μορφή των καθαρών αποτελεσμάτων. Μεγαλύτερο ROA συνεπάγεται ότι οι ΜΔΤΡ επιφέρουν επαρκείς ροές οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα τη μεγαλύτερη αξία των μονάδων αυτών. Χαμηλό ROA συνεπάγεται ότι οι ΜΔΤΡ δεν είναι ικανές να δημιουργήσουν επαρκείς ροές, το οποίο αυτόματα αποτελεί ένδειξη απομείωσης της υπεραξίας.

Σχετικά με το δείγμα μας, αναλύσαμε το ROA ανά εταιρεία. Ως κριτήριο ελήφθη το 2% και η συχνότητα για την οποία εμφανίζουν χαμηλό ROA.

	3 έτη	2 έτη	1 έτος
ROA < 2%	29	12	9
Απομείωση	19	8	4
	66%	67%	44%

Σε αντίθεση με το συμπέρασμα της προηγούμενης παραγράφου, όπου ως ένδειξη απομείωσης θεωρείται η επίδοση της περιόδου, προκύπτει ότι οι εταιρείες δεν λαμβάνουν την αξία των ενεργητικών τους στοιχείων ως ένδειξη απομείωσης (34%).

Το συμπέρασμα όμως αυτό είναι σχετικά αμφίβολο. Η χρήση της μεθόδου αναπροσαρμογής για επιμέτρηση ενεργητικών στοιχείων αποτελεί αιτιολογία για τη μη διενέργεια απομείωσης. Οι διοικήσεις των εταιρειών πιθανόν να προβαίνουν σε υπερεκτίμηση των ενεργητικών τους στοιχείων (που αποτελούν ΜΔΤΡ), οι οποίες αποτιμήσεις είναι αντικειμενικά ορθές και έρχονται σε αντίθεση όμως με τα αποτελέσματα της ΜΔΤΡ.

Συγκρίνοντας τα δεδομένα των δύο παρατηρήσεων, προκύπτει η διαφορά μεταξύ της εμφάνισης λογιστικών ζημιών και χαμηλού ROA. Παρατηρούμε ότι ενώ μόνο 11 εταιρείες εμφανίζουν ζημίες για 3 συνεχή έτη, υπάρχουν 29 εταιρείες που εμφανίζουν συνεχόμενα για 3 έτη χαμηλό δείκτη ROA. Τα αποτελέσματα δεν συνάδουν. Το γεγονός αυτό αποτελεί ένδειξη γενικότερης διαχείρισης των αποτελεσμάτων μέσω λοιπών μεθόδων.

Συμπερασματικά, η υπόθεση μας περί μη διενέργειας απομείωσης της υπεραξίας για εταιρεία με συνεχές ROA κάτω του 2% σε μία τριετία (H2) φαίνεται σε κάποιο βαθμό να επαληθεύεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Τα τελευταία χρόνια στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ σημειώθηκαν αρκετά οικονομικά σκάνδαλα που οφείλονταν κυρίως σε ατασθαλίες υψηλόβαθμων διοικητικών στελεχών (Parmalat, WorldCom, Enron). Παράλληλα, παρατηρείται γενικότερα το φαινόμενο οι επιχειρήσεις να αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες στην ανεύρεση πόρων για την περαιτέρω ανάπτυξη των εργασιών τους κυρίως λόγω της δυσπιστίας των επενδυτών. Όλα τα παραπάνω οδήγησαν στην αναθεώρηση και επικαιροποίηση του πλαισίου χρηματοοικονομικής αναφοράς (ΔΠΧΑ) με σκοπό την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των επενδυτών και την αποσόβηση οικονομικών κρίσεων.

Τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς έχουν υιοθετηθεί από τη χώρα μας εδώ και επτά έτη. Οι αναθεωρήσεις και διερμηνείες αυτών είναι μέρος του εκσυγχρονισμού αυτών, παρά περιστασιακό φαινόμενο. Οι εταιρείες που τα εφαρμόζουν φαίνεται να έχουν κατανοήσει το ρόλο τους σε σχέση με την ποιότητα στη πληροφόρηση. Ωστόσο, παράλληλα, έχουν κατανοήσει και τα περιθώρια που υφίστανται για παραποίηση στοιχείων και το φαινόμενο αυτό οξύνεται αναλόγως των εκάστοτε συνθηκών που επικρατούν. Στην τρέχουσα οικονομική συγκυρία η παρούσα μελέτη αποκτά ιδιαίτερη σημασία καθώς αναδεικνύει μέσα και μηχανισμούς, κυρίως εντός του πλαισίου εφαρμογής των ΔΠΧΑ, που χρησιμοποιούν ηθελημένα ή μη μεγάλο μέρος των επιχειρήσεων και ειδικότερα οι εισηγμένες σε χρηματιστηριακή αγορά εταιρείες.

Σήμερα, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, οι εταιρείες στη προσπάθεια επίλυσης προβλημάτων βελτιώνουν λογιστικά την εικόνα της οικονομικής τους κατάστασης. Όπως προέκυψε από τα εμπειρικά στοιχεία και τις επεξεργασίες της έρευνας βασικός λόγος χρησιμοποίησης μηχανισμών για την «αναμόρφωση» των κονδυλίων των οικονομικών καταστάσεων είναι η εξασφάλιση τραπεζικής χρηματοδότησης.

Ειδικότερα, στο θέμα της λογιστικής της υπεραξίας ως μέσο διαχείρισης των αποτελεσμάτων, προκύπτει ότι οι εταιρείες εφαρμόζουν τις διατάξεις των προτύπων με ιδιαίτερη υποκειμενικότητα. Το λογιστικό πλαίσιο και οι εποπτεύουσες αρχές υποβοηθούν το γεγονός επιτρέποντας τη χρήση υποκειμενικής κρίσης και έλλειψης ελεγκτικών μηχανισμών και κυρώσεων.

Εν μέσω κρίσης, οι ενδείξεις απομείωσης στοιχείων ενεργητικού και γενικότερα μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών είναι πολυπληθείς. Οι εταιρείες, εσκεμμένα ή μη, προτιμούν να λαμβάνουν λιγότερο υπόψη τις ενδείξεις του εξωτερικού περιβάλλοντος σε σχέση με αυτές του εσωτερικού περιβάλλοντος, χρησιμοποιώντας πολύ συχνά την κρίση τους για την εφαρμογή της λογιστικής τυποποίησης.

Η παρούσα μελέτη ανέδειξε καταστάσεις όπου τόσο το πλαίσιο λογιστικής όσο και το γενικότερο περιβάλλον επιτρέπουν τέτοια φαινόμενα. Τα αποτελέσματα εξετάστηκαν τόσο μέσω παρατήρησης των οικονομικών μεγεθών των εταιρειών όσο και μέσω απαντήσεων που λήφθηκαν από ελεγκτές των εταιρειών αυτών.

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την συλλογή εμπειρικών στοιχείων και επεξεργασίας προς εξαγωγή συμπερασμάτων ήταν:

- Μελέτη βιβλιογραφίας και ερευνών σχετικών με το θέμα εξέτασης
- Επισκόπηση πρακτικών και μεθόδων που χρησιμοποιούνται ευρέως μέσω πρακτικών παραδειγμάτων
- Πρωτογενή συλλογή, ερωτηματολογίων από στελέχη με σχετική εμπειρία και ενασχόληση με τον χώρο της ελεγκτικής και οικονομικών στοιχείων των εισηγμένων εταιρειών
- Αξιολόγηση αυτών μέσω συγκεκριμένων παραδοχών
- Διερεύνηση, σε δεύτερο επίπεδο, των συμπερασμάτων που προέκυψαν

Το ιδιαίτερο ερμηνευτικό ενδιαφέρον της μελέτης, συνίσταται στο γεγονός ότι για την ελάττωση του φαινομένου της παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων απαιτείται η συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων.

Συμπερασματικά θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η έρευνα αυτή πέραν των όποιων δυσκολιών και περιορισμών, μας έδωσε χρήσιμα συμπεράσματα για το πως αντιμετωπίζουν οι Ελληνικές επιχειρήσεις το θέμα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης γενικότερα και ειδικότερα την παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων, και αποτελεί ίσως ένα πρώτο βήμα για μελλοντικές έρευνες που πολύ πιθανόν σε λίγα χρόνια να δώσουν τελείως διαφορετικά αποτελέσματα από τα σημερινά, εφόσον το οικονομικό περιβάλλον βελτιωθεί.

Το θέμα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και της παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων στην Ελλάδα φαίνεται να προσεγγίζεται τελευταία με πιο ουσιαστικό τρόπο. Οι αρμόδιες αρχές πλέον αναζητούν τρόπους εφαρμογής μηχανισμών ορθής επιτήρησης των

εταιρειών, πέραν της συλλογιστικής «συμμόρφωση προς το νόμο». Επομένως, η αντιμετώπιση του προβλήματος θα μπορούσε να αναζητηθεί σε μια πιο ουσιαστική εφαρμογή ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων των εισηγμένων εταιρειών η οποία δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να περιορίζεται μόνο στις αρμοδιότητες της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς που προκύπτουν από την ιδιότητα της ως εποπτική αρχή των εισηγμένων εταιρειών και των νόμιμων ελεγκτών, αλλά να επεκτείνεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο αλληλεπιδράσεων ανάμεσα στη Διοίκηση της εταιρείας, τους μετόχους της αλλά και τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

Κλείνοντας την παρούσα έρευνα και πέραν των συμπερασμάτων που εξήχθησαν, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούν και οι αδυναμίες (περιορισμοί) της, όπως άλλωστε ισχύει και για τις περισσότερες έρευνες.

Η πρώτη αδυναμία έγκειται στο γεγονός της επιλογής των νόμιμων ελεγκτών ως δείγματος για τη διεξαγωγή της έρευνας μέσω ερωτηματολογίων. Ενδεχομένως τα συμπεράσματα της έρευνας να ήταν διαφορετικά σε περίπτωση που το ερωτηματολόγιο είχε απευθυνθεί στους ‘‘χρήστες’’ των οικονομικών καταστάσεων.

Επιπλέον τα αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας αποτυπώνουν σε κάποιο βαθμό και το σημερινό αρνητικό οικονομικό περιβάλλον που βιώνουν οι Ελληνικές επιχειρήσεις, επομένως τα αποτελέσματα κάποιας μελλοντικής έρευνας ενδέχεται να είναι τελείως διαφορετικά από τα σημερινά.

Τέλος, η παρούσα θα μπορούσε να αποτελέσει το έναυσμα για μελλοντικές έρευνες επί του κονδυλίου της υπεραξίας και ιδιαίτερα όσον αφορά την πιθανότητα το λογιστικό πλαίσιο των ΔΛΠ να υποβοηθήει τις διοικήσεις των επιχειρήσεων να χρησιμοποιούν την υπεραξία ως μέσο διαχείρισης των αποτελεσμάτων τους κυρίως μέσω της χρησιμοποίησεως υποκειμενικών παραδοχών και εκτιμήσεων για τον υπολογισμό του ανακτήσιμου ποσού των μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΗ

Aggestam-Pontoppidan C. (2008), A Global Forum for Accountancy Debates, Accounting in Europe, Vol. 5

Bagnoli M., Watts S.G. (2000), The Effect of Relative Performance Evaluation on Earnings Management: A game-theoretic approach, Journal of Accounting & Public Policy, Vol. 19

Ball R. (2008), What is the Actual Economic Role of Financial Reporting?, Accounting Horizons, Vol. 22

Barth M., Landsman W., Lang M. (2008), International Accounting Standards and Accounting Quality, Journal of Accounting Research, Vol. 46

Bhattacharya U., Daouk H., Welker M. (2003), The World Price of Earning Opacity, The accounting Review, Vol. 78

Bowen R. M., DuCharme L., Shores D. (1995), Stakeholders' Implicit Claims and Accounting Method Choice, Journal of Accounting & Economics, Vol. 20

Caramanis C., Lennox C. (2008), Audit Effort and Earnings Management, Journal of Accounting & Economics, Vol. 45

Ding Y., Richard J., Stolowy H. (2008), Towards an Understanding of the Phases of Goodwill Accounting in Four Western Capitalist Countries: From Stakeholder Model to Shareholder Model, Electronic copy available at: <http://ssrn.com/abstract=1000735>

Erickson M., Wang S. (1999), Earnings Management by Acquiring Firms in Stock for Stock Mergers, Journal of Accounting and Economics, Vol. 27

Gaver J., Gaver K.M., Austin J.R., (1995), Additional evidence on bonus plans and income management, Journal of Accounting & Economics, Vol. 19

Glaum M., Wyrwa S., PWC (2011) Making Acquisitions Transparent Goodwill Accounting in Times of Crisis, Electronic copy available at: http://download.pwc.com/ie/pubs/2011_making_acquisitions_transparent_goodwill_accounting_in_times_of_crisis.pdf

- Healy P., Wahlen J.M., (1999), A review of the earnings management literature and its implications for standard settings, *Accounting Horizons*, Vol. 13
- Horton J., Serafeim G., Serafeim I. (2008), Does Mandatory IFRS Adoption Improve the Information Environment?, SSRN eLibrary
- Imhoff E. (1992), The Relation Between Perceived Accounting Quality and Economic Characteristics of the Firm, *Journal of Accounting and Public Policy*, Vol. 11
- Iatridis G.,E. (2011), Accounting Disclosures, Accounting Quality and Conditional and Unconditional Conservatism, *International Review of Financial Analysis*, Vol. 20
- Jahmani Y., Dowling W., Torres P. (2010), Goodwill Impairment: A New Window For Earnings Management?, *Journal of Business & Economics Research*, Vol. 8
- Jensen M., Smith C. (1985), Stockholder, Manager, and Creditor Interests: Applications of Agency Theory, SSRN eLibrary
- Koumanakos E., Siriopoulos C., Georgopoulos A. (2005), Firm acquisitions and earnings management: Evidence from Greece, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 20
- Lara J.M.G., Osma B.G., Mora A. (2005), The Effect of Earnings Management on the Asymmetric Timeliness of Earnings, *Journal of Business Finance and Accounting*, Vol. 32
- Leuz C., Nanda D., Wysocki P. (2003), Earnings Management and Investor Protection: An International Comparison, *Journal of Financial Economics*, Vol. 69
- Levitt A., (1998), *The Numbers Game*, NYU Center For Law and Business, Electronic copy available at: <http://www.sec.gov/news/speech/speecharchive/1998/spch220.txt>
- Nobes C., Parker R., Parker H. (2008), *Comparative International Accounting*, Pearson Education
- Seetharaman A., Balachandran M., Saravanan A.S. (2004), Accounting Treatment of Goodwill: Yesterday, Today and Tomorrow, *Journal of Intellectual Capital*, Vol. 5

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Grant Thornton (2009), Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς Αναλυτική Παρουσίαση

Grant Thornton (2008), Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης Εξειδικευμένα Θέματα

Αληφαντής Γ. (2008), Εργασίες τέλους χρήσεως, εκδόσεις Πάμισος

Αληφαντής Γ. (2007), Ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, εκδόσεις Πάμισος

Αποστόλου Α. (2004), Συγκρισιμότητα λογιστικών πληροφοριών κατά την μετάβαση στα ΔΠΧΠ, Πανεπιστημιακές παραδόσεις

Αποστόλου Α. (1993) Χρηματοοικονομικές - λογιστικές καταστάσεις εταιριών και ποιότητα πληροφόρησης στην Ελλάδα, Διδακτορική Διατριβή

Βλάχος Χ., Λούκα Α. (2009), Διεθνή λογιστικά πρότυπα 2009, εκδόσεις Global Training

Γρηγοράκος Θ. (2004), Ανάλυση ερμηνεία του ΕΓΛΣ, εκδόσεις Σακκούλα

Κουμανάκος Ε. (2007), Χειρισμός των δημοσιευμένων κερδών από τις ελληνικές επιχειρήσεις, Διδακτορική διατριβή

Μπαράλέξης Σπ. (2001), Η άσκηση της επινοητικής λογιστικής από τις ελληνικές επιχειρήσεις, περιοδικό Λογιστής, τεύχος Ιουλίου

Ντζανάτος Δ. (2008), Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές τους από τα Ελληνικά, εκδόσεις Καστανιώτη

Ντζανάτος Δ. (2009), Ο Έλεγχος σαν μηχανισμός αρνητικής εντροπίας, εκδόσεις Καστανιώτη

Ντζανάτος Δ. (2008), Δημιουργία των σημειώσεων (notes) των οικονομικών καταστάσεων και έλεγχος της πληρότητάς τους, Εκδόσεις Καστανιώτη

Πρωτοψάλτης Ν. (2009), Επιτομή διεθνών προτύπων χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και των διεθνών λογιστικών προτύπων, για τα μέλη του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών

Σακέλλης Ε. (2009), Ο «Πανδέκτης» του λογιστή λογιστικό-φορολογικό δίκαιον & λογιστική, εκδόσεις Ε. Σακέλλη

Σπάθης Χ. (2002), Εμπειρική διερεύνηση της παραποίησης οικονομικών καταστάσεων, περιοδικό λογιστής, τεύχος Σεπτεμβρίου

Φίλιος Β. (2003), Δημιουργική Λογιστική, Σύγχρονη εκδοτική

Φίλιος Ι., Αποστόλου Α. (2011), Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές μετατροπής, εκδόσεις Κλειδάριθμος

Φίλιος Ι. (2010), Η ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης μέσα από δημοσιευμένα στοιχεία μη εισηγμένων εταιριών, Ινστιτούτο Οικονομικής Διοικήσεως

Φίλιος Ι. (2004), Σύστημα εσωτερικού ελέγχου επιχειρήσεων, εκδόσεις IQ Group

ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ

www.ifrs.org

www.ifac.org

www.gtinet.org

www.iasplus.com

<http://europa.eu/>

www.ase.gr

www.hellastat.com

www.dntzanatos.gr

<http://en.wikipedia.org/>

www.ssrn.com

www.sec.gov

www.pwc.com

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΕΡΑΞΙΑ

Για την εκτίμηση του βαθμού διαχείρισης των αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων παρακαλούμε όπως συμπληρώσετε ανώνυμα το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο χρησιμοποιώντας όπου δεν ζητείται κάτι διαφορετικό :

- (1) για τις ερωτήσεις που απαιτούν απόλυτη κατάταξη τη δεκάβαθμη κλίμακα (1,2,3,...) &
(2) για τις ερωτήσεις που απαιτούν ποιοτική κατάταξη τη βαθμολογική κλίμακα που ακολουθεί:

Βαθμολογική Κλίμακα ποιοτικής κατάταξης

Δε γνωρίζω	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
0	1	2	3	4	5

Για τη συμπλήρωση της χρησιμοποιήστε ένα μόνο σημείο x ή αντίστοιχο για κάθε ερώτηση.

1	Κατατάξτε τα 5 πιο σημαντικά κονδύλια των οικονομικών καταστάσεων :	
	α. Καθαρά κέρδη	
	β. Πωλήσεις	
	γ. Καθαρή θέση	
	δ. Τραπεζικός δανεισμός	
	ε. Λειτουργικές ταμειακές ροές	
	στ. Υπεραξία	
	ζ. Ενεργητικό	
	η. Συνολικές υποχρεώσεις	
	θ. Άλλο	

2	Κατατάξτε κατά την άποψη σας και με βάση την σημαντικότητά τους, τους λογιστικούς χειρισμούς που εφαρμόζονται συχνότερα προκειμένου να διαχειρισθούν τα ενοποιημένα αποτελέσματά των επιχειρήσεων :	
	α. Μη διενέργεια προβλέψεων ή διενέργεια χαμηλότερων/υψηλότερων προβλέψεων	
	β. Μη διενέργεια αποσβέσεων ή διενέργεια χαμηλότερων/υψηλότερων αποσβέσεων	
	γ. Μη διενέργεια απομειώσεων ή διενέργεια χαμηλότερων/υψηλότερων	

	απομειώσεων περιουσιακών στοιχείων (ΔΛΠ 36)	
	δ. Υπερτίμηση/Υποτίμηση αξίας αποθεμάτων (είτε ποσοτικά είτε αξιακά)	
	ε. Μη απαλοιφή ενδοεταιρικών συναλλαγών	
	στ. Αναβαλλόμενη φορολογία (πχ αναγνώριση αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης χωρίς να πληρούνται οι προϋποθέσεις κλπ)	
	ζ. Κεφαλαιοποίηση εξόδων ανάπτυξης χωρίς να πληρούνται οι προϋποθέσεις κεφαλαιοποίησης τους	
	η. Αναγνώριση εσόδων/εξόδων χωρίς να πληρούνται οι προϋποθέσεις αναγνώρισής τους	
	θ. Άλλο	

	Κατατάξτε τα πιο σημαντικά κίνητρα που έχει μια επιχείρηση και προβαίνει σε διαχείριση των αποτελεσμάτων της μέσω αύξησης των κερδών της :	
3	α. Αύξηση της τιμής της μετοχής	
	β. Ευκολότερη πρόσβαση σε τραπεζικό δανεισμό	
	γ. Αυξημένο bonus στελεχών	
	δ. Προσέλκυση επενδυτών για εξαγορά της επιχείρησης σε μεγαλύτερη τιμή	
	ε. Διανομή αυξημένων μερισμάτων	
	στ. Ομαλότητα κερδών από χρήση σε χρήση	
	ζ. Άλλο	

	Κατατάξτε τα πιο σημαντικά κίνητρα που έχει μια επιχείρηση και προβαίνει σε διαχείριση των αποτελεσμάτων της μέσω μείωσης των κερδών της :	
4	α. Μείωση της τιμής της μετοχής (πχ για ενδεχόμενη έξοδο από χρηματιστηριακές αγορές σε χαμηλή τιμή)	
	β. Μείωση της φορολογίας μέσω των μικρότερων κερδών	
	γ. Αποφυγή αυξήσεων σε μισθούς ή και μειώσεων	
	δ. Ομαλότητα κερδών από χρήση σε χρήση	
	ε. Διανομή μειωμένων μερισμάτων	
	στ. Απόκρυψη κακής διαχείρισης ή απάτης	
	ζ. Άλλο	

A/A	Ερώτημα	Δε γνωρίζω	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
1	Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν την υπεραξία που αναγνωρίζουν στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις που δημοσιεύουν βάση ΔΛΠ ως μέσο διαχείρισης των αποτελεσμάτων τους;	0	1	2	3	4	5
2	Κατατάξτε τον βαθμό στον οποίο πιστεύετε ότι οι επιχειρήσεις διαχειρίζονται τα αποτελέσματά τους μέσω της υπεραξίας και ανάλογα με τον τρόπο που το επιτυγχάνουν αυτό ως εξής:						
2.α	Μη καταμερισμός του κόστους αγοράς σε επιμέρους περιουσιακά στοιχεία	0	1	2	3	4	5
2.β	Μη διενέργεια απομείωσης της υπεραξίας ενώ θα έπρεπε	0	1	2	3	4	5
2.γ	Μέσω λοιπών λογιστικών χειρισμών	0	1	2	3	4	5
3	Κατατάξτε τον βαθμό στον οποίο πιστεύετε ότι κάθε μια παρακάτω κατηγορία ευθύνεται για την διαχείριση των αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων μέσω της υπεραξίας:						
3.α	Επιλεκτική εφαρμογή των ΔΛΠ	0	1	2	3	4	5
3.β	Διοικήσεις Επιχειρήσεων	0	1	2	3	4	5
3.γ	Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές	0	1	2	3	4	5
3.δ	Κρατικές Εποπτικές Αρχές	0	1	2	3	4	5
3.ε	Εσωτερικός Έλεγχος	0	1	2	3	4	5
3.στ	Επιτροπές Ελέγχου	0	1	2	3	4	5
4	Πιστεύετε ότι με τη λήψη κατάλληλων μέτρων μπορεί να ελαττωθεί το φαινόμενο της διαχείρισης των αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων;	0	1	2	3	4	5
5	Κατατάξτε τον βαθμό στον οποίο πιστεύετε ότι τα παρακάτω μέτρα θα συμβάλλουν στην μείωση της διαχείρισης των αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων:						
5.α	Αυστηρότεροι και συχνότεροι ποιοτικοί έλεγχοι στα φύλλα εργασίας των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών από την ΕΛΤΕ	0	1	2	3	4	5
5.β	Αυστηρότεροι και συχνότεροι έλεγχοι από τις Κρατικές Εποπτικές Αρχές (Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς κλπ)	0	1	2	3	4	5
5.γ	Ενδυνάμωση ρόλου εσωτερικών ελεγκτών	0	1	2	3	4	5
5.δ	Πλήρεις ανεξαρτησία Επιτροπών Ελέγχου	0	1	2	3	4	5
5.ε	Απλοποίηση ΔΛΠ	0	1	2	3	4	5
6	Θεωρείται τις ενέργειες που έχουν γίνει μέχρι σήμερα για την αντιμετώπιση του φαινομένου της διαχείρισης των αποτελεσμάτων αποτελεσματικές	0	1	2	3	4	5

Προσωπικά Στοιχεία

1	Ποιο επίπεδο γνώσεων έχετε Απόφοιτος Δημοτικού – τριταξίου Γυμνασίου...(ΥΕ)	
	- Απόφοιτος Λυκείου(ΔΕ)	
	- Απόφοιτος ΑΤΕΙ(ΤΕ)	
	- Απόφοιτος ΑΕΙ(ΠΕ)	
	- Μεταπτυχιακός Τίτλος - Διδακτορικό	
2	Σε ποια ηλικιακή ομάδα ανήκετε - 18-24	
	- 25-34	
	- 35-44	
	- 45-54	
	- 55-65 - 66 και άνω	
3	Σε τι θέση εργάζεσθε (συμπληρώστε παρακάτω πχ manager, κλπ)	
	Πόσα χρόνια εργάζεστε στην εταιρεία	
4	Φύλλο - Άνδρας	
	- Γυναίκα	

ΠΟΣΟΤΙΚΕΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΕΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Κλάδος	Πλήθος	Υπεραξία (Goodwill)		
		2011	2010	2009
Σταθερή Τηλεφωνία	1	569.200.000	572.400.000	577.400.000
Ιατρικές Υπηρεσίες	4	269.345.000	422.318.000	464.736.335
Εξειδικευμένο Λιανικό Εμπόριο	2	261.067.244	261.067.244	261.291.113
Μη Σιδηρούχα Μέταλλα	1	209.401.000	209.401.000	201.341.000
Διαδίκτυο	1	139.482.089	268.022.695	286.692.695
Ορυχεία	1	83.643.000	83.437.000	-
Εξοπλισμός Τηλεπικοινωνιών	3	68.853.000	69.403.548	66.804.548
Κατασκευές	5	60.074.620	64.104.202	55.836.564
Γεωργία & Αλιεία	4	33.126.581	35.258.240	40.168.591
Οικοδομικά Υλικά & Εξαρτήματα	2	31.779.306	32.135.197	32.135.197
Τρόφιμα	4	25.055.349	26.067.606	11.237.574
Διυλιστήρια	1	19.305.000	19.305.000	16.200.000
Μηχανήματα Βιομηχανικού Εξοπλισμού	3	19.043.908	30.870.089	49.126.738
Είδη Προσωπικής Φροντίδας	2	15.244.849	13.844.000	15.054.746
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	6	13.039.599	13.436.326	22.668.294
Εκδόσεις	1	12.230.505	12.014.506	42.536.298
Τυχερά Παιχνίδια	1	8.435.000	8.435.000	8.435.000
Ξενοδοχεία	1	6.062.000	6.062.000	6.062.000
Παιχνίδια	1	4.091.517	4.091.517	4.091.517
Υδρευση	1	3.357.000	3.357.000	-
Οικιακός Εξοπλισμός	1	3.160.250	3.160.250	4.631.991
Υποστηρικτικές Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις	2	2.475.680	2.475.680	5.765.182
Υπηρεσίες Μεταφορών	1	2.448.632	6.726.305	6.726.305
Εξειδικευμένα Χημικά	3	807.049	10.680.284	10.356.854
Υλικά Συσκευασίας	2	574.129	574.129	701.335
Ρουχισμός & Αξεσουάρ	2	168.655	168.655	253.221.171
Διαρκή Καταναλωτικά Αγαθά	1	-	518.131	-
Λογισμικό	2	-	18.928.775	18.106.938
Υποδήματα	1	-	2.585.091	4.482.233
Φαρμακευτικά Προϊόντα	1	-	-	537.161.000
		1.861.470.962	2.200.847.469	3.002.971.221

Κλάδος	Πλήθος	Κέρδη (ζημιές) μετά φόρων		
		2011	2010	2009
Σταθερή Τηλεφωνία	1	(13.600.000)	(139.000.000)	407.600.000
Ιατρικές Υπηρεσίες	4	(330.750.000)	(189.465.000)	(15.914.478)
Εξειδικευμένο Λιανικό Εμπόριο	2	54.470.693	55.878.057	116.007.026
Μη Σιδηρούχα Μέταλλα	1	85.423.000	97.846.000	19.796.000
Διαδίκτυο	1	(198.515.581)	(86.828.433)	(41.182.772)
Ορυχεία	1	20.555.000	12.875.000	-
Εξοπλισμός Τηλεπικοινωνιών	3	(59.390.000)	(48.688.685)	(3.800.793)
Κατασκευές	5	(7.040.081)	4.334.988	28.919.422
Γεωργία & Αλιεία	4	(45.164.892)	(33.159.577)	(1.282.618)
Οικοδομικά Υλικά & Εξαρτήματα	2	(54.371.774)	(45.298.994)	15.561.003
Τρόφιμα	4	(13.414.770)	(41.733.926)	(14.833.104)
Διυλιστήρια	1	142.988.000	164.670.000	107.957.000
Μηχανήματα Βιομηχανικού Εξοπλισμού	3	82.863.188	80.548.881	37.694.169
Είδη Προσωπικής Φροντίδας	2	6.215.434	13.388.075	19.795.938
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	6	(15.979.594)	(5.986.709)	9.378.540
Εκδόσεις	1	(38.252.552)	(31.523.420)	(13.770.435)
Τυχερά Παιχνίδια	1	537.458.000	575.802.000	593.789.000
Ξενοδοχεία	1	(3.428.000)	171.000	3.004.000
Παιχνίδια	1	(12.022.912)	4.969.599	6.036.955
Υδρευση	1	26.050.000	11.341.000	-
Οικιακός Εξοπλισμός	1	(11.451.135)	(8.903.275)	(3.290.338)
Υποστηρικτικές Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις	2	653.845	3.592.407	7.218.834

Υπηρεσίες Μεταφορών	1	(37.708.052)	(4.877.000)	(5.659.000)
Εξειδικευμένα Χημικά	3	1.935.091	(38.459.706)	(12.643.536)
Υλικά Συσκευασίας	2	2.789.995	1.953.192	3.226.284
Ρουχισμός & Αξεσουάρ	2	1.783.060	1.141.649	119.128.381
Διαρκή Καταναλωτικά Αγαθά	1	-	(7.797.130)	-
Λογισμικό	2	-	(33.214.710)	(41.246.030)
Υποδήματα	1	-	(20.961.782)	(4.780.302)
Φαρμακευτικά Προϊόντα	1	-	-	52.354.000
		122.095.963	292.613.501	1.389.063.145

Κλάδος	Μεταβολή	
	2011 - 2010	2010 - 2009
Φαρμακευτικά Προϊόντα	-	(537.161.000)
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	2.199.667	-
Μηχανήματα Βιομηχανικού Εξοπλισμού	(11.826.181)	(11.578.649)
Ιατρικές Υπηρεσίες	(83.169.000)	271.000
Τρόφιμα	(142.257)	(317)
Παιχνίδια	-	-
Τρόφιμα	(232.000)	7.721.000
Εξειδικευμένα Χημικά	-	-
Εξειδικευμένα Χημικά	10.765	323.429
Ιατρικές Υπηρεσίες	(50.190.000)	908.000
Εξειδικευμένο Λιανικό Εμπόριο	-	(223.869)
Υλικά Συσκευασίας	-	-
Ρουχισμός & Αξεσουάρ	-	(253.052.516)
Διαδίκτυο	(128.540.606)	(18.670.000)
Λογισμικό	(18.106.938)	-
Υποστηρικτικές Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις	-	(3.289.502)
Γεωργία & Αλιεία	-	(4.391.506)
Εξοπλισμός Τηλεπικοινωνιών	6.000	2.599.000
Κατασκευές	-	2.600.329
Κατασκευές	(3.013.000)	(2.939.463)
Διυλιστήρια	-	3.105.000
Υλικά Συσκευασίας	-	(127.207)
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	(2.596.394)	-
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	-	-
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	-	(43.000)
Υποδήματα	(2.585.091)	(1.897.142)
Ορυχεία	206.000	83.437.000
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	-	(9.188.968)
Εξοπλισμός Τηλεπικοινωνιών	32.000	-
Μηχανήματα Βιομηχανικού Εξοπλισμού	-	(550.000)
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	-	-
Γεωργία & Αλιεία	-	99.762
Κατασκευές	-	8.912.000
Υποστηρικτικές Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις	-	-
Κατασκευές	(1.016.582)	0
Ρουχισμός & Αξεσουάρ	-	-
Τρόφιμα	(638.000)	6.881.000
Διαρκή Καταναλωτικά Αγαθά	(518.131)	518.131
Ύδρευση	-	3.357.000
Οικιακός Εξοπλισμός	-	(1.471.741)
Οικοδομικά Υλικά & Εξαρτήματα	-	-
Ιατρικές Υπηρεσίες	(1.979.000)	-
Οικοδομικά Υλικά & Εξαρτήματα	(355.891)	-
Λογισμικό	(821.837)	821.837
Υπηρεσίες Μεταφορών	(4.277.673)	-
Τρόφιμα	-	228.349
Κατασκευές	-	(305.228)
Είδη Προσωπικής Φροντίδας	-	-
Ξενοδοχεία	-	-

Εξοπλισμός Τηλεπικοινωνιών	(588.548)	-
Μηχανήματα Βιομηχανικού Εξοπλισμού	-	(6.128.000)
Μη Σιδηρούχα Μέταλλα	-	8.060.000
Γεωργία & Αλιεία	-	-
Τυχερά Παιχνίδια	-	-
Σταθερή Τηλεφωνία	(3.200.000)	(5.000.000)
Εξειδικευμένα Χημικά	(9.884.000)	-
Εκδόσεις	215.999	(30.521.791)
Είδη Προσωπικής Φροντίδας	1.400.849	(1.210.746)
Γεωργία & Αλιεία	(2.131.659)	(618.607)
Εξειδικευμένο Λιανικό Εμπόριο	-	-
Ιατρικές Υπηρεσίες	(17.635.000)	(43.597.335)
	(339.376.508)	(802.123.751)

Κλάδος	Σύνολο ενεργητικού		
	2011	2010	2009
Φαρμακευτικά Προϊόντα	-	-	3.367.458.000
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	64.717.093	-	-
Μηχανήματα Βιομηχανικού Εξοπλισμού	28.864.697	48.047.752	56.760.481
Ιατρικές Υπηρεσίες	748.509.000	917.047.000	986.067.000
Τρόφιμα	-	62.636.523	94.336.559
Παιχνίδια	50.881.303	69.641.282	54.723.070
Τρόφιμα	203.687.000	186.169.000	178.169.000
Εξειδικευμένα Χημικά	113.027.000	117.361.000	102.269.000
Εξειδικευμένα Χημικά	105.751.618	98.219.249	85.419.634
Ιατρικές Υπηρεσίες	633.507.000	751.978.000	789.609.000
Εξειδικευμένο Λιανικό Εμπόριο	1.723.914.137	1.582.772.337	1.436.728.887
Υλικά Συσκευασίας	64.294.000	64.769.000	57.455.000
Ρουχισμός & Αξεσουάρ	-	-	1.436.728.887
Διαδίκτυο	806.339.028	1.019.699.773	1.084.075.255
Λογισμικό	-	382.548.659	398.417.011
Υποστηρικτικές Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις	137.384.352	162.838.168	173.887.790
Γεωργία & Αλιεία	-	-	94.635.017
Εξοπλισμός Τηλεπικοινωνιών	1.030.769.000	1.166.753.000	1.208.812.000
Κατασκευές	205.083.220	242.391.369	263.982.885
Κατασκευές	1.291.650.403	1.335.274.848	1.378.155.024
Διυλιστήρια	2.566.099.000	2.435.618.000	1.582.633.000
Υλικά Συσκευασίας	13.984.300	15.530.481	17.193.343
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	35.418.919	41.790.145	43.139.745
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	25.931.423	27.763.030	28.222.939
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	331.122.000	330.885.000	350.406.000
Υποδήματα	-	72.696.440	90.790.361
Ορυχεία	562.782.000	523.671.000	-
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	-	-	164.327.733
Εξοπλισμός Τηλεπικοινωνιών	49.407.000	57.462.000	55.310.000
Μηχανήματα Βιομηχανικού Εξοπλισμού	62.162.983	71.209.673	72.159.156
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	37.779.097	41.019.532	41.788.185
Γεωργία & Αλιεία	52.438.778	51.703.065	-
Κατασκευές	2.585.537.000	2.451.361.000	-
Υποστηρικτικές Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις	62.798.357	64.859.200	68.094.286
Κατασκευές	-	33.099.900	37.574.549
Ρουχισμός & Αξεσουάρ	47.536.492	49.039.556	52.986.584
Τρόφιμα	306.782.000	332.998.000	295.253.000
Διαρκή Καταναλωτικά Αγαθά	-	13.260.089	-
Υδρευση	1.657.737.000	1.623.931.000	-
Οικιακός Εξοπλισμός	88.072.224	107.509.591	108.310.514
Οικοδομικά Υλικά & Εξαρτήματα	837.579.000	902.894.000	1.002.352.000
Ιατρικές Υπηρεσίες	-	490.551.000	512.508.000
Οικοδομικά Υλικά & Εξαρτήματα	82.277.634	92.382.762	81.518.320
Λογισμικό	-	16.935.282	-

Υπηρεσίες Μεταφορών	46.482.293	86.824.105	85.923.946
Τρόφιμα	123.993.508	117.361.099	-
Κατασκευές	110.738.790	121.852.491	114.877.432
Είδη Προσωπικής Φροντίδας	90.797.305	87.508.084	94.529.303
Ξενοδοχεία	169.526.000	175.761.000	183.350.000
Εξοπλισμός Τηλεπικοινωνιών	-	16.861.102	19.519.157
Μηχανήματα Βιομηχανικού Εξοπλισμού	786.939.000	807.698.000	482.763.000
Μη Σιδηρούχα Μέταλλα	2.683.752.000	2.618.595.000	1.988.816.000
Γεωργία & Αλιεία	498.415.356	528.776.253	521.900.316
Τυχερά Παιχνίδια	1.504.190.000	1.059.352.000	1.302.781.000
Σταθερή Τηλεφωνία	9.090.900.000	9.537.800.000	10.321.500.000
Εξειδικευμένα Χημικά	-	154.439.000	164.414.000
Εκδόσεις	229.974.681	268.621.871	333.036.896
Είδη Προσωπικής Φροντίδας	240.704.808	241.621.056	223.500.233
Γεωργία & Αλιεία	273.667.038	350.416.762	355.928.983
Εξειδικευμένο Λιανικό Εμπόριο	424.690.287	518.013.707	618.324.261
Ιατρικές Υπηρεσίες	696.014.000	759.696.000	780.016.727
	33.584.609.126	35.507.514.236	35.443.438.468

Κλάδος	ROA		
	2011	2010	2009
Φαρμακευτικά Προϊόντα			2%
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	-11%		
Μηχανήματα Βιομηχανικού Εξοπλισμού	-85%	-6%	1%
Ιατρικές Υπηρεσίες	-23%	-7%	-1%
Τρόφιμα		-65%	-9%
Παιχνίδια	-24%	7%	11%
Τρόφιμα	-4%	0%	0%
Εξειδικευμένα Χημικά	0%	1%	1%
Εξειδικευμένα Χημικά	2%	3%	3%
Ιατρικές Υπηρεσίες	-19%	-6%	-2%
Εξειδικευμένο Λιανικό Εμπόριο	5%	5%	8%
Υλικά Συσκευασίας	5%	4%	6%
Ρουχισμός & Αξεσουάρ			8%
Διαδίκτυο	-25%	-9%	-4%
Λογισμικό		-9%	-10%
Υποστηρικτικές Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις	0%	1%	2%
Γεωργία & Αλιεία			0%
Εξοπλισμός Τηλεπικοινωνιών	-6%	-4%	0%
Κατασκευές	0%	1%	0%
Κατασκευές	0%	0%	2%
Διυλιστήρια	6%	7%	7%
Υλικά Συσκευασίας	-2%	-3%	0%
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	-23%	-5%	-5%
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	1%	0%	-4%
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	0%	0%	1%
Υποδήματα		-29%	-5%
Ορυχεία	4%	2%	
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών			6%
Εξοπλισμός Τηλεπικοινωνιών	0%	0%	1%
Μηχανήματα Βιομηχανικού Εξοπλισμού	-14%	-8%	0%
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	-6%	-6%	-2%
Γεωργία & Αλιεία	2%	1%	
Κατασκευές	0%	0%	
Υποστηρικτικές Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις	2%	4%	5%
Κατασκευές		-3%	1%
Ρουχισμός & Αξεσουάρ	4%	2%	7%
Τρόφιμα	-2%	0%	-2%
Διαρκή Καταναλωτικά Αγαθά		-59%	
Υδρευση	2%	1%	

Οικιακός Εξοπλισμός	-13%	-8%	-3%
Οικοδομικά Υλικά & Εξαρτήματα	-7%	-5%	2%
Ιατρικές Υπηρεσίες		-3%	0%
Οικοδομικά Υλικά & Εξαρτήματα	2%	1%	0%
Λογισμικό		-1%	
Υπηρεσίες Μεταφορών	-81%	-6%	-7%
Τρόφιμα	2%	1%	
Κατασκευές	-6%	0%	0%
Είδη Προσωπικής Φροντίδας	-4%	2%	4%
Ξενοδοχεία	-2%	0%	2%
Εξοπλισμός Τηλεπικοινωνιών		-17%	-9%
Μηχανήματα Βιομηχανικού Εξοπλισμού	15%	11%	8%
Μη Σιδηρούχα Μέταλλα	3%	4%	1%
Γεωργία & Αλιεία	0%	-6%	-1%
Τυχερά Παιχνίδια	36%	54%	46%
Σταθερή Τηλεφωνία	0%	-1%	4%
Εξειδικευμένα Χημικά		-28%	-10%
Εκδόσεις	-17%	-12%	-4%
Είδη Προσωπικής Φροντίδας	4%	5%	7%
Γεωργία & Αλιεία	-17%	0%	0%
Εξειδικευμένο Λιανικό Εμπόριο	-9%	-6%	0%
Ιατρικές Υπηρεσίες	-5%	-9%	1%

Κλάδος	Υπεραξία / Σύνολο ενεργητικού		
	2011	2010	2009
Φαρμακευτικά Προϊόντα	-	-	16%
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	3%	-	-
Μηχανήματα Βιομηχανικού Εξοπλισμού	59%	60%	71%
Ιατρικές Υπηρεσίες	7%	14%	13%
Τρόφιμα	-	0%	0%
Παιχνίδια	8%	6%	7%
Τρόφιμα	5%	6%	2%
Εξειδικευμένα Χημικά	0%	0%	0%
Εξειδικευμένα Χημικά	0%	0%	0%
Ιατρικές Υπηρεσίες	8%	13%	13%
Εξειδικευμένο Λιανικό Εμπόριο	15%	16%	18%
Υλικά Συσκευασίας	0%	0%	1%
Ρουχισμός & Αξεσουάρ	-	-	18%
Διαδίκτυο	17%	26%	26%
Λογισμικό	-	5%	5%
Υποστηρικτικές Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις	1%	1%	3%
Γεωργία & Αλιεία	-	-	5%
Εξοπλισμός Τηλεπικοινωνιών	7%	6%	5%
Κατασκευές	1%	1%	0%
Κατασκευές	3%	3%	3%
Διυλιστήρια	1%	1%	1%
Υλικά Συσκευασίας	2%	2%	2%
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	3%	9%	9%
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	3%	3%	3%
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	3%	3%	2%
Υποδήματα	-	4%	5%
Ορυχεία	15%	16%	-
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	-	-	6%
Εξοπλισμός Τηλεπικοινωνιών	1%	1%	1%
Μηχανήματα Βιομηχανικού Εξοπλισμού	0%	0%	1%
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	0%	0%	0%
Γεωργία & Αλιεία	0%	0%	-
Κατασκευές	0%	0%	-
Υποστηρικτικές Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις	1%	1%	1%
Κατασκευές	-	3%	3%

Ρουχισμός & Αξεσουάρ	0%	0%	0%
Τρόφιμα	5%	5%	3%
Διαρκή Καταναλωτικά Αγαθά	-	4%	-
Ύδρευση	0%	0%	-
Οικιακός Εξοπλισμός	4%	3%	4%
Οικοδομικά Υλικά & Εξαρτήματα	4%	3%	3%
Ιατρικές Υπηρεσίες	-	0%	0%
Οικοδομικά Υλικά & Εξαρτήματα	3%	3%	3%
Λογισμικό	-	5%	-
Υπηρεσίες Μεταφορών	5%	8%	8%
Τρόφιμα	0%	0%	-
Κατασκευές	7%	7%	7%
Είδη Προσωπικής Φροντίδας	10%	10%	10%
Ξενοδοχεία	4%	3%	3%
Εξοπλισμός Τηλεπικοινωνιών	-	3%	3%
Μηχανήματα Βιομηχανικού Εξοπλισμού	0%	0%	2%
Μη Σιδηρούχα Μέταλλα	8%	8%	10%
Γεωργία & Αλιεία	6%	6%	6%
Τυχερά Παιχνίδια	1%	1%	1%
Σταθερή Τηλεφωνία	6%	6%	6%
Εξειδικευμένα Χημικά	-	6%	6%
Εκδόσεις	5%	4%	13%
Είδη Προσωπικής Φροντίδας	3%	2%	3%
Γεωργία & Αλιεία	1%	1%	1%
Εξειδικευμένο Λιανικό Εμπόριο	2%	2%	1%
Ιατρικές Υπηρεσίες	24%	25%	30%

Κλάδος	Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		
	2011	2010	2009
Φαρμακευτικά Προϊόντα	-	-	1.948.260.000
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	(43.540.165)	-	-
Μηχανήματα Βιομηχανικού Εξοπλισμού	17.018.763	41.492.942	45.802.295
Ιατρικές Υπηρεσίες	28.302.000	210.901.000	275.215.000
Τρόφιμα	-	(40.748.931)	(1.296.791)
Παιχνίδια	42.633.694	35.305.528	21.609.347
Τρόφιμα	51.856.000	61.109.000	66.353.000
Εξειδικευμένα Χημικά	30.662.000	30.952.000	29.360.000
Εξειδικευμένα Χημικά	49.821.021	48.440.745	43.365.725
Ιατρικές Υπηρεσίες	72.950.000	204.450.000	247.089.000
Εξειδικευμένο Λιανικό Εμπόριο	739.750.808	544.461.016	441.096.027
Υλικά Συσκευασίας	40.415.000	38.456.000	36.682.000
Ρουχισμός & Αξεσουάρ	-	-	441.096.027
Διαδίκτυο	64.787.740	262.801.445	348.457.561
Λογισμικό	-	(3.314.328)	18.113.408
Υποστηρικτικές Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις	77.191.403	88.047.172	90.400.706
Γεωργία & Αλιεία	-	-	21.038.938
Εξοπλισμός Τηλεπικοινωνιών	397.300.000	452.817.000	500.495.000
Κατασκευές	91.215.153	91.326.593	90.958.079
Κατασκευές	323.096.451	342.728.651	274.705.949
Διυλιστήρια	548.276.000	460.812.000	352.176.000
Υλικά Συσκευασίας	2.372.998	2.651.883	3.118.690
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	453.864	8.640.338	10.796.535
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	13.946.957	13.807.597	13.793.035
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	195.434.000	200.478.000	198.666.000
Υποδήματα	-	(6.477.012)	14.284.590
Ορυχεία	249.911.000	242.958.000	-
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	-	-	72.570.884
Εξοπλισμός Τηλεπικοινωνιών	15.073.000	14.884.000	14.750.000
Μηχανήματα Βιομηχανικού Εξοπλισμού	9.911.082	18.934.719	24.419.547
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	3.353.441	4.320.900	6.779.494
Γεωργία & Αλιεία	15.862.765	15.015.440	-

Κατασκευές	665.619.000	718.998.000	-
Υποστηρικτικές Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις	23.552.872	23.267.186	21.828.181
Κατασκευές	-	25.142.479	26.638.173
Ρουχισμός & Αξεσουάρ	23.839.948	23.637.629	25.248.877
Τρόφιμα	66.702.000	73.868.000	78.359.000
Διαρκή Καταναλωτικά Αγαθά	-	(1.508.517)	-
Υδρευση	852.097.000	830.512.000	-
Οικιακός Εξοπλισμός	7.538.506	19.065.482	21.288.842
Οικοδομικά Υλικά & Εξαρτήματα	591.257.000	646.409.000	710.484.000
Ιατρικές Υπηρεσίες	-	157.067.000	170.644.000
Οικοδομικά Υλικά & Εξαρτήματα	25.871.862	25.808.641	25.818.237
Λογισμικό	-	9.054.489	-
Υπηρεσίες Μεταφορών	(13.888.334)	21.512.594	26.491.262
Τρόφιμα	36.163.149	35.378.862	-
Κατασκευές	67.694.683	74.672.906	64.745.700
Είδη Προσωπικής Φροντίδας	27.544.414	22.238.789	28.545.877
Ξενοδοχεία	88.498.000	91.746.000	91.399.000
Εξοπλισμός Τηλεπικοινωνιών	-	(2.892.850)	38.661
Μηχανήματα Βιομηχανικού Εξοπλισμού	339.076.000	250.407.000	173.269.000
Μη Σιδηρούχα Μέταλλα	900.805.000	844.253.000	763.839.000
Γεωργία & Αλιεία	152.374.710	154.714.264	165.940.859
Τυχερά Παιχνίδια	889.512.000	696.574.000	618.412.000
Σταθερή Τηλεφωνία	1.757.300.000	1.652.600.000	1.884.100.000
Εξειδικευμένα Χημικά	-	(82.903.000)	(34.772.000)
Εκδόσεις	27.769.235	66.185.943	97.594.906
Είδη Προσωπικής Φροντίδας	126.525.949	124.219.237	115.586.159
Γεωργία & Αλιεία	38.168.357	88.797.008	89.435.327
Εξειδικευμένο Λιανικό Εμπόριο	44.683.241	81.875.906	112.325.117
Ιατρικές Υπηρεσίες	353.351.000	326.149.000	431.366.712
	10.130.110.566	10.382.101.747	11.358.782.934

	Υπεραξία / Ίδια κεφάλαια		
	2011	2010	2009
Φαρμακευτικά Προϊόντα	-	-	28%
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	-5%	-	-
Μηχανήματα Βιομηχανικού Εξοπλισμού	100%	70%	88%
Ιατρικές Υπηρεσίες	175%	63%	48%
Τρόφιμα	-	-0%	-11%
Παιχνίδια	10%	12%	19%
Τρόφιμα	20%	17%	4%
Εξειδικευμένα Χημικά	2%	2%	2%
Εξειδικευμένα Χημικά	1%	1%	0%
Ιατρικές Υπηρεσίες	70%	49%	41%
Εξειδικευμένο Λιανικό Εμπόριο	34%	46%	57%
Υλικά Συσσκευασίας	1%	1%	1%
Ρουχισμός & Αξεσουάρ	-	-	57%
Διαδίκτυο	215%	102%	82%
Λογισμικό	-	-546%	100%
Υποστηρικτικές Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις	3%	2%	6%
Γεωργία & Αλιεία	-	-	21%
Εξοπλισμός Τηλεπικοινωνιών	17%	15%	13%
Κατασκευές	3%	3%	0%
Κατασκευές	12%	13%	17%
Διυλιστήρια	4%	4%	5%
Υλικά Συσσκευασίας	11%	10%	13%
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	272%	44%	35%
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	6%	6%	6%
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	4%	4%	4%
Υποδήματα	-	-40%	31%
Ορυχεία	33%	34%	-

Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	-	-	13%
Εξοπλισμός Τηλεπικοινωνιών	3%	3%	3%
Μηχανήματα Βιομηχανικού Εξοπλισμού	2%	1%	3%
Υπηρεσίες Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	0%	0%	0%
Γεωργία & Αλιεία	1%	1%	-
Κατασκευές	1%	1%	-
Υποστηρικτικές Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις	2%	2%	2%
Κατασκευές	-	4%	4%
Ρουχισμός & Αξεσουάρ	1%	1%	1%
Τρόφιμα	22%	21%	11%
Διαρκή Καταναλωτικά Αγαθά	-	-34%	-
Ύδρευση	0%	0%	-
Οικιακός Εξοπλισμός	42%	17%	22%
Οικοδομικά Υλικά & Εξαρτήματα	5%	5%	4%
Ιατρικές Υπηρεσίες	-	1%	1%
Οικοδομικά Υλικά & Εξαρτήματα	9%	10%	10%
Λογισμικό	-	9%	-
Υπηρεσίες Μεταφορών	-18%	31%	25%
Τρόφιμα	1%	1%	-
Κατασκευές	12%	11%	13%
Είδη Προσωπικής Φροντίδας	33%	41%	32%
Ξενοδοχεία	7%	7%	7%
Εξοπλισμός Τηλεπικοινωνιών	-	-20%	1522%
Μηχανήματα Βιομηχανικού Εξοπλισμού	1%	1%	5%
Μη Σιδηρούχα Μέταλλα	23%	25%	26%
Γεωργία & Αλιεία	20%	20%	19%
Τυχερά Παιχνίδια	1%	1%	1%
Σταθερή Τηλεφωνία	32%	35%	31%
Εξειδικευμένα Χημικά	-	-12%	-28%
Εκδόσεις	44%	18%	44%
Είδη Προσωπικής Φροντίδας	5%	4%	5%
Γεωργία & Αλιεία	6%	5%	6%
Εξειδικευμένο Λιανικό Εμπόριο	18%	10%	7%
Ιατρικές Υπηρεσίες	48%	57%	53%